

VAJSZLÓI APRÓFALVA ÓVODA

Az intézmény neve

OM azonosító:202240

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2016.

VAJSZLÓI APRÓFALVA ÓVODA

„Ismerem jól az utat, lám ,
gyere hát ide, megmutatnám:
amerre a játékok útja,
arra van az okosság kútja”
/Mándy Stefánia/

Tartalomjegyzék

Bevezetés

1. Helyzetelemzés
2. Az óvoda jövőképe
3. Az óvoda nevelési alapelvei
4. Az óvoda küldetésnyilatkozata, értékei
5. Az óvoda nevelési célkitűzései
6. Az óvodai nevelés feladatai
7. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése
8. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek
9. A gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenység
10. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái
11. Nemzetiségi óvodai nevelésben részt vevő óvoda esetén a nemzetiség kultúrájának és nyelvének ápolásával járó feladatok
12. Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek
13. A gyermek esélyegyenlőségét és a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek
14. Az óvodai élet tevékenységformái
15. Az óvodai élet megszervezésének elvei
16. Az óvoda kapcsolatai
17. Mellékletek
- 18.Érvényességi rendelkezés

ÓVODÁNK ADATAI

Neve: Vajszlói Aprófalva Óvoda

Címe: Vajszló Iskola u 3. 7838

Telefon/fax: 73/485-139

Fenntartója: Vajszlói Aprófalva Óvoda Intézményfenntartó Társulás

Címe:7838 Vajszló Széchenyi u. 13.

Alapító Okirat száma:

A program megnevezése: Helyi Óvodai Program

Kelte:2016.09.01.

Az óvoda vezetője: Bónis Erzsébet

A program benyújtója: Vajszlói Aprófalva Óvoda

Érvényes: Jogszabályi változás figyelembevételével

Törvényi megfeleltetés

Alaptörvény

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

Törvények

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- 1997. tv. XXXI. törvény A gyermekek védelméről és jogairól

Rendeletek

- 363/2012. (XII.17.) számú Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI-rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 30/2012. (IX. 28.) EMMI-rendelet az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések és az integrációs rendszerben részt vevő intézmények és az ezen intézményekben dolgozó pedagógusok 2012. évi támogatásáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI-rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 15/2013. (II. 26.) EMMI-rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 17/2013. (III. 1.) EMMI-rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 277/1997. (XII.22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, amely a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről

TARTALOMJEGYZÉK

Az óvoda helyi nevelési programjának szerkezete

BEVEZETÉS

1. HELYZETELEMZÉS

- 1.1. Településünk földrajzi helyzete, története, értékek
- 1.2. Óvodánk jellemzői
 - 1.2.1. Személyi feltételek
 - 1.2.2. Tárgyi feltételek

2. AZ ÓVODA JÖVŐKÉPE

- 2.1. Óvodakép
- 2.2. Gyermekkép

3. AZ ÓVODA NEVELÉSI ALAPELVEI

4. AZ ÓVODA KÜLDETÉSNYILATKOZATA, ÉRTÉKEI

- 4.1. Küldetésnyilatkozatunk
- 4.2. Nevelési értékeink

5. AZ ÓVODA NEVELÉSI CÉLKITŰZÉSEI

- 5.1. Általános célkitűzés
- 5.2. Az óvoda nevelési filozófiájára épülő sajátos célkitűzés

6. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

- 6.1. Az egészséges életmód alakítása
 - 6.1.1. Az egészséges életmód alakításának célja
 - 6.1.2. Az óvodapedagógus feladatai
 - 6.1.3. Az egészséges életmód alakításának tartalma
 - 6.1.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére
- 6.2. Az érzelmi az erkölcsi és a közösségi nevelés fejlesztése
 - 6.2.1. Az érzelmi az erkölcsi és a közösségi nevelés célja
 - 6.2.2. Az óvodapedagógus feladatai
 - 6.2.3. Az érzelmi az erkölcsi és a közösségi nevelés tartalma
 - 6.2.4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére
- 6.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása
 - 6.3.1. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés célja
 - 6.3.2. Az óvodapedagógus feladatai
 - 6.3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés tartalma
 - 6.3.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

7. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE

- 7.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermek
 - 7.1.1. A sajátos nevelési igényű gyermek
 - 7.1.2. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek
 - 7.1.3. A kiemelten tehetséges gyermek
- 7.2. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek
- 7.3. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

8. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

- 8.1. A szociális hátrányok enyhítő tevékenységek célja
- 8.2. Az óvodapedagógus feladatai
- 8.3. A hátrányos helyzet okai
- 8.4. A szociális hátrány csökkentére tett intézkedések

9. A GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG

- 9.1. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek célja
- 9.2. Az óvodapedagógus feladatai
- 9.3. Az együttműködés kialakítása az óvodán kívüli szervekkel
- 9.4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

10. A SZÜLŐ, A GYERMEK, A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI

- 10.1. A szülő, gyermek, pedagógus együttműködésének célja
- 10.2. Az óvodapedagógus feladatai
- 10.3. Az együttműködés tartalma
- 10.4. A kapcsolattartás lehetőségei

11. A NEMZETISÉGI ÓVODAI NEVELÉSBEN RÉSZT VEVŐ ÓVODA ESETÉN A NEMZETISÉG KULTÚRÁJÁNAK ÉS NYELVÉNEK ÁPOLÁSÁVAL JÁRÓ FELADATOK

- 11.1. *A nemzetiségi nevelés célja*
- 11.2. *Az óvodapedagógus feladatai*
- 11.3. *A nemzeti nevelés tartalma*
- 11.4. *A fejlődés jellemzői óvodáskor végére*

12. AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK

- 12.1. Az egészségnevelési és környezeti nevelés célja
- 12.2. Az óvodapedagógus feladatai
- 12.3. Az egészségnevelés és környezeti nevelés tartalma
- 12.4. Együttműködés az óvoda partnereivel

13. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

- 13.1. Az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések célja
- 13.2. Az óvodapedagógus feladatai
- 13.3. Az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések területei
- 13.4. Várható eredmények

14. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

- 14.1. Játék
 - 14.1.1. A játék célja
 - 14.1.2. Az óvodapedagógus feladatai
 - 14.1.3. A játék tartalma
 - 14.1.4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére
- 14.2. Verselés, mesélés
 - 14.2.1. A verselés, mesélés célja
 - 14.2.2. Az óvodapedagógus feladatai
 - 14.2.3. A verselés, mesélés tartalma
 - 14.2.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére
- 14.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
 - 14.3.1. Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc célja
 - 14.3.2. Az óvodapedagógus feladatai
 - 14.3.3. Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc tartalma
 - 14.3.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére
- 14.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
 - 14.4.1. A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka célja
 - 14.4.2. Az óvodapedagógus feladatai
 - 14.4.3. A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka szinterei a feltételek megteremtése
 - 14.4.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére
- 14.5. Mozgás
 - 14.5.1. A mozgás célja
 - 14.5.2. Az óvodapedagógus feladatai
 - 14.5.3. A mozgás tartalma
 - 14.5.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére
- 14.6. A külső világ tevékeny megismerése
 - 14.6.1. A külső világ tevékeny megismerése – környezet és természet
 - A környezet és a természet tevékeny megismerésének célja
 - Az óvodapedagógus feladatai
 - A környezet és természet tevékeny megismerésének tartalma
 - A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére
 - 14.6.2. A külső világ tevékeny megismerése – mennyiségi és formai összefüggések
 - A mennyiségi és formai összefüggések tevékeny megismerésének célja
 - Az óvodapedagógus feladatai
 - A mennyiségi és formai összefüggések tevékeny megismerésének tartalma
 - A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- 14.7. Munka jellegű tevékenység
 - 14.7.1. A munka célja
 - 14.7.2. Az óvodapedagógus feladatai
 - 14.7.3. A munkajellegű tevékenység tartalma
 - 14.7.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére
- 14.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás
 - 14.8.1. A tevékenységekben megvalósuló tanulás célja
 - 14.8.2. Az óvodapedagógus feladatai
 - 14.8.3. A tanulás feltétele, formái, típusai, elvei
 - 14.8.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

15. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

- 15.1. Szervezeti és időkeretek
- 15.2. A heti rend és napirend kialakítása
- 15.3. Az óvodai nevelés tervezése
- 15.4. A gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését szolgáló dokumentumok
- 15.5. Az óvoda speciális szolgáltatásai
- 15.6. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

16. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

- 16.1. Óvoda – Iskola
- 16.2. Óvoda – Fenntartó
- 16.3. Óvoda – Közművelődési intézmények
- 16.4. Óvoda – Civil szervezet
- 16.5. Óvoda – Egyház

17. Mellékletek

- 17.1. Felhasznált szakirodalom
- 17.2. Az óvoda helyi nevelési programjának végrehajtásához szükséges, a nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

18. ÉRVÉNYESSEGI RENDELKEZÉS

- A helyi nevelési program érvényessége
- A helyi nevelési program módosítása
- A helyi nevelési program nyilvánossága

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Az Óvoda helyi programjának szerkezete

BEVEZETÉS

A „Bevezető” elkészítése során a gyermekek érdekeinek védelmének hangsúlyozása szükséges.

Az egyes intézmények szakmai önállósága, az óvodai nevelés sokszínűsége mellett érvényesülni kell azoknak az általános szakmai igényeknek, amelyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek harmonikus fejlődése érdekében megfogalmaz.

„ Mi a gyermekszeretettel nem elégszünk meg. Hirdetjük, hogy szeresd és ismerd meg a gyermeket. Ismerd meg, hogy igazabban szerethessed, hogy mélyebben védelmezhessed, s jobban nevelhessed.” / Nagy László/

Mi Óvodapedagógusok, naponta megéljük a gyermekekkel való együttlét élményét. Magunk is szeretjük felfedezni és felfedeztetni a körülöttünk lévő érdekes és csodálatos világot, előtérbe helyezve a bizalommal teli nyugodt, kiegyensúlyozott légkört, és az élményszerű tapasztalatokon alapuló „tanulást” Valljuk, hogy a játék, ami ebben az életkorban alaptevékenység, nélkülözhetetlen a gyermek számára- a világ megismerésének leggazdagabb formája. Tudjuk, hogy a gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, de szeretnénk a hátrányos helyzetű, segítségre, támogatásra rászoruló gyermekekkel, családokkal, olyan kapcsolatot kiépíteni, amelyben ezek a gyermekek, családok, megismerhetik értékeiket, tudják, hogy ezen értékekkel helyük van a társadalomban.

Tudjuk, hogy a családok bevonása a szülőkkel való együttműködés nem könnyű feladat, de az óvoda az első állomás a gyermekek életében, amikor a családból először kikerülnek a „ Nagyvilágba” – „Óvodapedagógusok, felelünk azért, hogy gyermekeinket a helyes útra vezessük!”

1. HELYZETELEMZÉS

Ellátási terület

1.1. Településünk földrajzi helyzete, története, értéke

Az óvoda társadalmi környezete

Intézményünk a Dél-Dunántúli régióban, Baranya megye déli részén, Vajszlón működik. A nagyközség az Ormánságban, központi helyet foglal el a környező falvak között.

A térség aprófalvakkal sűrűn átszőtt. A régió országos viszonylatban is periférikus jellegű, a Sellyei Kistérség a leghátrányosabb helyzetű térségek egyike. A lakosság száma folyamatosan csökken az elvándorlások miatt. Az országos átlag kétszeresénél is gyorsabb a fogyás. A 90-es években a kistérségi forma lett a települések közti kapcsolat fő szervező eleme és formája. Ma már a települések közötti kapcsolatok körzetesített rendszerben és társulási formában működnek.

Intézményünk fenntartója a Vajszlói Aprófalva Óvoda Intézményfenntartó Társulás . Körzetünkben Vajszlón kívül még 13 kisfaluból érkeznek a gyerekek. (Adorjás, Kőrös, Kisszentmárton, Majláthpuszta, Sámod, Baranyahidvég, Lúzsok, Piskó, Hirics, Vejti, Kemse, Zaláta, Páprád)

Településeink főbb jellemzői:

- a népességgyarapodás következtében fiatalos korszerkezet
- nagyon alacsony jövedelem
- egyre növekvő munkanélküliség
- kisebb- nagyobb részben romák lakta falvak
- alacsonyan képzett lakosság
- szociálisan rászorulóknak számának emelkedése

Az óvoda gazdasági környezete az Ormánságra jellemző hátrányos helyzetét a gyermekek szocializációja is érzékelteti. A gazdasági változtatások hatására egyre több család kerül önhibáján kívül hátrányos helyzetbe. A munkanélküliségből eredően számos család anyagilag egyre rosszabb körülmények között él, egyre több gyermeket nevelnek csonka családban. A gyerekek még hátrányosabb és ingerszegényebb szociális helyzetbe kerülnek.

1.2. Óvodánk jellemzői

Vajszló

Óvodánk 7 csoportos

Csoportok kor szerinti összetétele homogén, illetve heterogén.

175 gyermek befogadására alkalmas/ csoportonként 20-25 fő/

A gyermekek hátrányos szociális helyzete indokoltta teszi, hogy minden beiratkozó 2,5- 7 éves gyermeket fogadjunk.

Óvodánk 2007 óta részt vett az Integrációs Pedagógiai Rendszer megvalósításában . 2009-2010 nevelési évtől pedig a TÁMOP 3.1.4.-08/2-2008-0022 projekt keretében bevezetésre került a Kompetencia Alapú Óvodai Programcsomag ,amiből tetszőlegesen alkalmazhatnak anyagot és módszereket az óvodapedagógusok.

1 tagintézményünk van, Bogádmindszenti telephellyel – 2 csoporttal

Bogádmindszent, Hegyszentmárton, Ózdfalu körzetéből fogadjuk a gyermekeket, mindhárom hátrányos helyzetű település. Jellemző a munkanélküliség és az alacsony iskolázottság. Óvodánk a hátrányos helyzetű gyermekek nevelését, helyzetének javítását tűzte ki célul és az együttműködést helyezi középpontba. Gyermekeink problémái a nehéz anyagi helyzeten kívül sokrétűek, ezért különösen fontos a családi háttér ismerete.

Napjainkban a természet védelme is fontos feladata minden embernek, mi ehhez neveléssel, szemléletformálással szeretnénk hozzájárulni. Céljainkat a helyi természeti értékek felhasználásával kívánjuk megvalósítani

1.2.1. Személyi feltételek

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott Pedagógiai Program alapján valósulhat meg, és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

Bogádmindszent

Két csoportban 50 gyermeket tudunk fogadni, 4 óvónő, 1 dajka, 1 konyhás- dajka (kibővített munkakörben) látja el a feladatokat. Az óvodások száma évente 40 fő átlagosan, hátrányos helyzetű 90-95% fő, halmozottan hátrányos 15-20% .Mindkét csoport vegyes életkorú.

Továbbképzés területén a prioritás:

- az inklúzió, az integráció, a differenciálás és esélyteremtés, tehetséggondozás egészségfejlesztés területén szerveződő továbbképzéseken való részvétel támogatása.

Célunk

- a hospitálásra épülő együttműködés gyakorlatának kialakítása

Feladatunk

- Egymás munkájának minél teljesebb megismerése
- Egymástól való tanulás megvalósítása
- Együttműködés fejlesztése

Tartalma:

- Képzéseken való részvétel, új módszerek elsajátítása (egyéni, mikro csoportos, differenciált fejlesztés, kooperatív technikák alkalmazása, multikulturális tartalmak közvetítése)
- Új dolgozó beilleszkedését segítő gyakornoki rendszer működtetése
- Nevelési értekezlet
- Rendszeres bemutató foglalkozások szervezése a nevelőmunka kiemelt területeinek és gyengeségeinek megoldására, „jó gyakorlatok” bemutatására, majd azok közös értékelése
- Esetmegbeszéléseken való részvétel
- Gyermekvédelmi munkaközösség működtetése
- A nevelési tervek egyeztetése, ismertetése a dajkákkal
- A fejlesztőpedagógusokkal való konzultáció, a DIFER mérés és a fejlesztés eredményeinek megbeszélése
- Munkaközösségi megbeszélések
- Team: egyeztető megbeszélések
- Nevelési időn kívüli szabadidős tevékenységekben való részvétel

1.2.2. Tárgyi feltételek

Vajszló

Az óvoda épülete biztosítja a gyermeke biztonságát, kényelmét oly módon kialakítva, amely megfelel testméreteiknek, biztosítja egészségük megőrzését.

A HOP megvalósításához szükséges helyiségek, eszközök és felszerelések rendelkezésünkre állnak.

Csoportszobáink esztétikusan, igényesen vannak berendezve, a berendezési tárgyak és az udvari játékok a gyerekek életkorának megfelelőek.

Úgy ítéljük meg, hogy az intézmény komfortja, külső és belső esztétikája felszereltsége jó feltételeket teremt a hatékony nevelőmunkához, az idejövő gyerekek fejlődéséhez.

A jövőben a játszóudvar fejlesztésére szeretnénk a hangsúlyt fektetni.

Bogádmindszent

Felújított szép épületben kellemes körülmények között dolgozhatunk. Az óvodába két csoportszoba, két fürdőszoba, két öltöző, egy ebédlő, egy logopédiai szoba, egy konyha valamint a dolgozók számára zuhanyzó – mellékhelyiség - öltöző-iroda biztosított. Az épületen belül található még két raktár, egy játékszertár és egy vegyszer raktár. Az udvaron található a kazánház valamint a kinti játékraktár. Udvarunk tágas felszereltsége gyenge két mászó-vár, egy homokozó és egy babaház. A csoportszobák felszereltsége megfelelő, jó minőségű fejlesztő eszközeink vannak, de az elhasznált játékokat évek óta nem pótoltuk

2. AZ ÓVODA JÖVŐKÉPE

2.1. Óvodakép

Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője a gyermek 2,5 életévétől az iskolába lépésig. Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének optimális feltételeit.

Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő funkció. Az óvoda közvetlenül segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlesztését. Az óvoda tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását és az emberi értékek közvetítését.

- Óvodánk a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermekek óvodába lépésétől az iskolába távozásáig.
- Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit, a szabad játék lehetőségét.
- Az intézménybe beíratott gyermekek számára megteremti az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkört.
- Funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkciók.
- Közvetetten segíti az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatása mellett az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.
- Óvodánk tevékenységrendszerével és tárgyi környezetével, a dolgozók személyes példájukkal segítik a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott összehangolt pedagógiai intézkedések a gyermek személyiségéhez igazodnak, és biztosítják minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés lehetőségét.
- A nemzetiséghez, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek nevelésében támogatjuk a befogadás lehetőségét, a kisebbségi önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- Beszélő környezetével biztosítja a gyermekek természetes beszélő- és kommunikációs kedvének fenntartását, a gyermeki kérdések támogatását, a mindennapi anyanyelvi, értelmi nevelést és fejlesztését.

2.2. Gyermekkép

A gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembe vétele mellett, a gyermeki személyiség kibontakoztatásán keresztül, a befogadás, az esélyteremtés az esélyegyenlőségek megteremtése érdekében

- a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztését,
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek gondozását, fejlesztését

fontos feladatunknak tekintjük, ezért fejlesztési stratégiánk kimunkálásában minden gyermek számára biztosítjuk az egyenlő hozzáférést.

Ebből következően gyermekközpontú óvodánkban a gyermeki személyiség kibontakoztatására, az iskola-óvoda átmenet megkönnyítésére törekszünk, elősegítve a nemek társadalmi egyenlőségének megvalósítását és az ezzel kapcsolatos előítéletek lebontását, biztosítva a szabad játék kitüntetett szerepét.

3. AZ ÓVODA NEVELÉSI ALAPELVEI

Az óvodai nevelési programunk elkészítésekor az Óvodai nevelés országos alapprogramja mellett figyelembe kell vennünk, ha van:

- a) a Nemzetiség óvodai nevelésének irányelvét, valamint
- b) a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét

Alapelveink:

- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvodai nevelés kiegészíti azt, miközben érvényesíti a családokkal való együttműködés során a segítség családhoz illesztett megoldásait, az intervenciós gyakorlatot.
- A gyermeki személyiséget tisztelet, szeretet, elfogadás, megbecsülés, bizalom és védelem övezi.
- Megvalósul az érzelmi biztonság, otthonos, derűs, szeretetteljes légkör feltétele és mindenkor, minden helyzetben a gyermek érdekeinek figyelembe vétele, szükségleteinek kielégítése.
- Az életkorhoz és az egyéni képességekhez igazítjuk a pedagógiai intézkedéseket, a műveltségterületek közvetítését, a gyermekek személyiségfejlesztését és egyéni képességeinek kibontakoztatását, az egyéni bánásmód elve és az esélyegyenlőség előmozdítása alapján.
- A gyermekek folyamatos értékelése során érvényesülnek a pozitív eredmény érdekében a jutalmazás elvei és formái.
- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek sajátos nevelési igénye, valamint a nemzetiségi gyermekek nevelése kapcsán megvalósul a tolerancia, a különbözőségek elfogadásának elve, a differenciált képességfejlesztés és a multikulturális nevelésen alapuló integráció.

4. AZ ÓVODA KÜLDETÉSNYILATKOZATA, ÉRTÉKEI

4.1 Küldetésnyilatkozatunk

- A legfontosabbnak tartjuk, hogy a gyermekek otthonos, szeretetteljes, nyugodt, derűs és biztonságot adó környezetben nevelődjenek.
- Fő törekvésünk, hogy a társaikkal és a felnőttekkel való együttműködés során elsajátítsák az együttélés szokásait, megtanuljanak figyelni, alkalmazkodni, együtt érezni egymással, miközben tolerálják a másságot.
- Nevelőmunkánkban megteremtjük a felszabadult mozgás sokoldalú élményét, ezáltal hozzásegítjük a gyermekeket ahhoz, hogy a környező világból minél több élményhez, tapasztalathoz jussanak.
- Nagy hangsúlyt fordítunk a játék élményszerű és örömkeltő feltételeinek megteremtésére, hiszen általa ismerkednek meg a való világ csodáival, amely egyben tükörképe mindazoknak a tapasztalatoknak, amelyeket a gyermek átélt s a játék nyelvén megfogalmazott.
- A személyiségfejlesztés során tiszteletben tartjuk a gyermekek egyéni különbségeit, figyelembe vesszük életkorukhoz igazodó szükségleteiket, hogy megterhelés nélkül készíthessük fel őket az iskolai életmódra.
- Céljaink eléréséhez szükségünk van partnereink támogatására, hiszen csak közös együttneveléssel tudjuk formálni, alakítani a gyermekeket, hogy biztosan eligazodjanak a világ valóságában.
- Munkatársaink széleskörű szakmai felkészültsége, innovációs törekvései, minőség iránti elkötelezettsége jelentik a biztosítékot céljaink eléréséhez.

4.2. Nevelési értékeink

Nevelési értékek	Pedagógiai feladat
A mozgás prioritása	<p>A játékos mozgás, torna által a mozgásigény kielégítése, felkeltése, a mozgáskultúra fejlesztése, az egyéni szükségletek és képességek figyelembe vételével.</p> <p>A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, a mozgástapasztalatok bővítése, a mozgáskészség alakítása, mozgásra készítő biztonságos környezet kialakítása.</p> <p>A testi képességek (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség), a fizikai erőnlét, a koordinációs készségek és a térérzékelés tudatos fejlesztése.</p>
Az egészséges életmód kialakítása és fenntartása	<p>A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.</p> <p>Az egészséges életmód, betegségmegelőzés, valamint a biztonságos környezet szokásainak alakítása.</p> <p>A gyermek komfortérzetének biztosítása és a testi fejlődés elősegítése.</p> <p>A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok megvalósítása.</p>
A játék elsődlegessége	<p>Rugalmas napirend biztosítása.</p> <p>A szabadjáték elfogadása: az egyes gyerekek játékfejlődése, az egyéniségben rejlő lehetőségek támogatása, a társas együttműködésben rejlő lehetőségek támogatása.</p> <p>Derűs, nyugodt légkör biztosítása.</p> <p>A játék sokoldalú fejlesztő hatásának kibontakozásához változatos eszköztár biztosítása.</p> <p>A tárgyi környezet kiszolgáló funkciójának bővítése.</p> <p>A támogató, visszaható játépedagógiai eljárások intézményi kimutatása.</p>
Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés fejlesztése	<p>Az interperszonális (személyközi) kapcsolatok új formáinak alakítása.</p> <p>Az énkép – önismeret – önértékelés fejlesztése.</p> <p>Értékek, normák kialakítása.</p> <p>Az erkölcsi nevelés alakítása, a jó és rossz felismerése, az őszinteség, az igazmondás, igazságosság, felelősségvállalás, a gyengébb védelme, segítése, saját élethelyzetben való megtapasztalása a dolgozók modellértékű bánásmódja során.</p> <p>A közösségi nevelés által az egymásra figyelés, az együttérzés, az egymáshoz alkalmazkodás kialakítása, egymás segítése, a különbözőség elfogadása, tisztelete.</p>

Az egyéni különbségek tiszteletben tartása	Az egyéni fejlődési ütem nyomon követése a képességfejlesztéshez kidolgozott szempontok alapján. Minden pedagógustól és nem pedagógus kollégától elvárás a másság elfogadása, a tolerancia és a segítőkészség. Fejlődési lapok vezetése – 3 havonta szülő tájékoztatása. Tervezőmunkánál a gyermek fejlettségének figyelembe vétele.
---	---

Működési értékek	Működési feladat
Minőség iránti elkötelezettség	A PP minőségi megvalósítása (a mozgás, a testséma, a percepció és a verbális fejlesztés). Helyi nevelési célok elfogadása, azokkal való azonosulás. Egyénre szabott, tudatos, célzott fejlesztés. Gyermekcentrikus pedagógiai szemlélet, a gyermekek szeretete, tisztelete. Empátiás, nyugodt, biztonságot nyújtó légkör. A tevékenykedés, élményszerzés lehetőségeinek változatossága. Szakmai elhivatottság. Mátság elfogadása, értékeinek tudatos közvetítése a gyermekek felé. Értékorientáltság, pozitív beállítottság.
Együttműködési készség	A kommunikáció eszközrendszerének széleskörű alkalmazása (kommunikációs készségek, véleményalkotás, vitakészség fejlesztése). A döntések és a változások menedzselése, csoportmunka (team munka) a közös célok megvalósításához. A dolgozókkal és partnerekkel való jó kapcsolat kialakítása. Társadalmi részvétel biztosítása: csoporthoz tartozás, szociális érzékenység, szolidaritás, feladatvállalás, önkéntesség, civil kezdeményező-készség.

5. AZ ÓVODA NEVELÉSI CÉLKITŰZÉSEI

5.1. Általános célkitűzés

Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló része, nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek óvodába lépésétől az iskolába lépésig, legfeljebb hétéves korig, illetve az iskolai érettség eléréséig.

5.2. Az óvoda nevelési filozófiájára épülő sajátos célkitűzés

- A 3-7 éves gyermek eltérő fejlődési ütemének és érési jellemzőinek szem előtt tartásával, a gyermeki személyiséghez igazított pedagógiai módszerek alkalmazásával, játékos keretek között alakul:
 - az egészséges, sokoldalú személyiség,
 - gyermekek környezettudatos szemlélete,
 - a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális, értelmi érettség.
- A roma nemzetiségű gyermekek életkori sajátosságaiknak és egyéni fejlettségüknek megfelelően ismerik kultúrájuk elemeit, szokásait, ezáltal erősödik identitástudatuk.
- A sajátos nevelési igényű gyermekeknél érvényesülnek a gyermekeket megillető jogok és csökkennek a sajátosságokból adódó különbségek.
- A tehetséges gyermek átlag feletti speciális egyéni képességei felszínre kerülnek, fejlődnek.
- A hátrányos helyzetű gyermekek összehangolt, integrált nevelése révén az esélyegyenlőség növekszik, az indulási hátrányok csökkennek, az iskolába való átmenet zökkenő mentesebbé válik.
- Az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése következtében fejlődnek a tanulási képességeket meghatározó funkciók.

Mesélő természet – beszélő környezet Bogárdmindszent

Célunk: Olyan gyermekeket nevelni, akik szeretik a természetet, az őket körülvevő élőlényeket, ismerik környezetüket. Fogékonyak a körülöttük lévő élő és élettelen környezet szépsége iránt, megtalálják a jót és a szépet, azt megbecsülik. Építünk a gyermekek egyéni élményeire, tapasztalataira, vagy mi magunk biztosítunk olyan jellegű élményszerzést, mely lehetővé teszi a közeli, illetve távolabbi környezetünkben végbemenő folyamatok megláttatását, az azokban való tevékeny részvételt. Tudatosan figyelünk a környezet, illetve természetvédelem fontosságára, a természetszemlélet formálására. Olyan hagyományokat építünk be az óvodai életbe, amelyek kapcsolódnak e témához szebbé, gazdagabbá teszi a gyermekek életét. Fontos a mindennapok eseménye, így megismerik a szülőföld, az ott élő emberek, a táj, a helyi hagyományok, szokások, tárgyi értékek szeretetét, védelmét. Témák feldolgozásánál figyelembe vesszük azt az elvet, hogy kevesebbet, de alaposabban figyeljenek meg a környezetben., s így haladjunk az alkalmazás felé. Programunkban abból az elvből indulunk ki, hogy a kisgyermek korban szerzett élmények meghatározók a későbbiekben. A

másik pedig, hogy a gyermek fő tevékenységi formája a játék. A játék a tevékenység színtere összekapcsolódik a mindennapi léttel. A környezettel való együttműködés szabályainak elsajátítása a legjobb lehetőség. A játékon keresztül megvalósul a tanulás, a gyakorlatban megszerezhető tapasztalatokon át pedig eljuthatnak a konkrét fogalomalkotásig. A játékban felhasznált ismereteit átéli, folyamatosan gyakorolja, egyéb tevékenységeiben alkalmazza.

A nevelési terület tartalma tehát minden, a gyermek környezetéből származó élményre, tapasztalatra, ismeretre kiterjed. Nevelésünket ezért környezet centrikussá szeretnénk tenni. Mindent a maga természetében megfigyelni, minden lehetőséget kihasználni a szabadban való tartózkodásra. A helyi sajátosságokra építünk, a helyi környezeti tényezőket bevonva a személyes tapasztalásba. Környezetünkkel, a világ dolgaival természetes egységükben ismerkedjenek. Óvodába kerüléskor gyermekeink kommunikációs szintje az átlagnál gyengébb ezért az anyanyelvi nevelést is kiemelt területként kezeljük. A környezet megismerését nevelés és az irodalmi művek összehangolása az érzelmi nevelés színtere. A természet érdekességei mesében elmondva még jobban felkelti a gyermek érdeklődését. Az óvodás gyermeket minden tevékenységbe be lehet vonni játékosan, a mesék világán keresztül, a történetek megfigyelésével. A különböző játékok, megfigyelések, kísérletek alkalmasak arra, hogy a gyermekek megismerkedhessenek a talaj, a víz, a levegő fontosságával, védelmével.

A műveltségi területek egymásra épülnek, kiegészítik egymást. A környezetben találkoznak a hangok, illatok, színek, formák, sokféle az anyag, a lehetőség, sokféle a módszer, mennyiségek ritmusvilágával, az élővilág mozgásával, állandó változásaival. Ezek az ingerek komplex módon épülnek be a nevelésünkbe. Az anyanyelv kifejező ereje, a helyes nyelvhasználat megismertetése ott van a nyelvi kifejezőképességünk minden mozzanatában. Az élmények megfogalmazásával fejlődik nyelvi kifejezőképességük. Környezeti nevelésünk bizalomra, a szülők, óvodai dolgozók, azaz a mások iránti szeretetre épülve válhatnak eredményessé.

6. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata – az Alapprogramban deklarált – testi és lelki szükségletek kielégítése, ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, erkölcsi és a közösségi nevelés biztosítása,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

6.1. Az egészséges életmód alakítása

6.1.1. Az egészséges életmód alakításának célja

- A gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése során
 - formálódnak az egészséges életvitelhez szükséges jártasságok, készségek,
 - fejlődnek testi, lelki képességeik.

6.1.2. Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek gondozása, testi, lelki szükségletük, mozgásigényük kielégítése, egészségük megóvása, ápolása
- A testi fejlődés elősegítése
- Az egészséges életmód, a testápolás, étkezés, öltözködés, pihenés és betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igénnyé fejlesztése
- A gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges, nyugodt, biztonságos, balesetmentes környezet feltételeinek megteremtése, a környezet megóvására irányuló szokások alakítása
- Párhuzamos tevékenységek gyakorlásához elegendő idő, türelmes légkör, rugalmas napirend kialakítása
- A szokás- és normarendszer közös kialakítása, összehangolt munka, azonos norma valamennyi csoportban dolgozó óvodapedagógus és dajka között
- Saját személyükkel kapcsolatos gondozási, testi szükségleteik kielégítéséhez készségek, képességek fejlesztése, ezzel az iskolai beilleszkedés közvetett segítése
- A gyermek önállósági törekvéseinek segítése, támogatása, a tevékenységek szóbeli megerősítése
- A mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség megismerése, fejlesztése – különösen sajátos nevelési igényű és hátrányos helyzetű gyermekek esetében –, egészségügyi szűrővizsgálatok kezdeményezése, szükség esetén megfelelő szakember bevonása
- A szülők egészségmegőrző, betegségmegelőző szokásainak megismerése, befolyásolása (szociokulturális háttér, gondozási szokások)
- Az egészségügyi szolgálattal együttműködve a teljes körű egészségfejlesztés kiépítése, és annak működtetése
- Szociális hátrányok enyhítése egyéni higiénés problémák megoldásá

6.1.3 Az egészséges életmód alakításának tartalma

Gondozás

A testi, lelki, szellemi egészség egyik alapvető feltétele a gyermek testi komfortérzetének biztosítása, a gyermeki szükségletek kielégítése. A gyermeket engedjük szabadon mozogni, szükség szerint WC-re menni, vizet inni, tisztálkodni a nap bármely szakaszában. A

gondozási tevékenységek kiemelt jelentőségűek a gyermekekkel történő kapcsolatépítés, önállóságuk fejlődésének elősegítése céljából. Fontosnak tartjuk az óvónő–gyermek, a dajka–gyermek közötti bensőséges, meghitt, megértő viszonyt, a természetes testközelség meglétét, az óvoda dolgozóinak modellértékű kommunikációját, bánásmódját. Ennek kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az óvodát kezdő gyermekek tekintetében, a befogadás időszakában, a minél nyugodtabb, kiegyensúlyozottabb szokáskialakítás érdekében. Az önkiszolgáló feladatok elvégzése a tevékenységek többszöri gyakorlását teszi lehetővé, alakítja a gyermekek énképét, segíti önállóvá válásukat. A tevékenységben a felnőtt – óvónő, dajka, szülő – a gyermek egyéni fejlettségéhez igazodva ad segítséget, és tanítja, gyakoroltatja a napi élethez szükséges szokásokat, melyek egy része az óvodáskor végére szükségletté válhat. A napi életritmus megtervezésénél a gondozásra is elegendő időt kell biztosítani, hogy mindez nyugodt, kiegyensúlyozott, türelmes légkörben valósulhasson meg. Így nyílik lehetőség a gondozási teendők kultúrtartalmának közvetítésére is. (Pl.: igényükké váljanak a testi és egészségügyi szokások, a tiszta, esztétikus, rendezett megjelenés és környezet, kulturált étkezés.)

Az iskolakezdeshez elengedhetetlen, hogy a saját személyükkel kapcsolatos gondozási, testi szükségleteik kielégítéséhez szükséges készségek, képességek kialakuljanak, mindezeket a feladatokat önállóan végezzék.

A testápolás, öltözködés, étkezés szokásrendszere

Az önálló testápolás, öltözködés, étkezés szervezettségét az óvodába lépés első pillanatától igyekszünk biztosítani.

3-4 éves korban:

Segítséggel, egyéni eltéréseknek megfelelően végezzék a maguk körül adódó testápolási, öltözködési, étkezési önkiszolgáló teendőket.

A segítségadás folyamatos közös tevékenységet, szóbeli magyarázatot jelent.

4-5 éves korban:

Kis segítséggel – egyéni eltéréseknek megfelelően – végezzék maguk körül adódó testápolási, öltözködési étkezési önkiszolgáló teendőket.

A kis segítségadás: A tevékenység szóbeli magyarázattal történő bemutatását, az önállóság egyre erőteljesebb ösztönzését jelenti.

A szokás- és normarendszer az önállósági foknak megfelelően új kultúrtartalmakkal bővül (például megbízatás).

5-7 éves korban:

Önállóan végezzék (személyük körüli) a tisztálkodási, öltözködési, étkezési teendőket, szükség szerinti segítségadással.

A szükség szerinti segítségadás: Folyamatos figyelemmel kísérést, elakadás esetén azonnali segítséget jelent.

A szokás- és normarendszer kiteljesedik, az önállóság mértékének megfelelően bővül.

Testi nevelés elősegítése

A testi nevelés magába foglalja:

- a gyermek természetes mozgásigényének, a gyermek testi szükségleteinek (levegőzés, pihenés, testápolás, egészséges táplálkozás) kielégítését, valamint
- a gyermek egészségének, testi épségének védelmét, edzését, óvását, megőrzését.

Mozgás

A gyermek természetes mozgásigényét sokféle szabad és célirányos mozgástevékenységgel elégítjük ki. Ideális, jó levegőjű, tiszta, biztonságos környezetünkben naponta kapnak szerepet a mozgásfejlesztés spontán és tervszerű formái. A különböző mozgásformák sokszori gyakorlásával, a mozgásokhoz kapcsolódó szabályok megtanulásával egyre biztonságosabban használják a szereket, eszközöket, egyre jobban eligazodnak a térben, ezáltal a baleseteket is megelőzhetjük. A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk, mintát adva ezzel a szülőknek is. Évente többször (vidám évnyitó hét, vendégváró nap, egészségvédelmi hét, gyermeknap) a szülőkkel közösen mozgásos programot, sportvetélkedőt szervezünk. Ugyanezt biztosítjuk a csoportszobában is. A mozgásfejlesztő szerek biztonságos és elérhető helyen vannak, hogy szükségletüknek megfelelően bármikor hozzájuthassanak.

A mozgást, finommotorikát fejlesztő játékoknak prioritást biztosítunk. Olyan tevékenységeket szervezünk, ahol a különböző szem-kéz, szem-láb koordinációk fejlődnek. A szenzoros integráció hiányából következhetnek

- a motoros lemaradás,
- a szellemi beszűkülés,
- a szociális együttműködés

zavarai.

Ezért az egyéni eltérésekre épülő differenciált fejlesztést érvényre juttatjuk.

Programunkban a gyógytestnevelés valamennyi óvónő által végezhető, speciális hatású játékos, prevenciós gyakorlatai (testtartásjavító, lúdtalp) a testnevelés foglalkozásokba szervesen beépülnek. 1 fő óvodapedagógus gyógytestnevelés szakon végzett, önálló foglalkozások keretében végzi a speciális gyakorlatsort az arra rászoruló gyermekek esetében. A fejlesztőpedagógusok prevenciót és korrekciót célzó mozgástevékenységet szerveznek az IPR program keretében.

Levegőzés, pihenés és alvás

A levegő: az egészséges életmód fontos eleme. Az évszakoktól és az időjárástól függően a lehető legtöbb időt kell a gyermeknek a szabadban töltenie.

A gyermek természetes joga a csendhez, a pihenéshez való jog, ezért különösen ügyelünk a nyugalom feltételeinek megteremtésére.

Pihenés és alvás feltételei:

- tiszta levegő, kényelmes fekvőhely
- nyugodt légkör,
- az altatás hangulatához illő mese, halk relaxációs zene, ének.

A gyermekek számára egyéni alvási igényüknek és szokásaiknak figyelembevételével, a szükséges személyi tárgyi feltételek megteremtésével alternatív pihenési lehetőséget biztosítunk. Így például a nem alvó gyermekek részére lehetőséget teremtünk arra, hogy felkelhessenek, és csendes tevékenységet folytathassanak, ezzel is előkészítve az iskolások napirendjét.

Testápolás, személyi higiéné

A gyermek tisztasági igényének kialakítását biztosítja. Különös gonddal kell védenünk a gyermekek érzékszerveit. A bőrápolás, fogmosás, hajápolás, az orr tisztántartása és a WC-használat kapcsolatos tevékenységekben a gyermekek fokozott önállósággal vesznek részt. Törekedünk a család és óvoda gondozási szokásainak összehangolására, a családok szokásainak befolyásolására. A védőnővel kötött együttműködés keretében rendszeres tisztasági szűrővizsgálat történik, a szülők rendszeresen tájékoztatást kapnak a higiénés gondok megoldásáról.

Szükség esetén a szülővel egyeztetve, „Hapci Manó mindig tiszta” elnevezéssel az egyéni higiénés problémák megoldásában a dajka néni segítségével közreműködünk, lehetőséget biztosítunk arra, hogy az arra rászoruló gyermekek az elhasznált ruhát lecseréljék, meleg víz, eszköz hiányában segítséggel tisztálkodjanak.

Öltözködés

Az öltözködéskor fontos a sorrend megismertetése, valamint az időjárás és az öltözködés összefüggéseinek felismerése, egymáshoz igazítása. A szülőket arra ösztönözzük, hogy gyermeküket rétegesen öltöztessék, elvárjuk biztonságos, kényelmes cipő használatát mozgásos tevékenység közben.

Egészséges táplálkozás

A gyermekintézményekben nyújtott közétkeztetés keretében az élettani szükségletnek megfelelő minőségű és tápértékű étkezést kell biztosítani, ennek megfelelően nem támogatjuk az egészségre ártalmas élelmiszerek nagy mennyiségű és rendszeres fogyasztását. A helyes táplálkozás nem jelenti egyetlen ételnek, élelmiszernek a tilalmát sem, azonban célszerű egyeseket előnyben részesíteni, mások fogyasztását csökkenteni.

A kulturált étkezés elengedhetetlen feltétele az esztétikus eszközrendszer, valamint a tervszerűen átgondolt, kidolgozott szokás- és normarendszer, az óvoda dolgozóinak modellértékű jelenléte. Az étkezések önkiszolgálásra épülnek, az önállóság fejlődésére és a biztonságos eszközfogyásra gyakorolnak kedvező hatást. 6-7 éves korban az ebédnél a – közösségért – végzett naposi munka örömeinek átélésére nyílik mód. A tápanyagszükséglet pótlását szolgálja, ha a szülők közreműködésével naponta gondoskodunk gyümölcsről, zöldségféléről. A gyermeket – táplálkozási szokásait tiszteletben tartva – ösztönözzük, de nem

kényszerítjük az eddig ismeretlen ételek elfogadására, és az étrend megismertetésével közvetve segítjük a családok korszerűbb táplálkozásának kialakítását.

A gyerekek figyelemmel kísérik a piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatnak meg. Minden érzékszervet megmozgatunk a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve tesszük még vonzóbbá a gyermekek részére, ezzel is erősítve az egészséges táplálkozást.

Lelki egészség fejlesztése, viselkedési szokások formálása

A testi, lelki, mentális egészség fejlesztésének célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermeknek a környezetéhez történő alkalmazkodását, és pozitív hatást gyakoroljon a gyermek személyiségének fejlődésére.

A lelki egészség fejlesztésének főbb feladatai az óvodában:

- a társas beilleszkedés (integráció) megvalósítása
- a normatartás (adaptáció) elsajátítása és a tevékenységek gyakorlása

A lelki egészségre nevelés területei az óvodában:

- az egészséges napirend gyakorlása, készségi alakítása
- a hibás viselkedési módok kezelése (leszerelése)
- a stressz hatások kompenzálása
- a gyermekektől érkező segítségkérések, az ún. „segélykiáltások” megértése és megoldása.
- szükség esetén esetmegbeszélés kezdeményezése, óvodapszichológus segítségnek kérése

A feladatok komplex módon kapcsolódnak valamennyi feladathoz, átszövik az óvodai tevékenységeket. Jól szolgálja a feladat megvalósítását a differenciálásra is alkalmas relaxációs és drámajáték gyűjteményünk.

A bántalmazás, erőszak megelőzése

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, olyan magatartást tanúsít, amely veszélyt jelent egészségi állapotára.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt – bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet vagy gondatlanság, amely a gyermek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (például gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.).

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely azt közvetíti a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelentheti az életkornak vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (például a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet vagy szorongás keltése, megszegyenyítés, állandó kritizálás, érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása.

Alapvető feladataink a bántalmazás, erőszak megelőzésében:

- közreműködés a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, együttműködés a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében
- a szülőkkel szoros kapcsolattartás során felvilágosítás, a szakemberek segítségének felkínálása, a káros hatások ellensúlyozása
- az agresszió minden formájának feloldása, elítélése, befolyásolása (például a TV káros hatásai, mint a szülői fórumok témái)
- közlekedési ismeretet adó játékos tevékenységek szervezése
- veszélyhelyzetek elkerülését segítő mesegyűjtemény beépítése a mindennapokba

A gyermekek egészségének védelme, edzése

A gondozási, a testi nevelési és a mozgásfejlesztési feladatok megvalósításával segítjük elő a gyermek egészségének megóvását. Ezen túlmenően nagy figyelmet fordítunk a higiénés szabályok betartására (környezet tisztántartása, portalanítása, szükség szerinti fertőtlenítése, időjárásnak megfelelő réteges öltözködés, a napi tevékenység minél nagyobb részének szabad levegőn való megszervezése, folyamatos levegőcsere, a helyiségekben minél több zöldnövény elhelyezése, megfelelő páratartalom biztosítása, nyugtató hatású színharmónia stb.).

Programunkban az egészségnevelés terén is a prevencióra fektetjük a fő hangsúlyt, azaz a betegségek megelőzésére.

A balesetek, megelőzését szolgálja az alábbi – minden nevelési év kezdetén biztosított – feltételrendszer:

- a balesetvédelmi oktatás a gyermekek részére (a gyermekek testi épségének védelme érdekében minden év szeptember 31-ig elkészítjük a balesetvédelmi jegyzőkönyvet, amelyben a gyermekekkel ismertetjük a baleset elkerülése érdekében kötelezően betartandó szabályokat)
- az udvar játékeinak átvizsgálása balesetvédelmi szempontból
- az óvodapedagógusok részére balesetvédelmi és munkavédelmi oktatás
- a gyermek által használt eszközök biztonságos elhelyezése.

Az óvodába lépéskor az anamnézis lapon nyomon követhető a gyermek különös betegsége, illetve erre való hajlama, amely alapján az egyéni bánásmódot előre tervezhetjük.

A speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki nevelési feladatok ellátása a megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve történik. Éves rendszerességgel kerül sor a védőnői, orvosi szűrésekre, vizsgálatokra.

A gyermekek tevékenységének folyamatos figyelemmel kíséréssel elsődrendű feladatunk a gyermek testi épségének védelme és a baleset megelőzés, amely magában foglalja a személyi és tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök, használati tárgyak ellenőrzését és karbantartását, a hibaforrások megszüntetését. Fontos továbbá, hogy önmaguk és társaik testi épségének megóvására is neveljük a gyermekeket (konfliktuskezelés, tolerancia).

A levegő, víz, napfény együttes hatása biztosítja a gyermekek testi edzettségét. Figyelmet fordítunk minden évszakban a szabad levegőn való tartózkodásra.

A fentiek megvalósítása hozzájárul a derűs, érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtéséhez, így kialakulhat az igény a későbbi egészséges életvitelre.

Egészséges környezet biztosítása

Helyi sajátosságainkat, lehetőségeinket figyelembe véve, a környezet alakítását, szépítését tudatosan megtervezve (környezetvédelmi napok) igyekszünk olyan optimális tárgyi környezetet, színharmóniát kialakítani, amely kedvezően befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának alakulását, a környezettudatos magatartás megalapozását. Kitűnő adottságú udvarunk – tér, talaj – alkalmas a természetes mozgás játékos gyakorlására.

Az udvar esztétikai szépségét adja:

- a virágoskert
- bokrok, fák, cserjék, és
- a zöld pázsit.

A zöldövezetbe illő, természetes anyagból készült, kombinált famászókáink a különböző típusú mozgáselemek kipróbálásához, gyakorlásához nyújtanak lehetőséget.

A többfunkciós csoportsobák berendezése, felszerelése, színharmóniája a gyermekek otthonosságát, jó közérzetének biztosítását szolgálja.

Környezetvédelmi tapasztalat biztosítása

Az élethez szükséges elemek – föld, víz, levegő – megfigyeltetése, megismerése szellőztetés, séta, kirándulás, kísérletek alkalmával (jó és rossz, tiszta és szennyezett levegő). **A fejlődés eredménye az óvodáskor végére**

- A gyermekek a kialakított szokásoknak megfelelően felszólítás nélkül, önállóan végzik a testápolási teendőket.
- Ismerik a tisztálkodási eszközök helyét, azokat megfelelően használják, tisztán tartják.
- Zsebkezdőjüket köhögéskor, tüsszentéskor önállóan használják.
- Készség szinten használják az evőeszközöket (kanalat, kést, villát).
- Igénylik az asztal esztétikus rendjét.
- A kulturált étkezés alapvető szokásait ismerik (asztalnál ülve, halkán, csukott szájjal étkeznek).
- Önállóan öltöznek, ruháikat ki-be gombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- Ruháikat védik a szennyeződéstől, a gyűrődéstől, és a megfelelő helyre teszik (zsákba, illetve – pihenéskor – székre).
- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, tisztaságára.
- Képesek beilleszkedni, alkalmazkodni, magatartásukban a normakövetés megjelenik.
- Ismerik a szelektív hulladékgyűjtés célját és gyakorlatának elemeit.
- Ismerik és betartják a balesetvédelmi magatartásformákat.
- A teljes körű egészségfejlesztés kialakítása, a prevenció programok hatására a gyermekek egészségi állapota kedvezően alakul.

Környezetvédelmi tapasztalat biztosítása

Az élethez szükséges elemek – föld, víz, levegő – megfigyeltetése, megismerése szellőztetés, séta, kirándulás, kísérletek alkalmával (jó és rossz, tiszta és szennyezett levegő). **A fejlődés eredménye az óvodáskor végére**

- A gyermekek a kialakított szokásoknak megfelelően felszólítás nélkül, önállóan végzik a testápolási teendőket.
- Ismerik a tisztálkodási eszközök helyét, azokat megfelelően használják, tisztán tartják.
- Zsebkezdőjüket köhögéskor, tüsszentéskor önállóan használják.
- Készségszinten használják az evőeszközöket (kanalat, kést, villát).
- Igénylik az asztal esztétikus rendjét.
- A kulturált étkezés alapvető szokásait ismerik (asztalnál ülve, halkán, csukott szájjal étkeznek).
- Önállóan öltöznek, ruháikat ki-be gombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- Ruháikat védik a szennyeződéstől, a gyűrődéstől, és a megfelelő helyre teszik (zsákba, illetve – pihenéskor – székre).
- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, tisztaságára.
- Képesek beilleszkedni, alkalmazkodni, magatartásukban a normakövetés megjelenik.
- Ismerik a szelektív hulladékgyűjtés célját és gyakorlatának elemeit.
- Ismerik és betartják a balesetvédelmi magatartásformákat.
- A teljes körű egészségfejlesztés kialakítása, a prevenciós programok hatására a gyermekek egészségi állapota kedvezően alakul.

6.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés fejlesztése

6.2.1. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés célja

- Kiegyensúlyozott, érzelmi biztonságot nyújtó otthonos, derűs, szeretetteljes, befogadó légkör, a családi nevelést kiegészítve.
 - Alakulnak a gyermekek társas szükségletei.
 - Gazdagodnak az erkölcsi, esztétikai, intellektuális érzelmei.
 - Fejlődik a közösséghez és különbözőségek elfogadásához való pozitív viszonyuk

A közösségi nevelés alapelve, hogy a gyermek, mint egyén találja meg helyét a közösségben.

Nevelési cél:

- A gyermeknek igényévé válik a csoporttal való együttműködés, ugyanakkor, ha arra van igénye – egyedül is tevékenykedhessen.
- A társas kapcsolatok alakulásának legfőbb eszköze elsősorban a játék, ezt követik a közös tevékenységek, a közösen végzett feladatok, a különböző szervezeti keretekben megvalósuló tanulási formák

Feladatok a befogadó, biztonságot nyújtó, szeretetteljes óvodai légkör megteremtésében:

- pozitív személyes kapcsolatok kialakulásának elősegítése /óvónő-gyermek, gyermek-gyermek/
- a közösségi élet szokásainak kialakítása,
- eltérő életmód, kultúra, szokásrendszer kölcsönös elfogadása.
- a családdal való hatékony együttműködés,
- a felnőttekkel és a társakkal való szocializáció kialakulása,
- a főbb magatartási, viselkedési formák kialakítása,

A társas viselkedés terén az empátia, kommunikációs és kooperációs készség, konfliktustűrő, kezelő, megoldó képesség kap kiemelkedő szerepet.

6.2.2. Az óvodapedagógus feladata

- Az újonnan érkező gyermek közösségbe történő befogadásának segítése
- Az újonnan érkező gyermek közösségbe történő befogadásának segítése
- A befogadástól az óvodáskor végéig barátságos, családi környezet biztosítása, a gyermekek életrendjének és közös tevékenységeinek megszervezése.
- Az erkölcsi nevelés alakítása, a jó és rossz felismerése, az őszinteség, az igazmondás, igazságosság, felelősségvállalás, a gyengébb védelme, segítése saját élethelyzetben való megtapasztalása, a dolgozók modellértékű bánásmódja során.
- A gyermek fejlettségéhez alkalmazkodó szokás- és normarendszer kialakítása.
- A közösségi nevelés, az egymásra figyelés, az együttérzés, az egymáshoz alkalmazkodás, egymás segítése, a különbözőség elfogadása, tisztelete.
- Társas kapcsolatok alakulásának segítése, a közösségi érzés elmélyítése a gyermek–gyermek, gyermek–óvodapedagógus, gyermek–dajka viszonylatában, melyet pozitív attitűd jellemez.
- A gyermekek szociális érzékenységének fejlesztése, az én-tudat alakulásának elősegítése, az egészséges életvitelhez, a társadalmi élet mindennapjaihoz szükséges jártasságok, készségek alakítása.
- A nevelésünk hagyományrendszerébe beépülő, ismétlődő, közös, örömteli tevékenységek szervezésével a szülőföldhöz való kötődés és a hazaszeretet érzelmi megalapozása, az összetartozás élményének erősítése.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek különbözőségeinek elfogadása és tisztelete, valamint az egyenlő hozzáférés biztosítása.
- A hátrányos helyzetű gyermekek mielőbbi beóvodázása és rendszeres óvodába járásának segítése nyitott programokkal, valamint a családi intervenció gyakorlatának megvalósításával.
- A szülők bizalmának megnyerése, szemléletének formálása a nevelési problémák közös megoldásában.

6.2.3. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés tartalma

A befogadás rendszere

A befogadási időszak erősen meghatározza a gyermekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához, ezért igyekszünk a szülőkkel együtt a lehető legnyugodtabb feltételeket megteremteni az újonnan érkező gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Bármely életkorban történik is a befogadás, a tapintat, a törődés, a szeretetteljes odafordulás, a pozitív, elfogadó attitűd az óvoda minden dolgozójával szemben követelmény. Az óvoda dolgozóinak modellértékű kommunikációja és bánásmódja mintát jelent a gyermek magatartásának alakulása szempontjából.

A befogadás kapcsán főbb tennivalóink:

- Családlátogatással személyes kapcsolatfelvétel, környezettanulmány (anamnézis felvétel).
- Anyás befogadás, fokozatos időcsökkentéssel. Az együttlét biztonságot ad az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermek napirendjét, szokásait. (A gyermekek kedvenc játékaikat, tárgyaikat, biztonságukat fokozó eszközeiket magukkal hozhatják).
- A befogadásban egyidejűleg mindkét óvónő és a dajka is részt vesz. Kiemelt feladatot kap a befogadásban az új munkakörben foglalkoztatott pedagógiai asszisztens is. Az együttjátszás mellett megismerkednek a gyermekek a csoportszobában és az udvaron

elhelyezett mozgásfejlesztő játékokkal, szerekekkel. Az óvónők a szülőknek, gyermekeknek az életkori elvárásnak megfelelően közvetítik és közösen gyakoroltatják a tevékenységeket. A tevékenységek megerősítése sok-sok érzelmi átéléssel, játékosan történik, figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, egyéni szokásait. Különösen fontos a testápoláshoz és az étkezéshez szükséges tárgyak, azok használatának bemutatása. A befogadás kezdeti fázisa az első nyílt hét tevékenységformái, majd ezt követően az egyéni eltéréseket figyelembe véve hosszabbodhat a befogadás ideje.

- A befogadást és a gyermekek eddigi életének történéseit segíti megismerni az anamnézis lap. Az ebből származó információ az alapja a későbbi egyéni fejlődést követő dokumentációnak.
- A nevelési év megkezdése előtt gyakorlattá vált a „Ráhangelő- nap” megszervezése, amely
 - valamennyi szülő aktív részvételével – változatos programot biztosít.

Valamennyi csoportban családi légkör megteremtésével, a gyermekek egyéni ajándékokkal történő fogadásával segítjük elő a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását, az évkezdés bizonytalanságának feloldását. Lehetőséget biztosítunk, hogy érdeklődésüknek megfelelően válasszanak tevékenységet. Ösztönözzük az 5–7 éves gyermekeket, hogy segítsenek a kiscsoportosoknak (például öltözködésben), vegyék körül őket szeretettel. Igyekszünk minél több programot szervezni a kicsik és a nagy óvodások, illetve a csoportokban dolgozó felnőttek és gyermekek együttműködésére pl. udvari közös tevékenységek.

Szokás- és normarendszer

Az ésszerű kereteket adó szokás- és normarendszer biztonságérzetet, nyugalmat jelent a gyermekek számára, kialakításában fontos az egyező nevelői hatás megteremtése, a két óvodapedagógus és a dajka közötti összhang.

A szokás- és normarendszert minden nevelési év elején határozzuk meg.

Alapja: a csoport fejlettségi szintje, a feladatok és tevékenységek rendszere, amelyet a csoportban meg kívánunk valósítani.

A szokás- és normarendszer napirendkövető. Tartalmi elemei mindazok az elvárások, amelyek:

- a gondozás és egészséges életmód, teljes körű egészségfejlesztés
- közösségi nevelés, társas kapcsolatok
- a játék, mozgás
- a tanulás területén
 - normaként jelennek meg az óvodai életben.
 - a tevékenységek segítik a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat) fejlődését, teret adva a gyermeki önkifejezésnek, önérvényesítésnek
 - a játékos tevékenység és a szülőkkel való kapcsolat során a nemi sztereotípiák erősítésének kerülése, a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontásának elősegítése is feladatunk

Szokás- és normarendszer kialakításának gyakorlata

Tartalom	Határidő	Felelős
1. Az óvónő tájékozódása a gyermek szokásairól az óvodába lépés előtt	Augusztus 31.	Kiscsoportos óvónők
2. Szokás- és normarendszer tervezése	3-4 éves korban: november vége 4-7 éves korban: október 15.	Csoport óvónői

3. A terv ismertetése és megbeszélése a dajkákkal	3-4 éves korban: november 31. 4-7 éves korban: október 15.	Csoport óvónői
4. Munkatársi értekezlet a szokás- és normarendszer aktuális megbeszélésére	Október hónap Május hónap	Óvodavezető
5. fogadóóra keretében a szülő tájékoztatása a korosztály szokás- és normarendszeréről, illetve a gyermek fejlettségéről	Szülői értekezlet: október Fogadóóra: igény esetén	Csoport óvónői

Ismétlődő közös tevékenységek megszervezése

Az óvodában igyekszünk minden alkalmat célszerűen megragadni a közös ünnepek és hagyományok kialakítására. A közös tevékenység a gyermek fejlődésének serkentője. A közös készülődés, tervezgetés távlatot jelenthet a gyermek számára.

A közösségi nevelés szempontjából kiemelt jelentőségűek:

- a közös ünnepek és hagyományok ápolása,
- a szűkebb és tágabb környezethez, a szülőföldhöz való kötődés alakítása,
 - közös programok a szülőkkel (nyílt-hét, Ráhangoló-nap, Szülőkkel közös kirándulás)

A népi hagyományokra épülő ünnepi szokások megismerése, megőrzése, valamint a szűkebb és tágabb környezetünkhöz való pozitív viszony kialakítása által erősödik a társakhoz fűződő viszony, a szülőkhöz, felnőttekhez, az ismert környezethez, tájhoz, természethez való érzelmi kötődés, a hazaszeretet. Erősödik identitástudatuk, pozitív irányba terelődik az erkölcsi tulajdonságok alakulása. Az ünnepek kapcsán a közösen feldíszített csoportszobák, az ünneplőbe öltözött gyermekek, felnőttek látványa, a közös verselés, mozgás mind-mind az esztétikai érzelmek és a közösségi élet alakításának eszközei. Változatos tevékenységekkel – például ünnepek előtti Ráhangolódás szervezésével – és gazdag eszköztárral segítjük a hagyományok ápolását (például farsangi jelmeztár, karácsonyi, húsvéti, anyák napi csoportszoba díszek, a dramatizálás eszközei).

Intézmény és csoport szintű hagyományos ünnepeink

HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEINK	TEVÉKENYSÉG TARTALOM	SZERVEZETI FORMA
EGÉSZSÉGNAP GYÜMÖLCS-NAP ALMA-NAP ÁLLATOK VILÁGNAPJA OKTÓBER 4. Márton -Nap	<ul style="list-style-type: none"> - Dalok, versek, dramatikus játékok - Mozgásos játékok 	<ul style="list-style-type: none"> - Óvodai szintű közös ünneplés
MIKULÁS	<ul style="list-style-type: none"> - Dalok, versek, dramatikus játékok - Mikulás ajándéka - Közös Mikulásvárás 	<ul style="list-style-type: none"> - Csoportonkénti megemlékezés - A szülők részvételével - Iskolával együttműködve
ADVENT KARÁCSONY	<ul style="list-style-type: none"> - Adventi előkészületek - Közös ünnep a szülőkkel - Karácsonyi népszokások - Karácsonyi projektek megvalósítása 	<ul style="list-style-type: none"> - Csoportonkénti megemlékezés - Helyi általános iskolásokkal - Óvodai szintű közös ünneplés - A szülők részvételével
FARSANG	<ul style="list-style-type: none"> - Farsangi mulatság - „Farsang farka” - Kiszabás égetés 	<ul style="list-style-type: none"> - Közös ünneplés - Nyugdíjas Klub - Csoportonkénti előkészület - Óvodai szintű közös mulatság - A szülők részvételével - Iskolával együttműködve
MÁRCIUS 15.	<ul style="list-style-type: none"> - Képek, jelképek készítése, gyűjtése (zászló, kokárda, huszár) - Közös ünneplés az emlékműnél 	<ul style="list-style-type: none"> - A szülők részvételével - Óvodai szintű közös ünneplés
VÍZ-NAPJA MÁRCIUS 22. EGÉSZSÉG-NAP	<ul style="list-style-type: none"> - Vízrel kapcsolatos tevékenységek - Környezetvédelem - Egészségnevelés, tisztálkodás 	<ul style="list-style-type: none"> - Csoportonkénti előkészület - Zárt körű
HÚSVÉT	<ul style="list-style-type: none"> - Népi játékok felelevenítése - Tojásfestés - Locsolóversek - Húsvéti játszóház 	<ul style="list-style-type: none"> - Csoportonkénti megemlékezés - A szülők részvételével - Iskolával együttműködve
FÖLD-NAPJA ÁPRILIS 22.	<ul style="list-style-type: none"> - Földdel kapcsolatos ismeretek - Környezetvédelem 	<ul style="list-style-type: none"> - Csoportonkénti előkészület
ANYÁK NAPJA	<ul style="list-style-type: none"> - Ajándék készítése - Szülőkkel közös ünneplés 	<ul style="list-style-type: none"> - Csoportonkénti megemlékezés
Ballagás	<ul style="list-style-type: none"> - Tarisznyaátadás - „Búcsúznak a középsősök” - Zenés-mozgásos-táncos játékok 	<ul style="list-style-type: none"> - Középső csoportosokkal - Nagycsoportosok

MULTIKULTÚRÁLIS- NAP	- Multikulturális dalok, versek	közreműködésével - Szülők részvételével
GYERMEKNAP	- Sport, ügyességi versenyjátékok - Szülő-gyermek tréfás vetélkedő - Óvodapedagógusok dramatikus játéka - Gyermekek táncos-mozgásos előadása - Vendég-előadók meghívása	- Szülők részvételével - Nagycsoportosainak részvételével - Szülők részvételével - Iskolával együttműködve
SZEDD ÖSSZE MAGAD!		
TERMÉSZETVÉDELMI VILÁGNAP.	- Erdei kirándulás gyaloglás, sportverseny	- Nyílt, családokkal közösen
SZÜLETÉSNAP NÉVNAP	- „Mi így szoktuk” Csoportokban kialakított szokások szerint	- Csoportonkénti megemlékezés
RÁHANGOLÓ-NAP	- Csoportonkénti programokkal	- A szülők részvételével

Közösségi és erkölcsi nevelés során a társas kapcsolatok alakulásának segítése a gyermek– gyermek és a felnőtt–gyermek viszonylatban.

Nevelőmunkánk a gyermek– gyermek viszonylatban egymás megismerésére, a toleranciára, a különbözőségek megismerésére, elfogadására és tiszteletére irányul.

A gyermek személyiségfejlődésének alakulásában modellértékű az óvodai feladatellátásban résztvevő felnőttek közötti kommunikáció, bánásmód, viselkedés.

Társas együttműködés közben tanulják meg a gyermekek az egymás felé fordulást, egymás segítségét, valamint a közösség alapvető normáit. Alkalom nyílik az egymáshoz viszonyításra, amely szükséges a reális énkép kialakításához, önkifejező törekvésekhez, önérvényesítésükhöz.

A gyermeki kapcsolatok (gyermek– gyermek , gyermek–dajka, gyermek–óvodapedagógus) együttműködése során válik természetessé, hogy minden gyermek különbözőségeivel is elfogadható és szerethető.

A felnőtt–gyermek kapcsolatában: a felnőtthez fűződő viszony nyújtja az érzelmi biztonságot a gyermek számára, amely a jó közérzetet, nyugodt, harmonikus tevékenységet teszi lehetővé. A kommunikatív jelek megértésével, a mindenki számára azonosan értelmezett szokás- és normarendszer kívánalmaival a feltétel nélküli szeretet fokozatai a gyermekek számára egyértelművé válnak.

Az udvarias magatartás formáinak elsajátítása által a gyermekek képessé válnak a társak ellentétes véleményének elfogadására, alakul a szülők, felnőttek iránti figyelmesség, tisztelet.

6.2.4. A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- Érzelmileg kötődnek óvodájukhoz, társaikhoz, a felnőttekhez.
- Igényükké válik a tevékenységekben való közös részvétel és együttműködés.
- Segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- Természetes társas szükségleteik kielégítése során képesek a különbözőségek elfogadására, tiszteletére
- A gyermekek igényévé válik a helyes viselkedés, a mindennapi élet szokásainak, szabályainak betartása.
- A tevékenységekben kitartóak, a megkezdett tevékenységet a megbeszéltek alapján befejezik.
- A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat, konfliktushelyzetben képesek megegyezésre jutni.
- A csoport „Illemtárában” meghatározott udvariassági szokásokat igyekeznek betartani (köszönés, figyelmesség, előzékenység, vendég köszöntése, kérés, megköszönés módja).
- Ismerik szűkebb és tágabb környezetüket, mely a szülőföldhöz való kötődés alapja.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.

6.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az értelmi nevelés tevékenységeken keresztül, a kultúraátadás hatásrendszerében, az óvodai nevelési módszerek segítségével, elsődlegesen a gyermekek szabad játéka által valósul meg. Az értelmi nevelés szoros kapcsolatban van az anyanyelv és a kommunikáció alakulásával. A program lényeges része a beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció fejlesztése, hiszen csak kellő nyelvi fejlettséggel rendelkező gyermekek lesznek képesek az alap kultúrtechnikák elsajátítására.

A kommunikáció a beszéd és a gondolkodás egyik eszköze, egyszerre cél és eszköz a társas kapcsolatokban. Célja a kapcsolat felvétele, az információ eljuttatása a másik emberhez, akinek a társas reakcióiból a megértés ellenőrzése, a kapcsolat valamilyen szintű mélyítése valósul meg. A kommunikáció és a metakommunikáció elválaszthatatlan egymástól, a jelzések kiegészítik, helyettesítik, mélyítik vagy semlegesítik a szóbeli közlést. Az egyéni fejlődés biztosításához szükséges, hogy az óvodapedagógus személyes példájával (odafigyelés, beszélgetés, meghallgatás), kommunikációs helyzetek megteremtésével ösztönözze a gyermekek közötti kommunikációt, teremtse lehetőséget a monologikus beszédre, ennek fejlesztésére, bővítse szókincsüket, gazdagítsa kommunikációs ismereteiket (például érzelmeiket kifejező gesztusaikat, arckifejezéseiket, testtartásaikat).

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – a beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. A gyermek beszéd- és kommunikációs képessége elsődlegesen függ a családi szocializációtól, mely előnyös vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermekek számára a közösségben.

6.3.1. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés célja

- Az anyanyelv megbecsülésén és szeretetén keresztül alakul
 - a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs készsége,
 - beszédészleléssel a beszédhangok felismerése, kapcsolása,

- beszédmegértéssel a szavak, szókapcsolatok, mondatok jelentésének tartalmának megértése,
 - fejlődnek értelmi (kognitív) képességeik.
- elősegíteni a gyermekek iskolára alkalmassá tételét amennyire csak lehetséges
 - értelmi képességek /érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás/ és a kreativitás fejlesztése
 - gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése
 - az értelmi nevelés megvalósítása az óvónő által kezdeményezett, motivált helyzetekben (egyéni, páros, kiscsoportos, csoportos) illetve a gyermek spontán tevékenységére építve

Beszédművelés, beszédfejlesztés, kommunikáció, illem

/ Tevékenységek korcsoportok szerint /

Tevékenységblokk	3 – 4 év	4 – 5 év	5 – 6 – 7 év
<u>Helyes ejtés:</u>			
1. Légzéstechnika	*	*	*
2. Ajakartikuláció	*	*	*
3. Gyorsasági gyakorlatok			*
4. Időtartam gyakorlatok			*
5. Belső hallást fejlesztő gyakorlatok		*	*
<u>Beszédművelés, kommunikáció:</u>			
1. Köszönés felnőtteknek és társaknak	*	*	*
2. Bemutatkozás		*	*
3. Megszólítás	*	*	*
4. Vélemény nyilvánítás			*
5. Elbeszélés élmény alapján		*	*
6. Mesebefejezés			*
7. Leírás kép alapján	*	*	*
8. Személyi adatok közlése		*	*

Illem tanítása:

1. Az óvodai viselkedésre vonatkozó szabályok	*	*	*
2. Az étkezésre vonatkozó szabályok	*	*	*
3. A jó megjelenés szabályai	*	*	*
4. A gyalogos közlekedés szabályai	*	*	

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- A társas környezet segítségével megtanulja a hangok észlelését, helyes képzését, majd a szavak megértését, alakítását.
- A sokoldalúan biztosított tapasztalatszerzés és ismeretanyag által kedvező mértékben gyarapodik a gyermek szókincese, lehetősége nyílik a választékos beszédre. Elsajátítják és alkalmazzák az alapvető, helyes viselkedési szabályokat.

6.3.2. Az óvodapedagógus feladatai

A gyermek egyéni kíváncsiságára, érdeklődésére építve:

- A kommunikáció különböző formáinak alakítása, a beszélő környezet, a helyes minta a gyermekek természetes beszélő- és kommunikációs kedvének fenntartásával, ösztönzésével, szabálykövetéssel és a gyermeki kérdések támogatásával.
- Tevékenységekben az anyanyelv gazdagságának, multikulturális elemeinek megismertetése, verbális és nem verbális jelzések, interakciók megjelenítése, használatának gyakorlása.
- A csoportban dolgozó óvodapedagógusok és a dajka beszédmintájának, kommunikációjának összehangolása
- A tervezetten szerzett tapasztalatok gyakorlatorientált megvalósítása
- A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése játékos cselekedtetés során, kommunikációs helyzetben az ok-okozati összefüggések felismertetése, környezettudatos magatartás megalapozása.
- A kognitív képességek fejlesztése az egyre pontosabb, valósághű észlelés, a figyelem, a képzelet, a problémamegoldó gondolkodás, az alkotóképesség és az alakuló fogalmi gondolkodás fejlesztésével, az iskolai beilleszkedéshez szükséges értelmi érettség kialakítása.
- Valamennyi értelmi képesség fejlesztése, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését biztosító ösztönző környezet biztosítása.
- Szókincs bővítése, metakommunikációs helyzetek teremtése (gesztusok, arckifejezések, testtartások, testbeszéd).
- Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása.
- A cigány gyermekek nevelésében a nyelvi kifejezőkészség–hanghordozás, a gesztikuláció és a belső érzélemvilág közötti összhang megteremtése.
- A szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készség-, képességfejlesztés, együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció területén

A nyelvi elmaradások korrigálásának gyakorlata:

- Komplex logopédiai terápia (utazó logopédus)
- Napi anyanyelvi játékok
- Drámajáték elemeinek alkalmazása

6.3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés tartalma

Napi gyakorlatunkban az anyanyelvi játékok egyéni és mikro csoportos szervezésére – alkalmazkodva a gyermekek életkori sajátosságaihoz – külön időt biztosítunk.

A nyelvi játékok, gyakorlatok legfőbb ismérve, hogy játékos keretben végezzük, örömmel és sok-sok ötlettel fűszerezett csoportos játék keretében. A nyelv- és ajakügyesítő, valamint a hallásfejlesztő gyakorlatokkal lehetőséget teremtünk a hangzók helyes ejtésére. Ha ez mégsem következne be, akkor – mint a korábbi években is tettük – logopédus segítségét vesszük igénybe. Az óvodai csoportokban ugyanis csak a szükséges készségeket fejlesztjük a napi tevékenységek során (max. 5-10 percben)

Az anyanyelvi játékokhoz központi és saját készítésű eszközöket használunk, ezek: szemléltető képek, tornaszerek, különböző anyagokból készült tárgyak, bábuk, tükör, videofilmek, hangszerek, diavetítő, hangkocka, hívóképek, feladatlapok, valamint a csoportszoba berendezési tárgyai, eszközei.

6.3.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Beszédük érthető, kifejező, összefüggő, a különféle élethelyzetekben használják az elvont kifejezéseket.
- Beszédfegyelmiük kialakul, nyugodtan, figyelmesen végighallgatják a felnőtteket és társaikat.
- Koruknak megfelelően kialakult a pontos érzékelés, észlelés, képesek vizuális, auditív differenciálásra.
- Térbeli viszonyokat képesek felismerni és megnevezni.
- Az önkéntelen bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés is.
- Gondolkodásuk, képzeletük, fantáziájuk, emlékezetük, szándékos figyelmük fejlődik.
- Gondolkodásukra a problémamegoldásra törekvés és kreativitás a jellemző.
- Bátran és szíves kommunikálnak a társaikkal és a felnőttekkel.
- A metakommunikációs jelzéseket használják, a környezetükben élő személyekkel jól kommunikálnak.
- Tudnak szemkontaktust teremteni és tartani.

7. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE

7.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermek

Nkt.4.§. (13) bekezdése szerint

Különleges bánásmódot igénylő gyermek

- a) a sajátos nevelési igényű gyermek,
- b) a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, és
- c) a kiemelten tehetséges gyermek.

2. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

Az óvodának jelentős szerepe van a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében, a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel való együttműködésben.

7.1.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

A sajátos nevelési szükséglet, mint fogalom, sokkal tágabb elnevezés, mint a fogyatékos vagy sérült elnevezés. Több az olyan gyermek, akinek szüksége van a megsegítésre, hátrányos helyzete, születési determinációja, részképesség zavara miatt. A speciális nevelési szükséglet nem a képességek hiányára, hanem inkább a teendőkre összpontosít.

Sajátos nevelési igényű az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd. A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

Az óvoda fejlesztő tevékenységének jellege:

- differenciált foglalkozások,
- komplex képességfejlesztés,
- logopédiai fejlesztés,
- pedagógiai célú fejlesztő foglalkozások egyéni fejlesztési terv szerint a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakértői véleménye alapján.

Elengedhetetlen, hogy a fejlesztésben résztvevő szakemberek összehangoltan dolgozzanak, együtt határozzák meg a tennivalókat.

Alapvető tényező az is, hogy a pedagógusok jártasak legyenek differenciált foglalkozások szervezésében, lebonyolításában.

A differenciálás az a folyamat, melynek során a pedagógus a nevelési folyamatot az egyes gyermekek egyéni szükségleteihez rendeli. A pedagógus a gyermek több szempontú megismerése során kaphat képet arról, hogy ki milyen téren kiemelkedő, tehetséges, illetve ki és miben marad el társaitól.

Az erősségekre építve és támaszkodva határozhatja meg azokat az eljárásokat, módszereket, amelyekkel az elmaradott területek fejleszthetők.

A szülők szerepe, befolyásoló hatása is jelentős a fejlesztés hatékonysága szempontjából. Elsősorban az egyéni igényekhez szabott, optimális, támogató környezetet kell biztosítaniuk. Nagy szerepet játszanak abban, hogy a beilleszkedés sikeres legyen, kapcsolatot tartanak az óvodapedagógussal és a fejlesztő pedagógussal.

Óvodai nevelési programunk elkészítésekor, valamint napi munkánk során ezért figyelembe vesszük a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvében foglaltakat.

Az integrált nevelésre vonatkozó általános alapelveink:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is általános nevelési célkitűzéseink megvalósítására törekszünk.
- Kiemelt célunk elősegíteni e gyermekek alkalmazkodó készségének, akaraterejének, önállóságának, érzelmi életének fejlődését.

- Biztosítjuk a sajátos nevelési igény szerinti környezetet, tárgyi és személyi feltételeket. Amennyiben a személyi feltételeink hiányosak, utazó gyógypedagógiai szolgáltatást igénylünk az arra kijelölt intézménytől.
- Az egyéni igényekhez igazodó foglalkoztatás megvalósulás érdekében rugalmas szervezeti kereteket alakítunk ki.
- A sajátos nevelési igényű gyermekkel végzett munkánk során arra törekszünk, hogy kihasználjuk mindazon lehetőségeket személyiségük – így különösen a befogadás, empátia fejlesztése, a segítő viselkedésformák és tevékenységek tanítása – fejlesztésére, amit a sérült társaikkal való együttélés nyújt.
- Fokozott figyelmet fordítunk a sajátos nevelési igényű gyermekek és családjaik esetében az adatvédelemmel és a személyiségjogokkal kapcsolatos szabályok betartására.
- Az óvodai életet úgy kívánatos alakítani, hogy az SNI gyermekek számára minél több szociális kontaktusra, kötődésre, szociális kommunikációra kínáljon lehetőséget. Az óvodai élet információi és élményei minél változatosabbak legyenek.
- A szociokulturális háttér, sajátos nevelési igény figyelembevételével differenciált nyelvi készségek és képességek fejlesztése.
- a sajátos nevelési igényű gyermekek értelmi nevelésének lényege abban rejlik, hogy a fejlesztés eredményeit felhasználva újabb célok kitűzésével és megvalósításával biztosítsuk a fejlesztés hatékonyságát

A fejlesztésben kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek.

7.1.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő gyermek

Beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek. Ha a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő foglalkoztatásra jogosult.

7.1.3. A kiemelten tehetséges gyermek

Az intézmény fontos feladata a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködések lehetőségeivel. A mikro-csoportos tevékenység-szervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében, melynek fontos színterei a játéktevékenység, a bábjáték különféle mozgásos tevékenységek.

A tehetséges gyerek már kisgyermekként is hordozza a kiemelkedő képességeikre általában jellemző személyiségvonásokat, érzelmi mintázatokat és karakterisztikus viselkedésformákat. A tehetség-gondozás során a tehetségigéreteket fejlesztjük a gazdagítás, dúsítás, differenciálás eszközrendszerével komplex programok keretében.

Alapelveink:

- A tehetségigéretek erős oldalának fejlesztése
- A gyermekek tehetségével összefüggő gyenge területek erősítése
- Kiegyensúlyozott, elfogadó, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése
- Feltöltődés, pihenés, elvonulás lehetőségének biztosítása

Célunk

A tehetségígéretes gyermekek személyiségének optimális alakítása, komplex fejlesztése az óvodai programok keretében.

Feladataink

A tehetséges gyermek felismerése

Sokféle tevékenység biztosításával a gyermekek érdeklődési körének megismerése

- A tehetségfejlesztő programok megszervezése, az óvodai élet gazdagítása egyéb tevékenységekkel
- Egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés, képességfejlesztés
- A gyermek pozitív én tudatának kialakítása és erősítése
- Elfogadó és támogató környezet kialakítása
- A pedagógusok továbbképzésének megszervezése a tehetségfejlesztés területén
- A szülők folyamatos tájékoztatása, megnyerése a közös célok hatékony elérése érdekében
- A tehetségfejlesztési szakértővel partneri kapcsolat kialakítása

A gazdagítás, a tehetségfejlesztő munka alapeszköze

- Mélységében történő gazdagítás
- Tartalmi gazdagítás
- A feldolgozási képességek gazdagítása
- A tempóban történő gazdagítás

A tehetséggondozás tartalma

Integráló tehetséggondozás, mely a „tehetségígéretes” egész személyiségének komplex fejlesztésére irányul.

Foglalkozások szervezése, mely a „tehetségígéretes” speciális érdeklődésére épít speciális többlet nyújtásával a gyermekek képességeinek és érdeklődésüknek megfelelően. A többségen belül a differenciálás eszközzel a tehetség fejlesztése.

A tehetséggondozást a tehetségpontokhoz való kapcsolódás segítheti.

Tehetségfejlesztő programok, tevékenységek működtetése az alábbi területeken valósulhat meg:

- Mozgás (ovi-foci, ritmikus mozgás, néptánc)
- Vizuális nevelés
- Anyanyelvi nevelés, drámajáték
- Gondolkodás fejlesztése

A tehetséggondozás folyama

- *A tehetségigéreték felfedezése*
 - Megfigyeléseket végzünk. A tehetséges gyermeket az óvodapedagógus javasolja a tehetségfejlesztő munkába való bekapcsolódásra.
- *A tehetségigéreték beválogatása*
 - A tehetségfejlesztő tevékenységet vezető óvodapedagógus, szempontsor alapján válogatja be a kreatív csoportba.

7.2. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

Speciális ellátási rendszerünkben az egyéni képességfejlesztés sokszínűen valósul meg.

Speciális ellátás rendszere

Terület	Fejlesztési terápia	A megvalósulás formája	Fejlesztési kompetenciák
MOZGÁS	Prevenció. Korrekción. Prevenációs, torna Nagymozgás, finommotorika fejlesztése	Mikro csoportos, esetenként egyéni, páros	Óvodapedagógus Pedagógiai asszisztens
BESZÉD ÉS KOMMUNIKÁCIÓ	Komplex logopédiai terápia Drámapedagógia Prevenációs program	Mikro csoportos, esetenként egyéni, páros	Logopédus Drámapedagógus Óvodapedagógus
RÉSZKÉPESSÉGEK	Prevenációs foglalkozások Fejlesztőpedagógia,	Mikro csoportos Egyéni, vagy páros	Óvodapedagógus Fejlesztő pedagógus Pedagógiai asszisztens
PSZICHÉS FEJLŐDÉS ZAVARAI	Prevenációs foglalkozások Szenzoros integrációs terápia elemei Relaxációs terápia elemei	(kis)csoportos, esetenként egyéni, páros	Óvodapedagógus

TANULÁSI FOLYAMATBAN	Prevenációs program	Mikro csoportos	Óvodapedagógus
AKADÁLYOZOTT		Egyéni, vagy páros	Fejlesztő Pedagógus

A megelőzés feladatai közé tartozik, hogy már középső csoportban, a csoportban dolgozó óvónő javaslatára, megfigyelései alapján, és a 4 éves korban megkezdett DIFER mérés eredményeit figyelembe véve, a gyermekek differenciált fejlesztésben részesüljenek.

A fejlesztés gyakorlata

A fejlesztőtevékenységek színterei:

- Csoportszobai integráció: specifikus feladat tervezése a napi tematika szerint (jelölése a művelődési tartalomnál), szokás szabályrendszerben megjelenő feladatok
- Csoporton kívüli fejlesztés: a HHH-s gyermekek fejlesztése fejlesztési team részvételével
- Csoporton belüli hospitálás: célja a gyermek sokoldalú megismerése
- Együttműködés a szülőkkel

A fejlesztési tevékenység értékelése

- Fejlettségmérő lapok áttekintése (félévente)
- Az állapotváltozásról kontrollvizsgálat a szakértői bizottságnál
- DIFER mérés (évente 1x)

Szükséges feltételek

Személyi feltétel: Óvodapedagógus

A tárgyi feltételek biztosítása az eszköznorma előírásai szerint történik.

Az alapvető tárgyi eszközök megtalálhatók a program specifikus eszközök között, például:

- Nagyméretű tükör, egyéni fejlesztéshez logopédiai tükör
- Lateralitást (oldaliséget) jelölő karszalag
- Anyanyelvi táska, MINIMAT eszközök, képkártyák
- Mozgásfejlesztést segítő eszközök (labdák, hengerek, Mozgáskotta eszközök)
- Finommotorika fejlesztését segítő játékok, eszközök, anyagok

7.3. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Képesekké válnak társaikkal való együttműködésre, közösségen belül megtalálják helyüket, társaik elfogadják őket, nem kerülnek peremhelyzetbe (szociálisan alkalmassá válnak az iskolai életre).
- Képesekké válnak igényeik, szükségleteik közvetítésére, megértetésére.
- Képesekké válnak nyelvi jelek befogadására, feldolgozására, beszédbeli kommunikációra.
- Saját személyükkel kapcsolatos munkákat önállóan végeznek.
- Kialakul a vizuális jelek felismerése.
- Képesekké válnak a környezetükben állandó, adaptív viselkedésre és indulataik szabályozására.
- Elsajátítanak kompenzációs technikákat.
- Képesekké válnak a figyelem összpontosítására.

A tehetséggondozás során alakul a gyermekek önkifejező képessége, koordinációs képessége, térpercepciójuk erősödik, alkotásaikban érvényesül a kreativitás és az alkotás öröme

8. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

A gyermekek szociális háttere igen szélsőséges képet mutat. Munkánk tervezésénél figyelembe kell vennünk az elfoglalt, időhiánnyal küszködő családok igényeit éppúgy, mint a szerényebb anyagi lehetőségekkel bíró, több gyereket nevelő, esetleg csonka családokét.

Különösen nagy a felelősségünk a **halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek** nevelésében. A hátrányos helyzet esetenként a **gyermek veszélyeztetettségét** is magában hordja. Ők néha csak tőlünk kapnak segítséget a világban való eligazodáshoz, a kultúra értékeinek megismeréséhez, lelki és testi fejlődésükhöz.

8.1. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek célja

A hátrányos és a halmozottan hátrányos gyermekek érdekében tett intézkedésekkel, gyermekközpontúsággal, családorientált szemlélettel, az együttműködések elősegítésével az esélyteremtés növelése, valamint a gyermekek komplex személyiségfejlődésében bekövetkezett pozitív változások elősegítése.

8.2. Az óvodapedagógus feladatai

- Anyagi támogatás lehetőségeinek felkutatása, tájékoztatás
- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása
- Praktikus ismeretek elsajátíttatása
- A mindennapi élethez szükséges készségek kialakítása
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés
- A mozgás és a sport sajátos eszközeivel kialakítani az alapvető mozgás- és feladatmegoldó képességet, az egészséget értéknek tekintő gondozásmódot, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényét

A szülőkkel – a gyermeküket is elhanyagoló családokkal való – együttműködésre készítő kapcsolattartás erősítése

8.3. A hátrányos helyzet okai

- A család anyagi és egészségügyi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje
- A család lakhelye és környezete
- A gyermek és/vagy szülő egészségi állapota
- A családtagok száma

Környezeti okok

Sokgyermekes család:

- 3, vagy több gyermek
- Szűkös lakásviszonyok
- a család magas létszáma
- több generáció együttélése
- Szülők iskolázatlansága

Nevelési hiányosságok

- Kettős nevelés
- Felügyelet és gondozás hiánya
- Helytelen bánásmód (agresszió, erőszak)
- Érzelmi sivárság, közömbösség
- Könnyelmű, felelőtlen életvitel

Anyagi okok

- Munkanélküliség
- Létminimum alatti 1 főre jutó jövedelem
- A szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen
- A kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik

Egészségügyi okok

- Születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékoság
- Mozgáskorlátozottság
- Érzékszervi károsodás (látás, hallás...)
- Szervi rendellenesség
- Tartós betegség
- Idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyerek)
- Higiénés hiányosságok

A gyermek személyiségében rejlő okok

- Értelmileg, érzelmileg visszamaradt

8.4. A szociális hátrányok enyhítésére tett intézkedések

- Differenciált egyéni fejlesztés
- Egészségnevelés
- Életvezetési tanácsok a családok részére
- A mozgás prioritása a nevelésben
- Interkulturális nevelés
- Tehetséges gyermekek fejlesztése
- Fejlesztő foglalkozás az arra rászorulóknak részére
- Kirándulásokon a részvétel biztosítása
- Kulturális rendezvények csoportos látogatása
- Pályázatokon való részvétel

Szülőknek felajánlott segítség

- Fórum – jogi és életvitellel kapcsolatos tanácsadás
- Játékos, ismeretterjesztő klubfoglalkozások
- Szülőkkel közös programok

9A GYERMEKVÉDELEMSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG

A gyermekvédelmi feladatok ellátására nagy hangsúlyt helyezünk, a gyermekvédelmi munka valamennyi óvónő feladata. A gyermekvédelmi feladatok koordinálását megbízott óvodapedagógus, gyermekvédelmi felelős látja el, közvetlen kapcsolatot tartva a gyermekvédelmi feladatokért felelős óvodavezetővel.

Az óvónők évente egy alkalommal értékelik a gyermekvédelmi munkát, melyről a óvodavezetőt és a megbízott gyermekvédelmi felelőst folyamatosan tájékoztatják.

Az általános elvárások közül a tolerancia, nyitottság, elfogadó, segítő attitűd, szeretetteljesség, következtetés kiemelten fontos. Az óvodapedagógusnak a pedagógiai asszisztens segítségével a nevelő-fejlesztő munkája során mindig figyelembe kell vennie a gyermekek egyéni képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, segítenie kell tehetsége kibontakoztatásában, valamint hátrányos helyzetéből történő kimozdításában. Biztosítania kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét .

Szociálisan hátrányos helyzetű gyerekek fejlesztése

A gyermek személyiségének alakulásában meghatározó, hogy milyen nevelési hatások érik a családjában. Ezért fontos a családok nevelési szokásainak a megismerése, közelítése az óvodai nevelési szokásokhoz. A megfelelő módon kialakított szokások és viselkedési formák a gyermek számára megkönnyítik az óvodai közösségbe való beilleszkedést. Nevelési cél a családokkal való együttműködés, a családok segítése, erősítése. Az esélyegyenlőséget, felzárkóztatást segítő támogatások megteremtése. Figyelembe véve a gyermek egyéni állapotát, tudásszintjét. A programcsomag kiemelt gondot fordít az egyéni fejlesztésre, óvodai beilleszkedés segítésére, a szociális fejlődésre. Az általános elvárások

közül a tolerancia, nyitottság, elfogadó, segítőkész attitűd, szeretetteljesség, következtetés kiemelten fontos. Az óvodapedagógusnak a pedagógiai asszisztens segítségével a nevelő-fejlesztő munkája során mindig figyelembe kell vennie a gyermekek egyéni képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, segítenie kell tehetsége kibontakoztatásában, valamint hátrányos helyzetéből történő felzárkóztatásában. Biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

Alapelvek érvényesítése

- A szegregálás elkerülésének elve. Az integrált nevelés során az összes gyermeknek, ezen belül minden gyermeknek megfelelni.
- Normalizációs elv, a gyermekek normavilágának megértése, átmeneti értékrend deficitjének változtatása, minimális korlátozással. Azonos jogok és lehetőségek biztosítása a speciális szükségletek alapján különleges ellátást igénylő gyermekek számára.
- Integráció. A gyermekek sajátos szükségleteit, problémáit egyénre szabott nevelési, oktatási programmal elégítjük ki, a differenciálás sokszínű alkalmazásával.
- A gyermekeket csak annyira terheljük, amennyire képesek, és annyi segítséget biztosítunk, amennyire szükségük van. Az önállósághoz vezető utak kialakításának segítése.
- A lehető legkorábbi beavatkozás elve.
- Az együttműködés, a probléma komplex megközelítése a célkitűzések megfogalmazásában.
- A családok tiszteletben tartása, a családi nevelés erősítése a rászorultak körében.
- Az egyenlő hozzáférés elve az esélyegyenlőtlenségek csökkentése érdekében.
- Az esélyegyenlőtlenségek csökkentése mellett kiemelten fontos a befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése.

9.1. A gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenység célja

- Érvényesülnek a gyermekeket megillető jogok, a védelem a testi, értelmi, érzelmi fejlődést akadályozó környezeti ártalmaktól.
- Hátránykompenzációval megvalósul az esélyegyenlőség az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára.

9.2. Az óvodapedagógus feladatai

A gyermekek körülményeinek figyelemmel kísérése, a fejlődés nyomon követése, a gyermekvédelmi munka valamennyi óvónő feladata.

- A gyermekvédelmi esetek kiszűrése
- A szükséges nyilvántartások vezetése
- Kapcsolattartás, együttműködés az óvodán belüli munkaközösségekkel, óvodapszichológussal, az óvodán kívüli gyermekjóléti szolgálattal, pedagógiai intézettel, egészségügyi szervekkel
- Prevenció és korrekció, tehetséggondozás a pedagógiai munkában
- Integráció a pedagógiai gyakorlatban
- A szociális érzékenység felkeltése a gyermekek és szülők közösségében
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése
- A családi nevelés kiegészítése, kompenzálása, a gyermekek szociokulturális, mentális hátrányainak, esélykülönbségeinek csökkentése
- **A megelőzés feladatai**
- A gyermeki és szülői jogok megismertetése és érvényesítése az óvodában.

- Elősegíteni a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését és folyamatos itt-tartózkodását
- A gyermek sajátos nevelési igényének, hátrányának megfelelő pedagógiai ellátás biztosítása.
- Egészségügyi szűrővizsgálat biztosítása.
- Együttműködés gyermekvédelmi társszervekkel.
- A gyermekek veszélyeztetettségének és hátrányos helyzetének megkülönböztetése – a gyermek és környezete aktuális állapotának figyelembe vételével. Az adatváltozások nyomon követése.
- Sokrétű egészségügyi szűrővizsgálatok, illetve szükség esetén szakorvosi vizsgálatok kezdeményezése. A fejlődés nyomon követése.

9.3. Az együttműködés kialakítása az óvodán kívüli szervekkel

Együttműködés a gyermekjóléti családsegítő szolgálattal

- A családok szociokulturális hátterének megismerését követően a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés közvetítése (például szülői értekezleten)
- Szükség esetén esetjelzés
- Étkezési kedvezmény lehetőségeinek közvetítése (a beíratást követően)
- Eseti támogatás közvetítése
- Szünetek ideje alatt, étkeztetésben való részvétel közvetítése

Együttműködés a védőnővel

- A gyermekek óvodai beíratásának támogatása
- Korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás
- A gyermekek egészségügyi, tisztasági szűrése
- Státuszvizsgálatok alapján az iskolaérettség megerősítése

Gyermekorvosi-szakorvosi vizsgálat kezdeményezése

Együttműködés a szakmai és szakszolgálatokkal

Szakmai szolgáltatások:

- Gyógypedagógiai fejlesztés, tanácsadás
 - A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésében szakpedagógiai segítség kérése
- Nevelési tanácsadás
 - Tartalma:
 - Helyszíni csoportos vizsgálat kérése (családok utaztatásának elkerülése)
 - Értesítés kérése a vizsgálat időpontjáról (a vizsgálaton való részvétel segítése)
 - A tanulási képességeket vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság elé közvetlen utalás, soron kívüli vizsgálat kérése
 - Logopédiai ellátás: heti 1 alkalommal
 - Tehetséges gyermekek fejlesztésének segítése

Együttműködés a Nemzetiségi önkormányzatokkal

Tartalma:

- Beóvodázás megvalósítása, a rendszeres óvodába járás segítése
- Mentálhigiénés hátrányok csökkentése, erős szokás-szabály rendszer közvetítése
- Szociális segítségnyújtás lehetőségeinek keresése (adományok, hiányzó felszerelések biztosítása)
- A szülők meggyőzése, a segítség családhoz illesztett megoldásainak keresése
- A roma nemzetiségi kultúra elemeinek beépítése a pedagógiai munkába
- Ismétlődő közös programokon multikulturális tartalmak közvetítése

9.4. A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- A gyermekek teherbíró, küzdőképességük fejlődik, alkalmassá válnak arra, hogy megfelelő harmóniában éljenek önmagukkal és környezetükkel.
- A gyermekek képessé válnak a csoportban való alkalmazkodásra, kialakul a kompetencia érzése.
- A gyermekek képessé válnak veszélyhelyzetek elkerülésére, felismerésére.
- A gyermekek teljesítménye a valós képességeiket tükrözi.
- Csökkennek az indulási hátrányokból és fogyatékoságból adódó különbségek.

10.A SZÜLŐ, A GYERMEK, A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI

Az alapelveinkkel összhangban, saját nevelési céljainkat és feladatainkat a családi nevelés kiegészítéseként terveztük meg, mert tiszteletben tartjuk, hogy a gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Ebben az együttműködésben felvállaljuk a kezdeményező szerepet.

A nyitottság mindenekelőtt lehetőségek megteremtése a szülők fogadására, az óvoda–család jó kapcsolatában nyilvánul meg. Intézményünk kiemelt feladata a szülőkkel való együttműködés tartalmi megújítása.

10.1. A szülő, a gyermek a pedagógus együttműködésének célja

A személyiségi és a szülői jogok tiszteletben tartásával

- erősítjük a jó partneri viszonyt,
- elismerjük a befogadó nevelésben a család elsődlegességét,
- kapcsolatunkat áthatja a kölcsönös tisztelet, felelősség, bizalom és az elfogadó toleráns magatartás

A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztési lehetőségei

Célunk: az óvoda pozitív szerepének kialakítása, a szülők megnyerése a közös nevelés érdekében. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvoda kiegészítő, segítő szerepet tölt, be annak függvényében kell meghatározni, hogy az együttműködés melyik vetülete képezi le az óvoda és a család kapcsolatát, figyelemmel kísérjük a családok életében bekövetkező, a gyerek életére hatást gyakorló változásokat. Az óvoda „csak” családias lehet, és nem válhat a gyermek családjává, hiszen mások a funkciói, más a küldetése. A kapcsolattartás folytonosságot feltételez. A folytonosság fenntarthatóságát, a rendszerességet, a szervezethez mindkét félnek, a családnak és az óvodának is biztosítani kell

10.2. Az óvodapedagógus feladatai

- A családban és az óvodában folyó nevelési sajátosságok kölcsönös megismerése, a különbözőség elfogadásának közvetítése.
- A családok sajátosságainak, szokásainak figyelembevételével a segítség családokhoz illesztett megoldásainak keresése, az intervenciók gyakorlata érvényesítése.
- Pedagógiai elveinkkel megegyező szülői kérések, javaslatok figyelembevétele, megvalósítása.
- A családi nevelés hiányosságaiból eredő hátrány csökkentése érdekében a szülőkhöz való közelítés oly módon, hogy abból egyértelműen a segítőkészség és az együttműködés szándéka tükröződjön.
- A szülők környezettudatos magatartásának befolyásolása, a szokás- és normarendszer ismeretében.
- A gyermekek fejlődéséről nyújtott folyamatos és hiteles tájékoztatás, modellértékű nyílt kommunikáció során, a gyermekek iskolai beilleszkedésének közvetett segítése.
- A családok kultúrájának megismerése, az óvoda értékrendjének közvetítése.
- A szociális érzékenység tudatos fejlesztése.

Az együttműködés alapelvei

- A nevelésben a család elsődlegességének elismerése, tisztelet a szülő iránt.
- A család szokás-norma rendszerének megismerése, elfogadása.
- A gyermek fejlődéséről folyamatos, hiteles tájékoztatás.
- Pedagógiai elvünkkel egyező szülői kérések, javaslatok figyelembevétele, megvalósítása, eredményességének figyelemmel követése.
- A családi nevelés hiányosságaiból eredő hátrány kötelességszerű csökkentése.
- A gyermek fejlettségének és a fejlődés egész családot érintő rizikófaktorainak mérlegelése, az erősségekre építés elve alapján.

10.3. Az együttműködés tartalma

- Családlátogatás célja: Megismerni a gyermekek közvetlen környezetét, szociokulturális háttérét, felmérni helyét a családban, tájékozódni a család nevelési elveiről, szokásairól. (Tervezett idő: óvodáskort megelőző családlátogatás, kiscsoportban bemutatkozó családlátogatás, iskolába érkezése előtt és prevenciók látogatás szükség szerint.)
- Befogadással biztonságot nyújtó, szeretetteljes családi légkör megteremtése. A csoportról pozitív kép kialakítása, mely meghatározza a gyermek későbbi közösségi életét, személyiségének alakulását, formálódását.
- Szülői értekezleteken az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő legfontosabb témákat, feladatokat, programokat, problémákat beszéljük meg. Sor kerül a szülő véleményének, javaslatának meghallgatására és figyelembevételére (tervezett idő: nevelési év elején, félévkor). Alkalmankénti rétegszülői értekező.
- Fogadóóra: ezek az alkalmak adnak lehetőséget olyan információk cseréjére, amelyek a gyermek fejlődésével vagy közvetlen környezetével kapcsolatosak (tervezett idő: kéthavonta, nagycsoportban a tárgyév február 1-ig, háromhavonta a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél).
- Egyéni beszélgetések: gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, befolyásolása, a család erőforrásainak feltárása.

- Nyílt-nap: a szülőknek lehetőséget biztosítunk a napi életbe való betekintésre. A szülők személyes élményeik alapján gyermekük új vonásait, tulajdonságait fedezhetik fel, képet kapnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, teljesítőképességéről, aktivitásáról, egyúttal módjuk van társakkal való összehasonlításukra is (tervezett idő: március–április hónap).
- Közös programok: lehetőséget teremtenek a család és az óvoda közötti kapcsolat elmélyítésére, egymás szokásainak, normáinak, értékrendjének még jobb megismerésére, nevelési elveink közelítésére (leendő óvodások fogadása, farsang, gyermeknap, kirándulás, munkadélutánok).
- Szülői klub: A szülői klub célja a szülőket érintő témák kötetlen jellegű megvitatása nevelési évenként egy-két alkalommal. Aktuális témájáról és időpontjáról minden szülőt tájékoztatunk a megvalósulás előtt.
- Napi kapcsolattartásra az óvodai napirend zavarása nélkül van lehetőség az óvodába érkezéskor, az óvoda nyitottságából adódóan így a szülő folyamatosan tájékozott lehet a gyermekével kapcsolatos eseményekről, fejlődéséről.

10.4. Kapcsolattartás lehetősége

Formája	Tartalma	Résztevők
Beiratkozás „Óvoda-nyitogató”	- személyes kapcsolatfelvétel - személyi adatok rögzítése - az óvoda bemutatása - betekintés a kiscsoportosak szervezett tevékenységeibe	- óvodavezető - szülő - gyermek
Családlátogatás Megelőző családlátogatás Visszatérő családlátogatás	- anamnézis felvétele - a gyermekek életkörülményeinek megismerése, - felmerülő problémák megbeszélése	- óvodapedagógus - család
Óvodakezdés Ismerkedő napok	- anyás beszoktatás - a bizalom kiépítése - motiváció kialakítása a tevékenységek iránt	- óvodapedagógus - gyermek - szülő
Szülői értekezlet Ismerkedő szülői értekezlet Ismétlődő szülői értekezlet	az óvoda életével kapcsolatos információk megbeszélése - ismerkedés a helyi programmal - a csoport életének ismertetése - videofelvételek az óvodai szokások bemutatására - dramatikus játékok alkalmazása / bizalomépítés/	- óvodapedagógus - szülő
Szülők fóruma	- nevelési nehézségek megoldására szakember bevonásával	- óvodapedagógus - szülő

		- előadó
Nyílt nap Barkács-nap	- betekintés az óvoda mindennapjaiba	- óvodapedagógus - gyermek - szülő
Esetenkénti fogadóóra	- HHH gyermekek fejlődéséről tájékoztatás	- óvodapedagógus - szülő
Környezetvédő Projektnapok	- környezetvédelmi tevékenységek - kísérletek, megfigyelések	- gyermek - óvodapedagógus - szülő
Egészségvédő projekt-nap Alma-nap	- zenés torna, gyógyteakészítés - gyümölcssaláta, zöldséges szendvics - Közös mocorgó szülőkkal (gyógytestnevelés) - Mentálhigiénés tréningek	- gyermek - óvodapedagógus - szülő
Mikulásvárás	- vidám hangulatú ünnepszervezés – a szülői közösség részvételével	- óvodapedagógus - szülő
Karácsonyi Projekthét	- közös készülődések, vendégvárás, ünnepvárás - érzelmi kapcsolat mélyítése, - gyertyagyújtás, hagyományápolás - sütemények készítése (mézeskalács, sült alma)	- gyermek - óvodapedagógus - szülő
Farsang Kiszebáb égetés Farsang farka	- vidám hangulatú együttlét, közösség formálás, hagyományápolás - maszkok, maskarák készítése	- gyermek - óvodapedagógus - szülő
Anyák napja	Meghitt, közös együttlét, műsor, ajándékkészítés	- gyermek - óvodapedagógus - szülő
Gyermeknap, sportrendezvé- nyek	A családok egészséges életmódra nevelése, közös élmények, az óvodai kötődés erősítése	- gyermek - óvodapedagógus - szülő
Szabadidős programok	Kirándulás, könyvterjesztés, színházlátogatás, kiállítás, közös játékelmény, környezetvédelmi napok	- óvodapedagógus - szülő - gyermek
Hirdetőtábla	- elégedettségvizsgálat (szülői értekezlet, fórum, rendezvény)	- óvodapedagógus - szülő

Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül. Nem vállalhatjuk át a családi nevelés feladatainak megoldását, de hozzájárulunk a családi nevelés okozta hátrányok, fejlődésben történő lemaradások kompenzálásához. A gyermekek óvodai fejlődéséről való rendszeres és hiteles

tájékoztatással hozzásegítjük a szülőket a gyermek reális megismeréséhez, értékeinek felfedezéséhez, alapszükségleteinek kielégítéséhez. Szükség szerint alkalmazzuk a családközpontú beavatkozást, felhívjuk a szülők figyelmét saját jogaikra, kötelességeikre.

A hagyományosan jó kapcsolat konkrét tevékenységeken keresztül mérhető leginkább. A munkaterv tartalmazza az óvodában elérhető, a családi nevelés gyakorlatát segítő szolgáltatásokat (gyermekjóléti szolgálat, egészségügyi intézmények, szociális ágazat bevonása, szülői klub, fogadóóra, szülők bevonása különböző módszerekkel a nevelési folyamatba, projekthetek közös megvalósítása). Évről évre megrendezzük a szülők aktív közreműködésével az óvoda hagyományos ünnepeit (karácsony, farsang, farsang farka, anyák napja, évzáró, gyermeknap) a helység óvodásainak. Az életkori és egyéni sajátosságnak megfelelő programokon túl a gyermekek sportversenyben, ügyességi játékokban mérik össze erejüket a vendég óvodásokéval. Hagyományos az óvoda nevelési eredményeit bemutató nyílt hét, amely iránt nagy az érdeklődés.

A program előkészítés időszakában kérdőíven keresztül ismerjük meg a szülők véleményét, javaslatait, szükségleteit, melyeket természetesen figyelembe veszünk.

11. NEMZETISÉGI ÓVODAI NEVELÉSBEN RÉSZT VEVŐ ÓVODA ESETÉN A NEMZETISÉG KULTÚRÁJÁNAK ÉS NYELVÉNEK ÁPOLÁSÁVAL JÁRÓ FELADATOK

A nemzetiségi óvodai nevelés pedagógiai programunk egységes nevelési-fejlesztési rendszerének része, mely az Óvodai nevelés országos alapprogramjával összhangban valósítja meg sajátos célkitűzéseit és feladatait.

A Nemzetiség óvodai nevelésének irányelve meghatározza a magyarországi nemzetiségi nevelést biztosító óvodákban folyó sajátos pedagógiai munka alapelveit és a nemzetiségi nevelés célját és feladatait. Kitér az óvodai élet megszervezésének elveire, a nemzetiségi óvodai nevelés formáira és a fejlődés jellemzőire az óvodáskor végére.

Óvodánkban roma kulturális nevelést folytatunk, magyar nyelven.

11.1. A nemzetiségi nevelés célja

A nemzetiségi roma kulturális nevelés magyar nyelven, a gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének figyelembevételével, a nemzetiség kultúrájának megismerésével a kulturális hagyományok átörökítésével és fejlesztésével valósul meg.

11.2. Az óvodapedagógus feladata

- Ápolja és fejleszti a nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat
- Segíti a nemzetiségi identitástudat kialakulását és fejlesztését

- A gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése

- A vizuális nevelésben a sajátos szín- és formavilág kap helyt.
- Fontos feladatunk a mozgáshoz kötődő tevékenységek közül a roma/cigány tánckultúra megismerése.

11.3. A nemzeti nevelés tartalma

- Kiemelt területek az egészséges életmód szokásainak kialakítása mellett a mentális hátrány csökkentése és a mentálhigiénés lehetőségek kihasználása (ezeken kívül: önmaguk és mások testi épségének megóvása érdekében veszélyhelyzetek felismerése, tájékozódás a környezetükben stb.)
- A szociális zavarok leküzdése érdekében az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelést további kiemelt területként jelöljük meg, így az elfogadó, alkalmazkodó, együttműködő képességek, kitartó magatartásforma, konfliktuskezelés, erkölcsi tulajdonságok, közösségi érzés erősítését, munkafeladatok önálló vállalását stb.
- A nagycsoportos gyermekeknél az iskolakészültség elérése érdekében fontos feladatnak tartjuk az értelmi fejlődés segítését az észlelési funkciók fejlesztésével.
- Ezen gyermekek többsége kommunikációs nehézségekkel küszködik, jellemző a beszédfejlődési lemaradás, ezért esetükben kiemelt feladatunk a verbális fejlesztés (beszédszituációk teremtése, szókinccsbővítés, beszédkedv fokozása, beszédhibák javítása). A beszédhibás gyerekek fejlesztését logopédus is végzi.
- A nagycsoportos gyermekek közül a részképesség hiánnyal küszködő, lassabb fejlődési ütemben fejlődő gyermekek fejlesztőpedagógus által tervezett és vezetett fejlesztő foglalkozáson vesznek részt. Ezen tevékenységek hozzásegítik a gyermekeket ahhoz, hogy fejlődési lemaradásaik csökkenjenek, és iskolaérettségük növekedjen.
- A tehetséggondozás, amelynek érdekében figyelemmel kísérjük a kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermekeket, és számukra a tehetségműhelyben foglalkozásokat szervez a tehetségfejlesztő pedagógus.
- A sikeres és hatékony nevelőmunka érdekében folyamatos kapcsolatra törekszünk a Roma Nemzetiségi Önkormányzat képviselőivel és a gyermekjóléti szolgálattal.

A roma nemzetiségi kulturális nevelés megszervezése

- A nemzetiségi óvodai nevelés a gyermek óvodába lépésétől az iskola megkezdéséig tart.
- A nemzetiségi óvodai nevelésben részt vevő óvodapedagógusnak ismernie kell a nemzetiség szellemi és tárgyi kultúráját, hagyományait, szokásait.
- Fontos feladat a kultúrkinccs továbbörökítése.
- A nemzetiségi óvoda nevelőmunkáját kiegészíti a családdal (szülőkkel, nagyszülőkkel stb.), a nemzetiségi intézményekkel, szervezetekkel való együttműködés, különösen a gyermekek nyelvi kultúrájának fejlesztése, a hagyományápolás és a nemzetiségi identitástudat megalapozása és fejlesztése terén.
- A nemzetiségi óvodai nevelést folytató óvodának a nemzetiségi kultúra és nyelv ápolását segítő eszközökkel is rendelkeznie kell.

11.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként:

- A gyermekekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a nemzetiség kultúrája iránt
- Ismerkedjenek meg a helyi nemzetiségi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel, tanulják meg azok tiszteletét és megbecsülését
- Életkoruknak és egyéni képességeiknek megfelelően rendelkezzenek olyan szókinccsel, amely lehetővé teszi, hogy tudjanak tájékozódni a kommunikációs helyzetekben

12. AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK

Az egészség- és környezeti nevelés nagy jelentőséggel bír a kisgyermek személyiségfejlesztésében. A mindennapos óvodai nevelés az egészséget mint alapvető értéket állítja nevelési programjába, integráló tevékenységeiben biztosítja az esélyegyenlőséget, fejleszti és korrigálja az életmódbeli képességeket. Az egészség testi, lelki, társkapcsolati jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, azaz: annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat.

Az egészség- és környezeti nevelés akkor hatékony, ha teljes körű. Teljes körű, ha áthatja az óvodai élet egészét:

- Az egészségfejlesztés és a környezeti nevelés kialakításában valamennyi pedagógusnak és a pedagógiai munkát segítő dolgozónak kiemelt a felelőssége és a kötelessége
- Az egészségnevelési és környezeti nevelés tevékenységei valamennyi gyermek aktív, cselekvő bevonásával valósulnak meg.
- Prioritást élvez az egészséges életmód, a testápolás, étkezés, öltözködés, pihenés, betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása és a környezettudatos magatartás belső igénnyé fejlesztése
- Az egészségfejlesztés és a környezeti nevelés felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával történik.
- A tevékenységek megtervezésében, megvalósításában és értékelésében aktívan szerepet vállalnak a szülők, a civil szervezetek, valamint az óvoda társadalmi környezetéhez tartozó szervezetek, intézmények.

Az egészségnevelési és környezeti nevelés elvei

- a környezet állapotára érzékeny gondolkodásmód kialakítása
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés
- optimista életszemlélet kialakítása
- tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés
- tolerancia és segítő életmód kialakítása

12.1. Az egészségnevelési és környezeti nevelés célja

Az egészségnevelési és környezeti nevelés célja a gyermekek teljes körű egészségfejlesztésének – **lelki, testi, értelmi, érzelmi és akarati tulajdonságaiknak** – biztonságban és egészséges környezetben történő alakítása.

12.2. Az óvodapedagógus feladatai

- Az egészséget támogató, biztonságos, esztétikus környezet kialakítása és védelme
- Környezettudatos magatartásformák fejlesztése
- A helyes napirend és életrend kialakítására nevelés
- Alapvető higiéniai normák megismertetése és betartatására szoktatás
- A komplex testi-lelki-szociális értékek védelmére nevelés az óvodapszichológus tevékeny részvételével
- Annak tudatosítása, hogy az egészségvédelem fontos és tenni kell érte
- A gyermekek megismertetése a konfliktuskezelés, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi, indulati állapot, kapcsolati zavarok kezelésének, fejlesztésének lehetőségeivel, a kapcsolatteremtés és a drámajáték eszközeivel
- Az anyag- és energiatakarékos óvodavezetés és a pedagógusok példamutatása

12.3. Az egészségnevelés és környezeti nevelés tartalma

- Az egészséges táplálkozás
- A mindennapos testnevelés, testmozgás

- A testi és lelki egészség fejlesztése
 - A viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
 - A bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése
 - A baleset megelőzés és elsősegélynyújtás
 - A személyi higiéné
 - A környezettudatos magatartás és viselkedés szokás- és normarendszerének kialakítása

Az egészségnevelési program megtervezése, értékelése

Az óvoda összes egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatát koordinált, mérhető, értékelhető módon tervezzük meg, beépítve a pedagógiai program valamennyi területébe.

A program megvalósítását az garantálja, ha

- céljaiban konkrét, reális,
- az életkori sajátosságokat figyelembe veszi,
- a nevelőtestület és a segítő kapcsolatok szakemberei által elfogadott,
- megvalósítási lépéseiben figyelembe veszi az adott lehetőségeket,
- a feladatokat tagoltan rögzíti,
- tartalmazza a módszertani elemeket,
- a szükséges forrásokat meghatározza,
- valamint kijelöli a határidőket és megnevezi a felelősöket.

Módszerek, eszközök, az egészségnevelési és környezeti programok megvalósításához

- nevelőtestületi értekezlet
- óvodapedagógusok, segítők és külső szakemberek együttes képzése egészségfejlesztés témakörben
- tréningek
- szülői fórumok egészségfejlesztő, népegészségügyi szakember, mentálhigiénikus, bevonásával
- környezetvédelmi tevékenység
- szűrővizsgálatok
- kirándulások, szabadidős programok, kísérletek
- mérések
- egészségvédelmi, környezetvédelmi programok bemutatása
- higiénés eszközök bemutatása
- közös programok az óvodai partnerek bevonásával

Az egészségfejlesztési és környezeti nevelési programot a nevelőtestület az óvoda-egészségügyi szolgálat közreműködésével készíti el. Az egészség- és környezeti nevelés konkrét feladatait az óvodai nevelés különböző területeihez beépítettük.

12.4. Együttműködés az óvoda partnereivel

Az óvodának kiemelt az együttműködési kötelezettsége a gyermekjóléti szolgálattal, valamint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal, így például

- az egészségügyi szolgáltatást nyújtókkal (a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos),
- a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatókkal (a családsegítő szolgálat, átmeneti otthonok),
- a közoktatási intézményekkel (óvodák, iskolák, nevelési tanácsadók),
- a rendőrséggel,
- az ügyészséggel,
- a bírósággal,
- a társadalmi szervezetekkel, egyházakkal, alapítványokkal,

Amennyiben a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudjuk megszüntetni, meg kell keresni a gyermek- és ifjúságvédelmi szolgálatot vagy más, az ifjúságvédelem területén működő szervezetet, hatóságot, amely javaslatot tesz további intézkedésekre.

13.A GYERMEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT ÉS A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, ha minden gyermek számára biztosítottá válik emberi méltósághoz való jog. Alapvető feladatunk, hogy minden gyermek hozzájusson minden olyan szolgáltatáshoz, amely biztosítja személyiségük kibontakoztatásának lehetőségét.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell

- a gyermeki jogok gyakorlása révén,
- a neveléssel összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés során,
- a tehetséges és a képességeihez képest rosszul teljesítő gyermek részére nyújtott segítség alkalmainál,
- a csoportok kialakítása során,
- a nemzetiségi nevelés során.

13.1. A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések célja

Az egyéni bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvény szellemében a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek

- oktatási és társadalmi integrációjának támogatása,
- minőségi neveléshez való hozzáféréseinek és integrációjának biztosítása,
- esélyegyenlőségének növelése,
- hátrányainak csökkentése,
- egyéni szükségleteknek megfelelő speciális fejlesztése,
- az iskolába való átmenetének segítése.

13.2. Az óvodapedagógus feladatai

A hátránnyal küzdő gyermek számára speciális

- személyiségfejlesztő,
- tehetséggondozó,
- felzárkóztató,
- esélyteremtő programok szervezése.

Az integrációs programunk tartalma kiterjed az óvodai nevelés mindazon területeire, amelyek jelentőséggel bírnak a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítése érdekében.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek érdekében integrációs programunk tartalmi elemeit tudatosan és mérhető eredményességgel állítjuk a nevelés folyamatába.

13.3. A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések területei

Szervezési feladatok

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása

- Komplex állapotfelmérés, teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása
- Kapcsolat a családdal
- Nyitott programok a leendő óvodásoknak
- Együttműködés a gyermekjóléti szolgálattal, védőnővel, kisebbségi önkormányzattal

Az igazolatlan hiányzások minimalizálása

- A napi nyilvántartásban az igazolások nyomon követése
- A jelzőrendszer hatékony működtetése
- A szülők bevonása napi kapcsolat kialakítása
- Fogadóórán, egyéni beszélgetés alkalmával a meggyőzés módszerének alkalmazása

A nevelőtestület együttműködése

Cél:

Hospitálásra épülő együttműködés gyakorlatának kialakítása.

Feladat:

- Egymás munkájának minél teljesebb megismerése
- Egymástól való tanulás megvalósítása
- Együttműködés fejlesztése

Pedagógiai munka kiemelt területei

Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés

Cél:

Megismerni a gyermekek az aktuális fejlettségét.

Feladat:

- A gyermekek, szülők adatainak felvétele a felvételi naplóba, az azt követő családlátogatás során teljes körű anamnézislappal kitöltése

Kompetenciák fejlesztése

Kommunikációs képességeket fejlesztő programok.

Cél:

- Mesék, versek iránti érdeklődés kialakítása
- Önkifejezés megalapozása
- A kisebbségi kultúrából származó irodalmi alkotások megismertetése

Feladat:

- Kommunikációra ösztönzés
- Tudatos beszédértés, beszédmozgás, beszédmegértés fejlesztése
- Nyelvi elmaradások korrigálása

Szociális kompetenciák fejlesztése.

Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés

Cél:

- Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes légkör megteremtése
- Társas kapcsolatok alakítása
- Közösséghez való pozitív viszony erősítése

Feladat:

- Az óvodába érkező gyermekek beilleszkedésének segítése
- Fejlettséghez igazodó szokás- és szabályrendszer kialakítása
- Hagyományrendszerünkbe beépülő, ismétlődő tevékenységek szervezése
- Anyás beszoktatás:

Lehetőséget biztosítunk a szülők számára, hogy megismerkedhessenek az óvoda belső életével (ismerkedő, vendégváró napok alkalmával, tanévnyitó hét megszervezésével)

Szokás- és szabályrendszer kialakításának gyakorlata

Ismétlődő közös tevékenységek

Egészséges életmódra nevelés

Cél:

A gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítése során az egészséges életvitelhez szükséges készségek formálása.

Feladat:

- Egészséges életmódra nevelés
- Egészségmegőrzés szokásainak alakítása
- Gyermek egészségének védelme, edzettségének biztosítása
- Balesetmentes környezet biztosítása
- A szülők egészségtudatos nevelésének befolyásolása

Fejlesztés módja: minden óvodában egyéni.

Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése

Célunk:

- A másság elfogadtatása gyermek–gyermek és gyermek–felnőtt viszonylatában
- A szociális érzékenység felkeltése a gyermekek és szülők közösségében

Feladatunk:

- A gyermekek egyéni képességeinek megfelelő egyéni differenciálás, fejlesztés
- A családi nevelés kiegészítése, kompenzálása, a gyermekek szociokulturális, mentális hátrányainak, esélykülönbségeinek csökkentése
- A szociális ellátórendszerrel való együttműködés

Fejlesztés módja: minden óvodában egyéni.

Korszerű óvodapedagógiai módszerek

Célunk:

- Nevelőtestület módszertani felkészítése a korszerű oktatási módszerek alkalmazására a hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztésében
- Speciális szakmai képzettség további megszerzése

Feladatunk:

- A gyermekek kezdeményezéseire támaszkodó eszközök segítségével, inger gazdag környezetben az egészséges személyiségfejlődés fejlesztése
- Az esélyteremtést támogató lépések, szolgáltatások megvalósítása az esélyegyenlőség elmozdítása érdekében

Multikulturális tartalmak

Cél:

- A helyi programba beépített roma kultúra elemeinek, szokásainak közvetítése

Feladat:

- A heti tervbe épített etnikai művelődési anyag megvalósítása
- Helyi roma mesteremberek, fafaragó, zenész, versfaragó, festő megismertetése
- Hagyományápolás: roma népszokások, mesék, népi foglalkozások, képzőművészeti alkotások bemutatása, gyűjtőmunka

A Gyermekvédelemmel és az egészségügyi ellátással, a szociális segítségnyújtással kapcsolatos feladatok

A gyermekek körülményeinek figyelemmel kísérése, a fejlődés nyomon követése, a gyermekvédelmi munka valamennyi óvónő feladata.

Elveink:

- A lehető legkorábbi beavatkozás elve
- A családok tiszteletben tartása, a családi nevelés erősítése a rászorultak körében
- Szoros kapcsolat kialakítása a látens módon segítséget kérő családokkal

Cél:

- A gyermekeket megillető jogok érvényesítése, védelem a testi, értelmi fejlődést akadályozó környezeti ártalmaktól
- Ismertté váljanak azok a körülmények, melyek a családok helyzetét hátrányosan érintik, illetve veszélyeztetik

Feladat:

- A gyermekvédelmi esetek kiszűrése
- A szükséges nyilvántartások vezetése
- Kapcsolattartás az óvodán belüli munkaközösségekkel
- Együtműködés a gyermekjóléti szolgálattal, a szakszolgálattal, az egészségügyi szervekkel
- Prevenció és korrekció, tehetséggondozás a pedagógiai munkában
- Integráció a pedagógiai gyakorlatban

A tevékenységek tartalma: minden óvodában egyéni.

. Az együtműködés kialakítása az óvodán kívüli szervekkel**Együtműködés a Gyermekjóléti családsegítő szolgálattal**

- A családok szociokulturális hátterének megismerését követően a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés közvetítése (szülői értekezleten)
- Étkezési kedvezmény lehetőségeinek közvetítése (a beíratást követően)
- Eseti támogatás közvetítése
- Nyári étkeztetésben való részvétel közvetítése
- Adományokra szorulóknak jelzése

Együtműködés a védőnővel

- A gyermekek óvodai beíratásának támogatása,
- Korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás
- Gyermekorvosi-szakorvosi vizsgálat kezdeményezése

Együtműködés a szakmai és szakszolgálatokkal

- Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés
- Tanulási képességeket vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság
- Nevelési tanácsadás
- Logopédiai ellátás

Cél:

- A beilleszkedési zavarokkal, tanulási nehézségekkel, magatartási rendellenességgel küzdő gyermekek problémáinak korai feltárása

Szakmai szolgáltatások:

- Gyógypedagógiai tanácsadás

Tartalma:

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésében szak-pedagógiai segítség kérése Fejlesztési terv közös kidolgozása

- Nevelési tanácsadás

Tartalma:

A helyszíni csoportos vizsgálat kérése (családok utaztatásának elkerülése)

Értesítés kérése a vizsgálat időpontjáról (a vizsgálaton való részvétel segítése)

A tanulási képességeket vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság elé utalás, soron kívüli vizsgálat kérése

- Logopédiai ellátás

Heti 2 alkalommal

Együtműködés civil szervezetekkel pl.**- Helyi Nyugdíjas-klub****- Kiszentmártonért Egyesület**

- Együttműködés a kisebbségi önkormányzattal

Óvoda–iskola átmenet támogatása

Cél:

- A sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális, értelmi érettség kialakítása
- Az iskolai életmódra és életpálya-építésre való felkészítés

Feladat:

- Az iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka
- Az iskolaválasztás támogatása
- Az iskolával való kapcsolat fenntartása
- Az óvoda–iskola átmenetet segítő program kidolgozása
- Az együttműködés tartalma: minden óvodában egyéni

. Szülőkkel való kapcsolat, együttműködés

A szociálisan hátrányos helyzetű családok gyermekei fejlődésükben elmaradnak kedvezőbb helyzetű társaikhoz képest. Az elmaradás oka a gyermeki fejlődés nem megfelelő ösztönözése, a szülők korlátozott erőforrásai, a megélhetési nehézségek okozta terheltség és az otthoni környezet hiányosságai. Tudatos óvodai pedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy a hátrányokat az óvodai nevelés csökkenteni tudja. Nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy a hátrányos helyzetből származó lemaradások – szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve, velük együttműködve – sikeresen ellensúlyozhatóak. A szülőkkel való együttműködés az otthon és az óvoda világának találkozásával, szülők és nevelők közötti kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg, melyben az óvodapedagógusoknak kiemelt szerepük és felelősségük van.

Cél:

- Együttműködő partneri kapcsolat épül ki a szülői házzal annak érdekében, hogy a gyermekek sokoldalú fejlesztése, szociális kompenzációja sikeresen megvalósuljon

Feladat:

- Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel
- A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása
- Rendszeres tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről, az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése, a gyerekek alkotásainak megmutatása, elemzése, a szülők részvételi lehetőségének biztosítása a foglalkozásokon
- Egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása
- Szülői közösségek kialakítása, rendezvények szervezése, például karácsony, farsang, környezetvédelmi napok stb.
- Partnerközpontú működés, szülői igények kiszolgálása

Együttműködés tartalma: óvodánként eltérő tartalmakkal.

13.3.8. Intézményi önértékelés, eredményesség

- Intézményi önértékelés készítése.

Eredményesség

- DIFER mérésnél a hozzáadott érték, iskolakezdés megfelelő időben, sajátos nevelési igényűvé minősítés csökkenése, normál tantervű, integrált iskolai környezetbe történő beiskolázás, szabad iskolaválasztás érvényesülése .

13.4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- egységes nevelési gyakorlat, szemlélet alakul
- az óvoda–iskola átmenet nehézségei csökkennek, zökkenő mentesebbé válik az iskolai beilleszkedés
- az eltérő háttérből érkező gyermekek tanulási kultúrához való attitűdje pozitívan változik

14. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

14.1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfejlesztőbb tevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon és hosszan tartóan ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékban tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségűvé, tájékozódó, kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban és az óvodában a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játéktevékenység már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítő, kezdeményező lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását.

A játék sokoldalúan fejleszti a gyermeket, játéktevékenysége közben fedezi fel, ismeri meg környezetét, ismeri fel önmaga lehetőségeit és korlátait. E tevékenység közben jönnek létre gondolkodási tevékenységének első formái, fejlődik emlékezete, megfigyelőképessége, fantáziája, gazdagodik érzelmvilága, erősödik akarata, kitartása, alakul szabálytudata.

Az érzelmi-akarati élet tulajdonságainak, a társas kapcsolatok alakulásának, a társas szükségletek kielégítésének legfontosabb formája a játék. A játék során fejlődik a gyermek

érzékelése, észlelése, képzelete, gondolkodása, kreativitása. A játékba ágyazódik a mozgás, a testséma, a percepció fejlesztése és az én megismerése.

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermek fantáziáját segítő anyagokra, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata a megfelelő hely és idő, eszközök és élményszerzési lehetőségek biztosítása a különböző játékformákhoz.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában biztosítani kell a játék túlsúlyának érvényesülését.

A játék kiemelt jelentőségének meg kell mutatkoznia az óvoda napirendjében és időbeosztásában is.

14.1.1. A játék célja

- Kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó örömteli játékban megélt tapasztalatok birtokában gazdagodnak a gyermek szabad önkifejezési formái.
- A mozgásos, értelmi, szociális tapasztalatok többszöri átélése segíti
 - a gyermek egyéni vágyainak, kreatív ötleteinek szabad kipróbálását, kibontakoztatását,
 - közben formálódik társas viselkedése, magatartása.

A játékba integrált tanulás azt jelenti, hogy a gyerek, játék közben tapasztalatokat szerez, ebből tanul. Ehhez járulnak hozzá az óvónő által kezdeményezett tevékenységek, amelyek játékidőbe ékelődnek, tagolódnak. A gyermekek a tevékenységek befejezése után, igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz vagy újat, kezdenek.

A játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás, ugyanakkor a személyiség fejlesztésének színtere, a tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja. Bár az óvodás gyermek tanulása még cselekvésbe ágyazott, lehetőség szerint játékba integrált, tehát sok esetben önkéntes, mégis csak tanulás. Ebben az értelemben az iskola előkészítés nem elkülönült cél, hanem a teljes óvodában eltöltött időszakot átfogó tevékenység.

Az óvodai integrációs nevelés keretében is a játéktevékenységre épül a gyermekek eszközjellegű és szociális kompetenciáinak fejlesztése.

14.1.2. Az óvodapedagógus feladatai

- A szabad játék elsődlegességének biztosítása a szülővel, pedagógus és nem pedagógus kollégákkal való együttműködésben, a tevékenységek közötti harmonikus arányok megteremtése
- Inger gazdag, kíváncsiságot keltő, mobilizálható játéktér, környezet kialakítása, a játékok elérhető helyen történő elhelyezése
- A szülőföldhöz való kötődés alapjaként, szűkebb és tágabb környezetükből szerzett ismeretek, egyéni és közös élmények, tapasztalatok feldolgozásának biztosítása
- Az eltérő életkoroként megjelenő, a különböző kultúrákban előforduló játékfajták és azok tartalmának, eszközeinek változtatása, minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni fejlettségének figyelembe vétele
- Játékirányítást segítő (szabad, irányított játék) pedagógiai, pszichológia szakértelem, módszertani kultúra gazdagítása.
- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenlétével az indirekt irányítás biztosítása a gyermekek optimális személyiségfejlődésének biztosítása érdekében.
- A játék közbeni normák közvetítésével az iskolai beilleszkedéshez szükséges lelki, szociális érettség közvetett segítése.
- Tudatosan megengedő, támogató biztonságot adó jelenléttel, nyugodt légkör megteremtésével és a játék közösen elfogadott normáinak indirekt képviselésével a beszédkedv, a közlésvágy motiválása.
- A szabad játék és játszótárs biztosítása, játéktámogató magatartással, reflektív attitűddel (differenciált reagálás, egyéni bánásmód megvalósítása) a szülők szemléletformálása

14.1.3. A játék tartalma

A fejlesztési feladatainkat meghatározzák:

- A korosztály általános pszichikai sajátosságai: Fontos a gyermekek mozgásfejlettségének (manuális képességének), észlelésének, érzelmi, akarati életének, gondolkodási jellemzőinek ismerete.
- Az egyéni fejlettség és érdeklődés: Fontos tudni, hogy a gyermek a fenti területen milyen szinten áll, hiszen a fejlesztő munka ennek ismeretében tervezhető meg.
- A csoport összetétele: Információkat kell szerezni a gyermek szociális háttéréről, (környezet, élmény, ismeret). Meghatározó a nemek aránya.

A nevelési gyakorlatban kétféle játékot különböztetünk meg:

- A gyermekek szabad játékát, melyhez az óvónő (közvetett) módon kapcsolódik.
- Az óvónő által kezdeményezett (irányított játék) nevelési célzatú, tanulási tartalmat, hordozó játéktevékenységet, melyben a gyermekek önkéntes alapon vehetnek részt.

Különböző játékfajták

Nevelési gyakorlatunkban valamennyi játékfajta jelen van: gyakorló, konstruáló játék, szimbolikus és szerepjáték (barkácsolás, bábozás, dramatizálás), szabályjáték. A játékfajták a játék tartalmához, valamint a gyermekek életkori és egyéni sajátosságaihoz igazodnak. A játék korcsoporton belüli fejlődése lineáris, a korcsoportonkénti egymásra épültség szempontjából a koncentrikusság figyelhető meg. A játék pedagógiai-pszichológiai ismerete szükséges ahhoz, hogy a gyermek önkéntessége és a tudatos nevelői hatás érvényesüljön. Ismernünk kell, hogy a gyermek milyen fajta játékot játszik, milyen szinten áll, s milyen szerepet tölt be játék közben.

Az óvónő nevelési célzattal kezdeményezett játéktevékenységét gazdagítják a drámajáték típusai, melyek megjelennek a különböző játékfajtákban, és ezek beépülnek a gyermeki játékba.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása

- a) nyugodt légkör
- b) idő
- c) megfelelő hely
- d) eszközök
- e) élmények, tapasztalatok
- f) irányítás

a) Nyugodt légkör

Nemcsak a játéknak, hanem az egész óvodai életnek elengedhetetlen feltétele. Ennek érdekében nagyon fontos kiscsoporttól kezdve az alapvető szokás- és normarendszer kialakítása, a megfelelő csoportlégkör biztosítása elfogadó, segítő, támogató attitűddel, differenciált módszerekkel, multikulturális–interkulturális szemlélettel.

b) Idő

A napirendben erre kell a legtöbb időt biztosítani. Fontos, hogy elmélyülten játszhassanak, tevékenykedhessenek, legyen idejük elképzeléseik megvalósítására. A nap folyamán a délelőtti és délutáni játéknak egyenértékűnek kell lenni.

c) Megfelelő hely

A megfelelő hely biztosítása a csoportszobában, a hozzátartozó helyiségek színterein (öltöző, folyosó), a fejlesztőszobában, tornateremben, a teraszon és az udvaron egyaránt fontos. A csoport kialakításánál figyelembe vesszük az életkort, a csoport összetételét és az egyéni igényeket is. A csoportszobában nagyobb teret biztosítunk a mozgást igénylő játékoknak. A kicsiknél több lehetőséget adunk, kis pihenő- és „búvóhelyek” létrehozásához. A nagyoknál biztosítjuk a játékterek lehetőség szerinti változtatását és a játékterek több napon át való használatát.

Az öltözőben, folyosón, fejlesztőszobában is biztosítjuk a szabad mozgás, játék lehetőségét.

A tornatermünket nemcsak a testnevelés foglalkozáson, hanem naponta tetszés szerint igénybe vehetik a gyermekek. A tornaszereket saját ötleteik alapján az óvónő segítségével használhatják, mozgástapasztalatokat szerezhetnek.

Tágas udvarunkon nagyobb a hely a mozgásos játékhoz, de itt is fontos, hogy széleskörű tevékenységre legyen lehetőség (barkácsolás, ábrázoló tevékenység, szerepjátékok, népi játékok, pancsolás).

Az évszakok által nyújtott udvari játéklehetőségek mellett lehetőséget biztosítunk a téli időszakban is a benti játékok folytatására (például babák, plüss állatok kivitelének lehetősége, építés, labdázás).

Programunk az udvar által kínált lehetőségre is alapozza a gyermekek játékmozgás tevékenységét. Valamennyi korosztály részére a játék nyugodt feltételeit teremtjük meg.

d) Eszközök

A megfelelő, készen vett játékeszközök biztosítása mellett, az óvoda által a játékhoz adott többlet meghatározó elemei a közösen készített eszközök, a sokféleképpen felhasználható anyagok, szerszámok, a különböző családi kultúrák pozitív elemeire emlékeztető tárgyak, valamint a megismert egyéni élményekhez kapcsolódó eszközök, melyeket munkadélutánok szervezésével tudatosan tervezünk. A hátrányos helyzetű gyermekek számára a megunt játékok összegyűjtését és ajándékozását kezdeményezzük ünnepek előtt.

Szimbolikus és szerepjáték eszközei: szobai és konyhai kellékek, különböző foglalkozások eljátszásának szimbólumai (orvos, szerelő, postás, fodrász, tanító, rendőr, tűzoltó, fotós, mentős, építőmunkás, számítógépes stb).

Konstruáló játékok eszközei: különböző kockák, kirakó és összerakó játékok, közlekedési eszközök, terepasztalok, állatok, a természetes környezet felépítését inspiráló eszközök

Rajzolás, festés, gyurmázás, kézimunka, barkácsolás eszköztára: szerszámokkal, inspiráló anyagokkal.

Kísérletező hely eszközei: természetes anyagok, felszerelések, gyermekenciklopédiák, földgömb, nagyító, mágnes.

Kincsesláda: különböző érdekes tárgyak az éppen aktuális játékokhoz – takarók, szép anyagok, barkácsolás kellékei.

Énekes játékok eszközei: ritmus hangszerek, a népi játékok kellékei, képek az ismert játékokról, gyermekek által készített hangszerek.

Mesesarok eszközei: könyvek, bábok, dramatizáló eszközök, jelmezek, párnák.

Fejlesztőmunkánk lényeges eleme a játékeszközök tudatos kiválasztása, biztosítása. A gyermek általános és egyéni fejlettségén túl, fontos tudnunk a különböző játékeszközök fejlesztő hatását is. A részfunkciók fejlesztése szempontjából óvodánkban megtalálhatóak az alapjátékokon túl:

- vizuomotoros és vizuális játékok
- figyelemfejlesztő játékok
- emlékezeti vagy felismerő játékok
- értelemfejlesztő játékok.

Játékeszközök a mozgásfejlesztés szolgálatában

A nagymozgások fejlesztésére a csoportokban és a kapcsolódó helyiségekben jelen van:

a Greiswald egy-egy eleme, Rotrikom, valamint célba dobók és egyéb kézi szerek.

Az udvaron is rendelkezésre állnak a fenti eszközök. Fenti célt szolgálják: a különböző méretű mászóakák, mászórúd, mászókötel, gyűrű, mászó híd, tornapadok, fák a mászáshoz, mászó gúlák, mérleghinta, rollerek, kerékpárok, egyensúlydeszka, forgóhinta, csúszda, hinta, szánkó. A mozgásfejlesztéshez az eszközök biztosítása nagyon fontos, de nem elégséges, lényeges még, hogy a gyermekeknek sok mozgásos játékot, sok sportjátékot, versenyjátékot, népi játékot szervezzünk.

Szociális játékok eszközei

A csoportszobában és a mosdóban megtalálhatóak a testséma, énkép kialakításához a nagyméretű és közepes tükrök. A szociális kapcsolatok kialakításához fontosnak tartjuk az ehhez szükséges eszköztár folyamatos bővítését, például a babák évszakoknak megfelelő ruháit, az életkor és nemek megkülönböztetésére szolgáló kellékeket (kalap, kendő, szemüveg).

Fontos szerepe van a játékban a funkció nélküli eszközöknek, amit közösen gyűjtenek (a kincses ládába helyezük), s amelyeket kreatív ötleteiknek megfelelően használnak fel. A játékeszközök tartóssága, esztétikája, mennyisége fontos kritérium. A játékeszközök megválasztásában és beszerzésében tükröződik az igényesség (természetes anyagok, korszerűség, találékonyság).

e) Élmények, tapasztalatok

A játék egyik fontos eleme a tapasztalatszerzés és élményszerzés. Az óvónő tegye lehetővé, hogy a családban, az óvodában és a tágabb természeti, társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermek újra és újra átélje, ezért fontos a spontán élmények mellett témához kapcsolódó közös élményszerzési lehetőségek megteremtése, tervezése (például vásároljunk boltban, piacon, látogassunk postára, fodrászhoz). A közös élményszerzés alkalmait minden nevelési évben az óvodai csoportnaplóban tervezzük, tartalmával segítve a nevelési feladat megvalósulását.

f) Irányítás

A tudatos jelenlét és az indirekt játékirányítás a játékfeltételek megteremtésének korszerű játépedagógiai megközelítési irányát mutatja meg számunkra. Az óvodapedagógus a játék kibontakoztatása, és nem a játék fejlesztése céljából hat a játékra.

Fontos, hogy olyan közvetett segítséget és mintát adjunk a gyermekeknek, amiben megerősítést és támaszt kapnak, önálló véleményalkotási-döntési képességeik fejlődnek. Kövessük mindig figyelemmel a gyermekek játékát, hangulatát, érzelmeit. Az irányításban beavatkozásunk terjedjen ki a gyermek sokirányú megfigyelésére, a megoldási lehetőségek felállítására, választhatóságára, a testi épségének megőrzésére, konfliktusos helyzet kivédésére felnőtt segítsége nélkül, valamint a gyermek ismereteire alapozott tervszerű kezdeményezésekre. Az óvónő játékaival adjon mintát a játékok helyes használatára és a játékok elrakására. A játéktevékenység irányításában, fejlesztésében fontos szempont:

- élmény szerepe az óvoda szűkebb és tágabb környezetében,
- sokszínű tevékenykedtetési lehetőség biztosítása,
- játszótársválasztás biztosítása,
- a feltételek biztosítása életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével,
- a játék önkéntességének maximális figyelembe vétele
- az óvónő, mint modell szerepe: tolerancia, a különbözőség elfogadása

Korosztályonként előforduló játékfajták:

a) Gyakorló játék (a (2,5-)3-4 éves korosztályra jellemző leginkább)

- Mozgásos gyakorló játék (mászás, bújás, forgás, ugrás...)
- Manipulációs gyakorló játék (építőelemek rakosgatása, tépés, homok kevergetése, kukoricamorzsolás, autók húzogatása, tologatás...)
- Verbális gyakorló játék (ölbeli játékok, halandzsa szöveg, göcögtetők, egy-egy szótag ismétlése, szófordulatok mondogatása)

b) Konstruáló játék

A gyermekek ismerkednek az építés, összerakás technikájával, az alkotás örömeivel.

c) Szimbolikus és szerepjáték

Színlelő-, szerep-, fantázia játék, bábozás, dramatizálás, alkotójáték, barkácsolás.

A szimbolikus és szerepjátékban a gyermekek a részfunkciók gyakorlása által elsajátított, konkrét mozgásos, képi és szimbolikus elemeket jelenítik meg.

Ez a játékfajta tükrözi a gyermek egész személyiségét, eddigi tapasztalatait, ismereteit, elképzeléseit, érzelmeit. A gyermek a szociális tanulással a felnőtt mintáról sajátítja el, tanulja meg az erkölcsi értékek és társadalmi együttélés szabályait.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja a közösségi élet, a játék szabályainak, normáinak gyerekekkel és szülőkkel közös formálását, a gyermeki véleménynyilvánítás és döntőképesség erősítését (épületen belüli és az udvari játék folyamatosan fejlesztett szabályai – ezekre utaló jelzések), különös tekintettel a konfliktushelyzetek megoldási lehetőségeire.

Gyakorolja a társakkal való együttműködést, átéli az alá- és fölérendeltségi viszonyokat, újraalkotva, kreatívan átél egy-egy eseményt. Fejlődik képzelete, szervezőképessége, empátiája, alkalmazkodóképessége, és kommunikációs képessége.

Az alkotójátékokban a fejlesztési lehetőségek széles skálája van jelen, amelyek mindig attól függenek, hogy a gyermekek milyen témájú, tartalmú játékot játszanak. Kiemelten a verbális fejlesztésnek van szerepe, hiszen a gyermekek játék közben kommunikálnak, kijelentő, kérdő, felkiáltó, óhajtó mondatokat fogalmaznak meg.

A játék igényéből indul ki a barkácsolás, amelyhez folyamatosan gyűjtjük az eszközöket, amelyeket elérhető helyen tárolunk. Fontos, hogy a barkácsolás a játékfajták természetes kiegészítőjeként jelenjen meg, ne legyen öncélú. Barkácsolás közben nagyon sok technikát (vágás, tépés, ragasztás, szögelés, fonás, hajtogatás), munkaformát ismernek meg a gyermekek. Munka közben átélik az alkotás örömeit, fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk, alakul társas kapcsolatuk.

A gyermek belső világának egyik legkifejezőbb eszköze a bábjáték. Játék közben feleleveníti tapasztalatait, elképzeléseit, esztétikai és szociális élményeit, miközben szabadon kibontakozhat. A gyermek bábozása jelentős a beszéd megindulásában, a beszédkedv, a beszédtechnika fejlődésében.

Csoportjainkban életkoruknak megfelelően, elérhető helyen állnak rendelkezésre a bábjáték eszközei. Csoportonként, munkadélutánon szülői segítséggel, mesetémákhoz illeszkedő bábok díszletek készülnek, melyek segítségével bővül eszköztárunk, a szülőkkel közös tevékenység közben a játékkultúra emelkedik.

A bábjáték forrása:

- az óvodapedagógus játéka,
- óvodapedagógus–gyermek bábjátéka
- a gyermekek bábjátéka,
- a gyermekek bábkészítése és a bábok felhasználása.

A (2,5-)3-4 éveseknél a beszoktatás időszakában ismertessük és szeretessük meg az ujjbábót, a fakanálbábót és a síkbábót.

Az 5-7 évesek az óvónővel közösen, de önállóan is bábozzanak kesztyűbábbal: az egyszerű marionett bábbal, melyet a barkácsolás során készítenek.

Személyiségfejlesztő hatása: hat

- a társas kapcsolatok alakulására,
- az önmegvalósításra,
- alkalmazkodni tudásra,
- élmények, tapasztalatok felidézésére,
- a kommunikáció, kreativitás fejlődésére.

A gyermekek saját vagy irodalmi élményeiket dramatizálás során, kötetlen módon játsszák el, amely mozgásos cselekvésen, esztétikai látványon és beszéden alapszik.

A dramatizálás személyiségfejlesztő hatása:

- a felelevenített élmények kapcsán fejlődik emlékezetük, szervezőképességük, kommunikációjuk, alkalmazkodóképességük, önértékelésük, önismeretük.

d) Szabályjáték

Ennél a játékfajtnál a legfontosabb a gyermekek és a felnőttek által megfogalmazott szabályokhoz való igazodás igénye. Játék közben a gyermek érzelmeket tanul, tanulja indulatainak fékezését, a siker- és kudarctűrést, felelősségtudata, feladattudata fejlődik.

Mozgásos szabályjátékok

Szabadidőben, testnevelés foglalkozáson, mindennapi testnevelés keretében alkalmazzuk. Ide tartoznak a bújócskák, körjátékok, szembekötősdí, labdajátékok, futójátékok, sorversenyek, célba dobások, kosárlabda játékok, váltóversenyek, fogócskák, népi gyermekjátékok.

Értelemfejlesztő játékok

Amit a gyermekek egyénileg, vagy mikro csoportban, óvónővel, vagy egyedül játszhatnak. Például: társasjátékok, dominók, kártyák, logikai játékok, puzzle játékok, LEGO-k, memóriajátékok, barkochba, formakirakó, anyanyelvi és kommunikációs játékok.

14.1.4. A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- A gyermekek képesek több napon keresztül egyazon játéktémát folytatni, azt együttesen szervezni
- Játékukban dominánsan jelentkezik a szimbolikus és a szerepjáték, melyben a gyermekek képzelete, szervezőkészsége, alkalmazkodóképessége, empátiás készsége és kommunikációs képessége fejlődhet.
- Szabályjátékokat önállóan szerveznek, képesek az együttműködésre, alkalmazkodnak a szabályokhoz
- Építményeikben, konstruáló tevékenységükben tükröződik a kreativitás
- Ismert meséket dramatizálnak, báboznak
- Viselkedési kultúrájukban megjelenik az udvarias kifejezések használata

14.2. Verselés, mesélés

A mese, a vers ősi forrása az anyanyelvnek, a régi értékeket, hagyományokat közvetíti a gyermekeknek a maga sajátos szóhasználatával, stílusával a népi, klasszikus és kortárs írói eszközök gazdagságával.

A mese a gyermek érzelmi-értelmi és erkölcsi fejlesztésének egyik legfőbb segítője. Visszaigazolja a gyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást is kínál. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, közben belső képi világot jelenít meg. A belső képalakítás folyamata az élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mindennapos mesélés, mondókázás, verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

14.2.1. A verselés, mesélés célja

- Életkori és egyéni sajátosságok szintjén alakul
 - a gyermekek mesék, versek iránti érdeklődése,
 - megalapozódik az irodalomszeretet.
- A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetése által fejlődik
 - a helyes nyelvhasználat, a gyermekek saját vers- és mesealkotása,
 - és a biztonságos önkifejezés.

14.2.2. Az óvodapedagógus feladatai

- Oldott, derűs légkör teremtése, amelyben a gyermekek természetes közlési vágya, a meglévő ismereteinek különféle élethelyzetben való gyakorlása fejlődik és fejleszthető.
- Életkori sajátosságokhoz igazodó anyanyelvi és mozgásos játékok beépítése a mindennapi tevékenységekbe.
- A csoportban dolgozó óvodapedagógusok és a dajka beszédmintájának, kommunikációjának összehangolása
- Népi, klasszikus és kortárs multikulturális, interkulturális irodalmi, esztétikai élmények közvetítése, hagyományok ápolása.
- A mesélés, verselés, mondókázás mindennaposságával az esztétikai, irodalmi fogékonyság megalapozása, anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés.
Beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazása, figyelembe véve a gyermeki személyiségvonásokat és szükségleteket (mesereprodukció, drámajáték és dramatizálás, bábjáték, elbeszélés, képpolvasás, anyanyelvi játékok, beszélgető körök, interaktív játékok.
- Megfelelő anyagválasztással, kifejező előadásmóddal, az irodalom nyelvi-stilisztikai eszközeinek kihasználásával a gyermeki beszéd-kommunikáció fejlesztése.
- A gyermeki vers és mesealkotás ábrázolással való kombinálása, fejlődésének elősegítése az önkifejező képesség gazdagítása érdekében.
- A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztésének szakemberrel történő összehangolása.
- A mesélés szerepének megismertetése a szülők körében, a szülők nevelési szemléletének formálása.
- Tehetséggondozó műhely működtetése

A feltételek megteremtése

Az irodalmi nevelés minden nap jelen van az óvodában. Megfelelő hely (mesesarok, meseszoba) biztosításával, mesepárnák elhelyezésével, gyertyafénynél kezdődik a mese. A mesét 1 héten keresztül hallhatják a gyermekek, és azt követően történik a dramatizálás.

14.2.3. A verselés, mesélés tartalma

A mese, vers a gyermek számára a leghatékonyabb tanulási forma, létszükséglet, olyan érzelmi, értelmi és erkölcsi értékeket közvetít, amely megalapozza a gyermek pozitív személyiségjegyeit.

Fontos szempont, hogy magas szintű irodalmi élményt nyújtunk a gyermek számára. A művek kiválasztásában érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság, amelyet segít jól felszerelt könyvtárunk.

A mese-, versmondás lényeges elemeit – metakommunikációs eszközöket (testbeszéd, tekintet) – az óvodapedagógus személyes példáján keresztül sajátítja el és gyakorolja a gyermek.

Alkalmazza a drámajáték elemeit, az ismerkedő játékokat, a csoportépítő játékokat, amelyek során saját emlékeik, képzeletük alapján élnek át a gyermekek a helyzeteket, szituációkat.

Követelmény, hogy az óvónő – mese-vers tevékenység során – emlékezetből meséljen, verseljen (kivételesen képeznek a folytatásos történetek, például alvás előtt). Olyan feltételeket teremtünk, hogy a mese-vers tevékenységben minden gyermek részt vegyen.

MESE-VERS TARTALMA			
	3-4 éves korban	4-5 éves korban	6-7 éves korban
Népi Mondókák	(10-12) altatók, hintáztatók, ujjkiszámolók, höcögtetők, simogatók stb.	(4-5) környezetről, időjárásról, az évszakok megfigyeléséről, természeti jelenségekről, tárgyokról, állatokról	(4-5) felelgetős, kiszámolós, tréfás mondókák, párválasztók, találós kérdések, közmondások
Versek	(3-4) rövid versek állatokról, természetről, ritmikus mozdulatokkal kísérve	(6-7) kiolvasók vidám, groteszk, humoros témái: évszakváltás, természet szépségei	(15-20) gyermekek élményeihez kapcsolódó versek, ünnepek, hagyományok, jeles napok
Mese	(10-14) rögtönzött történetek, láncmesék	(10-15) állatmesék, népmesék, kortárs, klasszikus és a cigány etnikai kultúrából mesék, párbeszédes és elbeszélő történetek	(15-20) népköltészet, kortárs, klasszikus és etnikai mesék, tündérmesék, tréfás verses, mű mesék, folytatásos mesék, elbeszélő történetek, önálló mesebefejezés, önálló mesekitalálás
Dramatizálás	Állatok hangjának, mozgásának utánzása	Állatmesék párbeszédeinek eljátszása, kedvelt epizódok feldolgozása	Hosszabb történetek, saját készítésű díszletek felhasználásával, szerepek önálló elosztásával. Drámajáték alkalmazása.
Bábozás	Az óvónő bábjátéka, ujjbáb használata	Az óvónő bábjátéka, síkbábok önálló használata	Önállóan bábozzanak, saját készítésű bábokat is használjanak, szívesen bábozzanak kiscsoportosoknak, (zsákbábok, kesztyűbábok)

14.2.4 A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- Önállóan mondanak rövidebb-hosszabb verseket, rímusokat.
- Megjegyeznek 10-14 mondókát, 6-8 verset és 10-15 mesét.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak a maguk és társaik szórakoztatására.
- Képesek saját vers- és mesealkotásra, összefüggő mese, történet kitalálására, annak mozgásos megjelenítésére, kifejezésére.
- Elkezdett történeteket fantáziájuk segítségével folytatni tudnak.
- A metakommunikációs jelzéseket használják, a környezetükben élő személyekkel jól kommunikálnak.
- Szívesen nézegetnek könyveket, vigyáznak az épségükre.
- A térbeli irányokat, viszonyokat, illetve verbális kifejezéseket helyesen használják.
- A nemzeti kultúrkincsből ismernek verseket és meséket.
- A szülők részt vesznek mesék közös feldolgozásában.
- Visszajelzésekből értesülünk, hogy gyakoribbá válik a szülők otthoni mesemondása

14.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

14.3.1. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc célja

- Az örömet adó ölbeli játékok, népi gyermekdalok, énekes játékok, a kortárs művészeti alkotások által alakul
- a zene iránti érdeklődés,
- formálódik a zenei ízlés, esztétikai fogékonyság.

14.3.2. Az óvodapedagógus feladatai

- Megfelelő légkör kialakításával az érzelmi motiváltság biztosítása.
- A gyermekek minél több olyan zenei élményhez juttatása, amely megalapozza zenei anyanyelvüket, fejleszti gondolkodásukat és kommunikációs képességeiket.
- A gyermekek zenei képességének (hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének, harmonikus, szép mozgásának), kreativitásának fejlesztése, énekes népi játékok az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások segítségével.
- A zenei képességfejlesztéssel párhuzamosan örömteli, érzelemgazdag, szép, tiszta éneklésre szoktatás, az egyéni megszólalás bátorítása természetes játékhelyzetekben (felelgetős énekes játékok).
- Az énekes játékok eszközeivel különböző grammatikai megoldások, választékos kifejezések, párbeszéd, dramatizálás gyakorlása.
- Az önkifejezés újabb lehetőségének felkínálása a zenei improvizációra való ösztönzés (mozgás rögtönzése zenére, dallam-, ritmusvariációk kitalálása).
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek sajátos nevelési igénye szerinti zenei nevelés, speciális szakember és programok segítségével (például szenzomotoros integráció).
- A nemzeti, etnikai és migráns gyermekek zenei kultúrájának közvetítése, a szülőföldhöz való kötődés erősítése.
- Tehetséggondozó műhely működtetése.

14.3.3. Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc tartalma

A zenei nevelés programja minden csoportban az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével tervezett tevékenység. A zenei anyag feldolgozása Kodály Zoltán irányelvei és Forrai Katalin szakmai útmutatása alapján történik, valamint kiegészíti a cigány nemzetiségi szokások és hagyományok dal és mozgásanyaga.

A program zenei anyagát hangsúlyosan alkotják:

- népi mondókák, ölbeli játékok
- pentaton hangkészletű, 6 hangterjedelmű népi dalos játékok
- a zenei átélést segítő, kreatív mozgások
- hangulatokat, érzelmeket közvetítő zenehallgatás, dalanyag
- a készségfejlesztés zenei elemei
- hangszeres előadások
- roma kulturális elemek

A zenei anyag kiválasztása, tervezése az évszak és az ünnepkör figyelembevételével történik. A zene mint az önkifejezés egyik eszköze állandóan jelen van a nap folyamán, melynek során

nagy gondot fordítunk az élő befogadó zenei tevékenységre, sokszori gyakorlására, s az ehhez kapcsolódó, szép, esztétikus mozgásra.

Az ölbeli játékok helye szerepe a beilleszkedési időszakban jelentős és a mindennapokban a gyermekek közösségi nevelésében fontos szerepet tölt be.

Játék közben is adódik lehetőség zenei élményszerzésre, így például dúdolgatásra, énekelgetésre, amely oldott, derűs légkörben, a gyermekek önkéntes érdeklődésére és részvételére épül.

Fontos szempontnak tekintjük az óvónő pozitív mintaadását, a helyes artikulációt és a tiszta éneklést.

Zenei élményeket szereznek a gyermekek:

Spontán játék közben, óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenység által:

- 3 – 7 éves korban a tanulás szervezeti formája: tervszerű, kötetlen foglalkozás, hetente 1 alkalommal. A kezdeményezések kapcsán mindvégig törekszünk a gyermek érdeklődésének felkeltésére és fenntartására. Lehetőséget teremtünk egyszerű táncos lépések gyakorlására, mint például körben járás, ringatózások, rugózások, melyek a gyermekek harmonikus mozgását segítik elő.
- 5-7 éves korban a szép, tiszta éneklésre és a harmonikus mozgásra helyezzük a hangsúlyt. Ebben a korban már képesek az önállóságra, ezért nem szükséges, hogy az óvónő végig együtt énekeljen velük. A mozgással kísért egyöntetű, szép, tiszta előadás megvalósítása tudatos cselekedtetésre épül (testtartás, tekintet, hangsúly, hanglejtés, ritmus).

Éneklés közben a beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztésére, a hangzók helyes formálásának gyakorlására, beszédtechnika fejlesztésére, fogalomalkotásra, szókincsbővítésre, a beszédhibák javítására is lehetőség nyílik.

A tevékenységszervezés mikro csoportos formában történik.

Az óvodánkban alkalmazott zenei eszköztár:

- különböző méretű dobok, zörgő dobok,
- különböző méretű cintányérok, háromszögek,
- ritmus hangszerek,
- csengősor,
- xilofon,
- metalofon,
- gitár,
- szintetizátor,
- furulya,
- saját készítésű hangszerek (termések, pengettyű, nádi hegedű...),
- audiovizuális eszközök (lemezjátszó, kazetta, videó, TV-kamera),
- szakmai könyvek,
- az énekes, dalos játékokhoz felhasznált eszközök,
- saját, a csoportra jellemző egyéb énekes kelléktár.

Fejlesztési tartalom	3-4 éves korban	4- 5 éves korban	5-6-7 éves korban
Éneklési készség - mondóka - énekes játék	5-7 mondóka 10-12 dal, dalos játék (3-4 sz-m), (1-2 l-sz-m), (2-3 m-r-d) b. sz-m-r-d), (1 d-l-sz)	4-6 mondóka 12-15 dal, dalos játék 2-3 műdal (2-3 sz-m), (2-3 l-sz-m), (1-2 sz-m-d) (2-3 m-r-d), (2-3 sz-m-r-d) (1 m-r-d-l) (1-2 d-l-sz)	4-7 mondóka 20-25 dal, dalos játék 3-4 műdal (2 sz-m), (2 l-sz-m), (1-2 m-r-d) (2-4 sz-m-r-d), (6-8 l-sz-m-r-d) (2 m-r-d-l) (2 r-d-l-sz)

14.3.3 A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- Ismernek 10-15 mondókát, 20-25 különböző hangkészletű és szöveghosszúságú népi gyermekjátékdalt, néhány alkalmi dalt, műdalt.
- A gyermekek bátran, egyénileg is tudnak mondókázni, énekelni.
- Szívesen és örömmel vesznek részt énekes játékokban.
- Ismerik a zenei fogalompárok jelentését.
- Képesek érzékelteni az egyenletes lüktetést, a motívumhangsúlyokat és a ritmust különböző mozgásformákkal kifejezni.
- Felismerik a tanult dalokat dúdolásról, hangszerjátékról, jellegzetes részletekről.
- Próbálkoznak az improvizálással.
- Képesek dallambujtatást végezni.
- Ismernek egyszerű ritmushangszereket, azokat tudják használni.
- Képesek élvezettel, figyelemmel, érdeklődéssel végighallgatni a zenei bemutatásokat.

			(2 m-r-d-l-sz)
	Az óvónő segítségével egyszerre, csoportosan, kb. azonos hangmagasságban énekelnek.	Az óvónő indításával, önállóan, tisztán, együtt, jó szövegkiejtéssel énekelnek.	Önálló indítással, csoportosan és egyénileg, helyes kezdő magasságban és tempóval énekelnek.
Hallásfejlesztés - magas-mély	Érzékeltetése guggolással, lábujjhegyre állással, beszéden keresztül. Szemmel követése térben	Érzékeltetése térben, a megnevezett testrészrel, mondókán, dalon keresztül.	Dallamív rajzolás kézzel, ujjakkal, lábfejjel, mellkas előtt, fej fölött. Mondókán, dalon, párbeszéden keresztül. Magas-mély térbeli mutatása
- halk-hangos	Halk-hangos felismerése beszéden, mondókán, éneken, zörejen keresztül (környezet hangjai)	Halk-hangos közötti különbség felismerése, mondókával, énekkel, járás és tapsolás gyakorlásával.	Halkabb és hangosabb éneklés összekapcsolása, tempóváltoztatással. (halk-hangos, gyorslassú kombináció)
- zenei emlékezet: dallamfelismerés	–	Dalok felismerése szöveg nélkül, dúdolásról és hangszerről. Motívumok váltva, halkan-hangosan.	Dalok felismerése kezdő, vagy belső motívumról. Rövidebb és hosszabb egységekkel, folyamatos tempóban.
- motívum, visszhang	Egyszerű dallamok visszaéneklése --	Egyszerű dallamfordulatok visszaéneklése (szövegre dallam, dallamra, mozgás.	Dallamok kitalálása, énekes beszélgetés, kérdés-felelet Beszédhangszín és hangsúly változtatásával a mondóka értelmének változtatása. Motívum visszaéneklés csoportosan és egyéneként (improvizáció). Kérdés-felelet játék.
- hangszínek megfigyelése	Élesen eltérő zörejek (környezet, fém, fa, üveg eszközök és ütőhangszer hangjai)	Finomabb zörejek (egymás hangjai, természet zörejei)	Sokféle zörej, zenei hang megkülönböztetése (zaj iránya, távolsága) Zenei hang kis

			eltéréssel (közeledés-távolódás)
Ritmusfejlesztés			
- egyenletes lüktetés	Egyszerű mozdulatokkal (járás, hintázás, billegés, váll, ujj, csípés), gyermekjáték közben egyszerű eszközökkel (például: ritmuspálca, cintányér, fakocka, kanál)	Járással, futással, ugrással (hullámvonal, sarokkoppintás, testfordítás)	Gyors-lassú, különböző térforma, tárgyak megkerülése
- ritmus	Ritmuspálca, cintányér, --	2/4 ütem Dalok, mondókák ritmusának kiemelése, hangsúlyának kiemelése	Egyenletes lüktetés és ritmus összekapcsolás. Dallam felismerés ritmusról. Dalritmus kiemelése, ritmusvisszhang, szünet, szinkópa.
- tempó különbségek: gyors-lassú	Tempóváltás követése egyszerű mozdulatokkal	Gyors-lassú beszéd, énekmozgással, tempóváltás lépéssel	Gyors-lassú tempótartás önállóan.
- mozgástérforma	Mondókák, dalok egyszerű mozgásokkal, egyszerű táncmozgások	Táncos jellegű mozdulatok (oldallépés, féltérden)	Bonyolultabb, táncos jellegű mozdulatok (párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító, fogyó játékok).
- hangszerek	Egyszerű ritmusjátzó hangszerek (dob, ritmuspálca)	Ritmushangszerek (dob, háromszög) Ritmushangszerek készítése	Ritmushangszerek és egyéb természeti tárgyak. Ritmushangszerek készítése (Dob, háromszög, cintányér)
- népszokások, ünnepek	Ünnepkörök mondókái, énekes játékok (állat, naphívogató, farsang, húsvét, anyák napja)	Ünnepkörök mondókái, énekes játékok (leánykérő, Lucázás, kiszabás, anyák napja)	Ünnepkörök mondókái, énekes játékok (lakodalmas, szüret, kapus, hidas játék, pásztorjáték, komatálazás, pünkösddőlés, anyák napja)
Zenehallgatás	Óvónő éneke Zenehallgatás befogadására szoktatás.	Óvónő éneke és hangszeres játéka Ismerkedés a kétszólamúsággal	Óvónő éneke, Óvónő hangszeres játéka Óvónők kétszólamú

			mű előadása
	népi, kortárs, klasszikus	népi, kortárs, klasszikus	népi, kortárs, klasszikus
	Tükör használata	Tükör használata	Tükör használata

14.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Az ember ismereteinek döntő részét vizualitás, látás által nyeri. A vizuális nevelés látásnevelés, képzetek, utánzás, gyakorlás segítségével. A látás sajátos gondolkodás. Az ismeretek, gondolatok lejegyzésének első lehetősége, az ábrázolás a vizuális nyelv egyik formája. A vizuális nevelés az óvodai nevelés egészét áthatja. Óvodásaink számára a szabad rajzolás az egyik legjelentősebb önkifejezési mód, melynek során a gyermek „sémákat”, vagy másképpen szimbólumokat használ. A „sémák” alapformák, amelyek a valóságról szerzett tapasztalatok során folyamatosan gazdagodnak. A papíron nyomot hagyó rajzeszközök (ceruzák, tollak, zsírkréták stb.) a funkció örömeztetését keltik a firkáló gyermekekben. A különböző motívumok szabad kombinálásával jut el a gyermek a formákig, majd a kompozíciók megalkotásáig. Amit a világról tud, ábrázolásában is el tudja mesélni, amit nem tud ábrázolni, azt hozzámeséli.

Az ábrázoló tevékenység célja nem maga a tevékenység során létrejövő bármiféle alkotás vagy annak esztétikai értéke, hanem maga az örömteli cselekvés. A létrejövő „mű” jelzés a gyermek ismereteiről, érzelmi életéről, kezűgyességének fejlettségéről.

14.4.1. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka célja

- Az esztétikai tartalmú élmények által alakul a gyermekek vizuális észlelése, az emlékezete, képzelete, a vizuális gondolkodás.

14.4.2. Az óvodapedagógus feladatai

- Az önálló gyermeki alkotó tevékenység feltételeinek megteremtése, örömteli alkotó légkör kialakítása.
- Mozgással, cselekedtetéssel, vizuális élmények biztosításával, az észlelő funkciók változatos gyakoroltatásával, párhuzamosan végezhető tevékenységszervezéssel sokszínű tapasztalatok nyújtása.
- A belső képek gazdagítása, a gyermeki ábrázolás ösztönzése, változatos lehetőségek felkínálásával.
- Az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság, a környezet esztétikai alakítására és a vizuális esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása, fejlesztése a népi motívumok alkalmazásával
- A gyermeki élmény és fantázia világának gazdagításával a saját formanyelv, az alkotó, alakító önkifejezés és az önérvényesítő gyermeki tevékenység fejlődésének segítése.
- Önértékelésre, egymás munkájának megbecsülésére nevelés.
- A vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilvánulásokkal a spontán beszéd formáinak fejlesztése (például megszólítás, szándéknyilvánítás, kérdés, tudakozódás, különböző mondatfajták használata, aktív és passzív szókinccs bővítése, véleménynyilvánítás, döntés, az ábrázoltak szóbeli elmondása, formák, színek magyarázata, a barkácsoláshoz szükséges eszközök, anyagok megnevezése, kiállítás látogatásához kapcsolódó élmények megbeszélése).

- Az ábrázolási tevékenységükben lassan fejlődő, esetleg diszgráfia tüneteit mutató gyermekek egyéni fejlesztése, folyamatos jelzés a szakembereknek.
- A cigány nemzetiségi vizuális kultúra sokszínűségének, egyes díszítőelemeinek megismertetése.
- Szociális hátrányok enyhítése az ábrázolás eszközeinek biztosításával.
- Tehetséggondozó műhely működtetése.

Fontos az ábrázoló tevékenység fejlesztésében:

- A technikák megismertetése, gyakorlása 3-4 éves korban, bővítése a többi életkorban.
- Témánként több technikai megoldás felkínálása, feltételeinek biztosítása a kreativitás fejlesztése és a változatosabb gyakorlás érdekében.
- Élményre alapozott, jól kigondolt témaválasztás.
- A vizuális nevelés komplex beillesztése a nevelési rendszerbe.

14.4.3. Az ábrázoló tevékenységek színterein a feltételek megteremtése

Csoportszoba

Szabadon folyó ábrázoló tevékenységhez:

- „Műhelysarok”, elkülönített asztal, polcos szekrény, ahol az ábrázoláshoz szükséges eszközök (festék, ecset, ceruza, színes ceruza, filctoll, gyöngy zsírkréta, agyag, gyurma, papír, olló és más anyagok a gyermekek számára elérhetőek, biztonságos az elhelyezésük
- Több térbeli „munkalehetőség”, technika felajánlási mód

Dramatikus játékhoz:

- Bábok, kosztümök, építők, kirakók, összerakós játékok
- Félkész termékek, játékok, anyagok
- Díszletek, hátterek

Tervezett ábrázoló tevékenységhez:

- Változatos helyszín, anyag és eszköz (dobozokon, fatörzsön, paravánon, táblán, csempén stb.)
- Tárolási lehetőség az elkészült munkáknak

Természet

- Élménygyűjtés, növényekből, termésekből alkalmi játékok készítése.

Épített környezet

- Falukép, házak és udvaruk, valamint azok lakóinak megfigyelése
- Múzeum, könyvtár, színház, bábszínház látogatása
- Az ábrázoló tevékenység során a szülők hozzájárulásával változatos, sokféle eszközt biztosítunk a gyermekek számára. Igyekszünk megtanítani az eszközök célszerű használatát. Figyelünk a helyes szokás- és normarendszer (ülés, testtartás, kézmosás stb.) kialakítására. Olyan légkört teremtünk, amelyben a gyermekek egyéni élményeiket, a közös megfigyeléseket, elképzeléseiket saját elgondolásaik szerint újraalkothatják, ahol megjelenik szűkebb és tágabb környezet megismerésén belül a szülőföldhöz való kötődés. Fejlesztő eljárásunk alapja, hogy önmagához képest fejlődjön, lépjen előre a gyermek. A lehetőségek megteremtésével a gyermeki fejlődés mozgatórugója az önfejlesztés lesz, hiszen a gyermek is arra törekszik, hogy alkotásai egyre jobban hasonlítsanak a valóságra. A segítség módját illetően várjuk ki először, hogy mit alakít ki magától a gyermek, s ne arra gondoljunk, hogy mit kell tudnia a gyermeknek. (E tekintetben szemléletváltás szükséges.)

Az iskolakezdéshez a fentiek mellett fontos, hogy kialakuljon a finommotorikus koordináció, a vizuális észlelés, megfigyelés, emlékezet megfelelő fejlettsége, mely egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához, így a terület fejlesztése szintén a fejlesztő tevékenység fontos eleme.

Fejlesztés területei

- Építés
- Plasztikai munkák
- Képalakítás

14.4.4. A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- A rajzolás, mintázás, kézimunka kedves örömteli tevékenységgé válik.
- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne, esztétikai véleményt alkotni.
- Kézmozgásuk lehetővé teszi az egyre finomabb mozdulatokat kívánó feladatok elvégzését, vizuális észlelésük, megfigyelésük, emlékezetük fejlődik.
- Az eszközöket készségszinten kezelik.

- Ismerik a különféle ábrázolási technikákat, anyagokat, azokat képesek önállóan megválasztani és alkalmazni, szükség esetén közös feladatokban együttműködni.
- Képzőművészetükben megjelenik a tér síkba való átfordítása.
- Munkáikban tükröződnek a világról szerzett egyre valósabb ismereteik, de elsősorban érzelmi megnyilvánulásaik, kialakul saját formanyelvük.
- A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek változatos használata.
- Használják a népi, nemzeti, etnikai kultúrában megjelenő díszítő motívumokat.
- A kiemelt figyelmet igénylő, tehetséges gyermekek szabad önkifejezése megvalósul.

14.5. Mozgás

A mozgás fejlődését a születéstől a kisgyermekkorig általában figyelemmel kísérik, fontosnak tartják. A járás megtanulása után azonban már kevesebb figyelem irányul erre a területre. Programunkban centrális helyet foglal el a mozgásnevelés, amely a fejlesztés alapjául szolgál. Alapvetőnek tartjuk a mozgásfejlődés folyamatos nyomon követését, megsegítését, regisztrálását. A fejlődést segíteni ugyanis csak a meglévő szinthez igazodva lehet. Miközben mozog a gyermek, tapasztalatokat gyűjt, fejlődik csont- és izomrendszere, alakulnak mozgáskoordinációi, testi képességei, pontosabbak, finomabbak lesznek mozdulatai, észlelési funkciói. Számára az az igazán érthető és feldolgozható információ, amit megtapasztal mozgás és tevékenység útján. A tanulási zavarok kialakulásának megelőzésében kulcsfontosságú a széleskörű mozgásfejlesztés.

Programunkban a mozgásfejlesztést igen tágan értelmezzük. Az aktív nagymozgásoktól a finommotoros manipulációig mindent magába foglal, és az egész személyiség fejlődését elősegíti. Kedvezően befolyásolja az értelmi és a szociális képességek alakulását is.

14.5.1. A mozgás célja

A rendszeres mozgás, a természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgásigény kielégítése során megalapozódik a mozgás megszeretetésére épülő egészséges életvitel és életmód.

A tornák, játékos mozgásoknak, az egészséges életmód erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszköz nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján - az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.

14.5.2. Az óvodapedagógus feladatai

- Rendszeres, mindennapi mozgással az egészséges életmódot erősítő tevékenységek biztosítása, az egészséges életvitel kialakítása, a gyermekek egészségének megőrzése,

edzése

- A játékos mozgás, torna által a mozgásigény kielégítése, felkeltése, mozgáskultúra fejlesztése az egyéni szükségletek és képességek figyelembe vételével
- Nevelési feladatok megvalósításához mozgásos tapasztalatok tervezése és mindennapi gyakorlati megvalósítása
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, a mozgástapasztalatok bővítése, a mozgáskészség fejlesztése, mozgásra készítő biztonságos környezet kialakítása
- Játékos mozgásban az értelmi és szociális képességek, társra figyelés fejlesztése
- A testi képességek (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség), a fizikai erőnlét, a koordinációs készségek és a térérzékelés tudatos fejlesztése
- Az egyéni lemaradásokat kompenzáló speciális mozgásos játékok közvetítése a hátránnyal küzdő gyermekeknek.
- Biztonságban végezhető mozgásélmény feltételeinek megteremtése, a csoportszobában és az udvaron egyaránt
- A szülőkkel együttműködve, a gyermekek egyéni érdeklődésének, temperamentumának figyelembe vételével differenciált (prevenció, korrekció, tehetséggondozás) mozgáslehetőség biztosítása, illetve közös mozgásos programok szervezése

A mozgás sokoldalú tevékenység, feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. A szabad játék tevékenységén, a testnevelési foglalkozáson túl jelen van a különböző nevelési területeken, valamint a gondozási és önkiszolgáló tevékenységben

14.5.3. A mozgásfejlesztés tartalma

Óvodánk mozgásfejlesztő programja kiemelten az alábbi területeken valósul meg:

- a) a szabad játékban, a gyermekek kötetlen, spontán, természetes játékos mozgása közben,
- b) a testnevelési foglalkozáson,
- c) mindennapi testnevelésen,
- d) differenciált mozgástevékenység során.

a) Mozgásfejlesztés a szabad játékban

Valamennyi szintéren fontos feladat a természetes mozgáskedv megőrzése, felkeltése és a mozgásigény kielégítése, valamint a motiváló, mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása teremben, a szabad levegőn, eszközökkel és eszköz nélkül, spontán vagy szervezett formában.

3-4 éves korban:

A nagymozgások fejlődését kívánjuk segíteni, ezért leginkább a csúszáshoz, kúszáshoz, bújáshoz, mászáshoz, guruláshoz szükséges eszközöket kell biztosítanunk (csúszda, létra, Rotrikom, Greiswald egy-egy eleme, tornaszőnyeg, asztalok, székek).

4-5 éves korban:

Nagyobb hangsúlyt kap a szem-kéz, szem-láb koordináció. Mindezt jól szolgálják a célba dobó játékok (kugli, ugróiskola, ugrókötel, labda). Kiemelt szerepet kap az egyensúlyérzék fejlesztése (hinta, füles labda, lépegető, forgó korong stb.)

5-7 éves korban:

A finommotorika fejlesztésére kell a legnagyobb hangsúlyt fektetni. A játékban nagyon sok lehetőség nyílik ennek a spontán fejlesztésére. Pl. ábrázolási technikák gyakorlása: tépés, vágás, varrás, gyöngyfűzés, építés, konstruálás, babaöltöztetés, barkácsolás stb. A gyermekek felügyeletének biztosítása mellett használjuk fel a mozgásos tevékenységekre az öltözőt és a fejlesztőszobát is.

Óvodánk kitűnő belső és külső feltételeinek megléte lehetővé teszi a szabad mozgásforma önálló és célzott gyakorlását, kipróbálását. A mozgásos tevékenységekhez a csoportszobát, a belső folyosót, a teraszt is alkalmassá tesszük a könnyen mozgatható bútorok átrendezésével, mozgásösztönző szerek biztosításával (asztalok, székek, mászóakák, billenő hinta, füles labda, Rotrikom egy-egy eleme stb.)

Tágas tornatermünknek óriási a jelentősége napi életünk során a mozgásfejlesztésben, napirendünk célszerű kialakításában. Óvodapedagógusaink ismerik egymás időbeosztását, és ennek függvényében igyekeznek minden lehetőséget kihasználni a gyermekek optimális fejlesztésére.

Nagy területű udvarunkon a természetes anyagból készült többfunkciós fa mászóka, csúszda, fa kötélletra, illetve az ezeket kiegészítő tornaszerek jól szolgálják a testi képességek fejlődését, a mozgás összerendezettségét, sok lehetőséget biztosítanak a mozdulatok kipróbálására, téri tapasztalatok megszerzésére.

Fontos eszközként tartjuk számon az egyensúlyi helyzet keresését igénylő kerékpárokat, rollereket és a lengőhidat, valamint a ritmikus mozgást biztosító mérleghintát, billegőket, hintákat. Tervezzük a sportudvar rész továbbfejlesztését, ahol felügyelet mellett a sokoldalú mozgásfejlődést elősegítő felszerelések és eszközök mindig a gyermekek rendelkezésére állnak.

A gyermekek mozgásigénye különböző. Nagyon fontos, hogy a nagyobb, aktívabb mozgást és a nyugodtabb tevékenységet kedvelő gyermekek megtanuljanak egymáshoz alkalmazkodni, egymást tiszteletben tartani. Ehhez elengedhetetlen bizonyos alapvető szabályok megtanítása, betartása. Az óvodapedagógus tudatosan szervezze a fejlesztési feladatokat. Az udvaron minden gyermek csoportjától függetlenül, érdeklődésének megfelelően csatlakozhasson bármelyik óvónő vagy gyermek által kezdeményezett mozgásos játékhoz, feladathoz (kivéve a kiscsoportos gyermekek). A feltételek birtokában fontos, hogy megtanítsuk a gyermekeket a sport- és a manipulációs eszközök használatára. Tanítsunk sok mozgásos játékot, régi népi játékot is, például: ugrókötelezés, ugróiskola, dalos játékok. Kapcsolódjunk be a gyermekek által szervezett és kezdeményezett játékokba, ha ezt igénylik, ötleteinkkel fejlesszük tovább. Fontos egymás testi épségének megóvása, a balesetmentes helyszínek, eszközök megválasztása.

Elsődleges tennivalónk az óvoda helyiségeinek (csoportszoba, öltöző, folyosó, fejlesztőszoba, terasz, udvar) további mozgás centrikus berendezése, fejlesztése, (Kerékpárok, kerékpárút, fák közé feszített kötél, mászóka, Vesco-készlet, célba dobó, képességfejlesztő játékok).

Az udvari f játékok, játékeszközök EU-s szabványoknak való megfeleltetése megtörtént. Felülvizsgálatuk folyamatos.

Meggyőződésünk, hogy a rendszeres mozgás során fejlődnek a gyermekek pszichikai, testi, értelmi és szociális képességei, ezek eredményeként egészségesebbek lesznek.

b) Mozgásfejlesztés a testnevelési foglalkozásokon

A tevékenységek levezetésénél maximális lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően sokat gyakorolhassák a különböző mozgáselemeket. Differenciált feladatok adásával segítsük elő, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek legmegfelelőbb mozgásos feladatokat. A mozgás kivitelezését segítő utasításokat a feladat végzése alatt többször ismétljük, az értékelést, ellenőrzést egyszerre végezzük. Mutassuk meg a helyes mintát. Ösztönözzük őket az esztétikus, pontos mozgásra. Fontos szempont a foglalkozások szervezésénél, hogy a gyermekek a lehető legkevesebb várakozási idővel, folyamatosan mozogjanak. Amíg lehetőség van rá, a szabadban tornázzanak.

c) Mozgásfejlesztés a mindennapi testnevelésen

Minden korcsoportban naponta egyszer, 5-10 perces időtartammal szervezzük meg. A tevékenység napirendbe történő illesztése állandó. A mindennapos testnevelés anyagát elsősorban mozgásos játékok adják, kiegészülve egy-egy gimnasztikai gyakorlattal. Az örömmel és jó hangulatban végzett játékok jó lehetőséget nyújtanak a fejlesztőprogram egy-egy feladatának megvalósításához, társas kapcsolatok alakításához (a futó és fogójátékokkal a nagymozgások és a térészlelés, labdajátékokkal a szem-kéz, szem-láb koordináció és a finommotorika fejlődik). A játékok, térformák felidézésével a vizuális, verbális memória fejlesztésére, valamint a szókincs gyarapítására nyílik lehetőség.

d) Mozgásfejlesztés differenciált mozgástevékenység során

Az 5 éves korosztálytól a gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelően részt vehetnek szakképzett néptánc oktató óvodapedagógus által vezetett néptánc foglalkozáson, illetve heti egy rendszerességgel ovi-foci edzésen.

14.5.4. A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- A gyermekek mozgása összerendezett, kialakult nagymozgásuk, finommozgásuk, egyensúlyészlelésük.
- Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Szeretnek futni, képesek 50–100 m távolságot kitartóan végigfutni.
- A természetes mozgások (csúszás, kúszás, mászás, dobás) technikáit ismerik.
- Tudnak helyben labdát pattogatni.
- A különböző versenyjátékokban, ügyességi játékokban betartják a szabályokat.
- Képesek alkalmazkodni társaikhoz, toleránsak, együttműködők, segítőkészek.

14.6. A külső világ tevékeny megismerése

A környezeti nevelés általában a környezeti kultúra megélését és átadását jelenti. Az élő és élettelen környezetünkkel való harmonikus együttélést, életmódot, gondolkodást, viselkedésmódot, szokást és értékrendszert. Mindezek kialakítására legalkalmasabb az óvodáskor, mely ideális és fontos szakasza a környezeti nevelésnek, hiszen a szokások már a korai életszakaszban kialakulnak, s az egész életre szóló élmények, benyomások, szokások alapvetően meghatározzák a leendő felnőtt környezeti gondolkodását, környezet- és természetvédelmi szemléletét és környezettudatos magatartását.

14.6. A külső világ tevékeny megismerése – környezet és természet

14.6.1.. A külső világ tevékeny megismerésének célja

- Biztonságban tájékozódnak környezetükben, ismerik szűkebb és tágabb, természeti és emberi környezetüket.
- Erősödik a pozitív érzelmi viszony
 - a nemzeti, a multikulturális értékekhez, a népi és a családi hagyományokhoz, a szülőföldhöz, a hazai tájhoz,
 - a természet szeretetéhez, védelmének igényéhez, a környezettudatos magatartáshoz.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire, kíváncsiságára, megismerési vágyára, sokoldalú érzékelésén alapuló érdeklődésére építés. A természeti és szűkebb lakókörnyezetükhöz fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása.
- Több érzékszervre ható és cselekvés közben felfedezett környezeti tapasztalatszerzés feltételeinek megteremtése, a spontán szerzett tapasztalatok rendszerezése, bővítése mellett ezek különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlásának biztosítása.
- Tanulási készségeket, képességeket meghatározó részfunkciók tudatos fejlesztése, alkalmi, folyamatos megfigyelés, gyűjtés szimulációs játékok közben.
- A környezet megismerésének komplex-integrált tevékenységsoraiban spontán és irányított beszélgetéssel az önértékesítő törekvések segítése, az anyanyelvi-értelmi nevelés megvalósítása.
- A beszélő környezet megteremtése, a természetes beszéd- és kommunikációs kedv fenntartása, ösztönzése és a gyermeki kérdések támogatása.
- Olyan jeles napok, településünkhöz fűződő néphagyományok, multikulturális elemek beépítése az óvodai életbe, amelyek érzelmileg gazdagítják a gyermekek óvodai életét, fejlesztik erkölcsi tulajdonságaikat, megalapozzák szokás- és normarendszerüket.
- A családi tárgyi kultúra értékeinek megismerése, beépítése a napi gyakorlatba.
- A szülők környezettudatos magatartásának befolyásolása, bevonásuk a környezet megfigyelésébe, átalakításába.
- Szociális hátrányok enyhítésére szülőkkel közös ismeretszerző kirándulás szervezése.

A természeti és társadalmi környezet megismerésének tartalma, témakörei

A környezet megismerésének tartalmát, a tapasztalatszerzés irányítását három fő területen biztosítjuk:

- Természeti és társadalmi környezet megismerése
- Környezetalakítás, a felnőtt környezettudatos mintájának biztosításával
- Környezetvédelem

A témakörök keretét az évszakok változásai, az évszakokhoz kapcsolódó jelenségek megfigyelése, jellemző tevékenységei, a hagyományok és jeles napok töltik meg tartalommal. Itt kell kiemelni a helyi és tágabb környezeti sajátosságok lehetőségeinek kihasználását.

A szülőkkel való közös tevékenység során ismerjék meg a társadalmi környezetünkben fellelhető foglalkozásokat (például fodrász, kőműves, kozmetikus, varrónő, szerelő stb.).

A természeti és társadalmi témákról szerzett tapasztalatok, ismeretek az életkor előre haladtával folyamatosan bővülnek és koncentrikusan mélyülnek, maguk a témakörök is több ponton kapcsolódnak egymáshoz.

A témakörök keretét az évszakok változásai, az évszakokhoz kapcsolódó jelenségek megfigyelése, jellemző tevékenységei, a hagyományok és jeles napok töltik meg tartalommal. Itt kell kiemelni a helyi és tágabb környezeti sajátosságok lehetőségeinek kihasználását.

A szülőkkel való közös tevékenység során ismerjék meg a társadalmi környezetünkben fellelhető foglalkozásokat (például fodrász, kőműves, kozmetikus, varrónő, szerelő stb.).

A természeti és társadalmi témákról szerzett tapasztalatok, ismeretek az életkor előre haladtával folyamatosan bővülnek és koncentrikusan mélyülnek, maguk a témakörök is több ponton kapcsolódnak egymáshoz.

3-4 éves korban

ÓVODÁSOK VAGYUNK

- ismerkedés az óvoda helyiségeivel és az ott dolgozókkal

TESTÜNK

- önmaga felismerése és azonosítása a tükörben
- testrészek, érzékszervek megnevezése
- a testrészek, érzékszervek funkciója és ápolása
- az orvos gyógyító munkája

CSALÁD

- ismerkedés a családommal (fényképen azonosítva)
- a mi otthonunk, lakásunk részei (szoba, konyha, fürdőszoba)

ÉVSZAKOK

- figyeljék meg az évszakok szépségeit, színeit, jelenségeit
- szerezzenek tapasztalatot az időjárás és öltözködés összefüggéseiről

NÖVÉNYEK

- megneveznek néhány, a környezetükben található növényt, gyümölcsöt, zöldségféléket, virágot
- tapasztalatot szereznek színéről, illatáról, ízéről

ÁLLATOK

- megneveznek néhány, a közvetlen környezetünkben található állatot
- utánozzák mozgásukat és hangjukat

ÉLŐ-ÉLETTELEN

- élő és élettelen közötti különbségtétel megfigyeltetése (csíráztatás).

NAPSZAKOK

- a csoport napirendje
- nappal, éjszaka fogalma

KÖZLEKEDÉS

- ismerkedés a gyalogos közlekedéssel,
- a környezetünkben található járművek megfigyelése (autó, autóbusz, kerékpár)

SZÍNEK

- figyeljék a környezetük színeit
- ismerkedjenek az alapszínekkel

4-5 éves korban

ÓVODÁSOK VAGYUNK

- középsősök lettünk
- élményszerző séták az óvoda szűkebb környezetében

TESTÜNK

- tudatosodjanak a főbb testrészek (páros testrészek) funkciói
- alakuljon ki testfogalmuk
- oldaliság tanítása gumiszalaggal
- alakuljon ki bennünk testünk ápolásának igénye és az orvos gyógyító munkájának fontossága

CSALÁD

- a mi családjunk, a családjunk tagjai (szülők, testvérek, nagyszülők)
- otthonunk címe, lakásunk részei, berendezései
- Ki, mit tesz otthon? (nemi szerepek sztereotípiáktól mentes közvetítése)

ÉVSZAKOK

- évszakonként az időjárás és a természet változásainak megfigyelése, összefüggéseinek megláttatása
- az időjárás változásának hatása az emberek tevékenységére és az állatok életmódjára

NÖVÉNYEK

- az évszakok, az időjárás változás hatása a növények életére
- figyeljék meg néhány növény fejlődését, növekedését, érését

ÁLLATOK

- figyeljék meg az évszakok és az időjárás változásának hatását az állatok életére
- ismerkedjenek meg néhány állattal és kicsinyeivel a valóságban vagy képen

ÉLŐ-ÉLETTELEN

- közvetlen környezet megfigyeltetése, osztályozása élőre-élettelenre (növények hajtatása, gondozása, anyagok tulajdonságai)

NAPSZAKOK

- napszakokhoz kötött tevékenységek tudatosítása
- nappal és éjszaka fogalmának megismertetése

KÖZLEKEDÉS

- a gyalogos közlekedés szabályainak gyakorlása
- ismerjenek néhány személy- és teherszállító járművet

SZÍNEK

- fedezzék fel a környezetükben található azonos színeket

5-7 éves korban

ÓVODÁSOK VAGYUNK

- nagycsoportosok lettünk
- iskolások leszünk
- tájékozódás az óvoda tágabb környezetében

TESTÜNK

- tudatosodjanak az emberi test (a domináns kéz) részei és azok funkciói
- emberi és állati testrészek, érzékszervek összehasonlítása funkciójuk szerint
- az egészséges életmód, egészségvédelem fontosságának tudatosítása (egészség – betegség – gondozás, egészségügyi vetélkedő)

CSALÁD

- a mi családunk, családfa (nemek, kor szerinti csoportosítás)
- foglalkozások, feladatok a családban, (nemi szerepek sztereotípiáktól mentes közvetítése)
- ünnepeink szeretteink körében

ÉVSZAKOK

- az évszakok időjárásának és a természet változásainak összehasonlítása
- a természeti változások hatása az emberre, állatra, növényre
- figyeljék meg az évszakokban folyó munkálatok és azok fontosságát, és lehetőség szerint vegyenek részt benne

NÖVÉNYEK

- tudják, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van
- kísérik figyelemmel a növénytermesztést (az óvoda udvarán) és a betakarítást (mezőgazdasági területeken)

ÁLLATOK

- tudják, hogy az állatok életmódja és az időjárás változása között összefüggés van (elköltöznek, gyűjtögetnek, szőrmét váltanak)
- hasonlítsák össze külső és belső jellemzőjük alapján, illetve csoportosítsák a szűkebb és tágabb környezetükben található állatokat

ÉLŐ-ÉLETTELEN

- tegyenek különbséget az élő és az élettelen természet tulajdonságai között
- élő és élettelen dolgok összehasonlítása, csoportosítása

NAPSZAKOK

- ismerkedjenek a napszakokkal (hajnal, reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjszaka) és az azokban végzett tevékenységekkel
- az idő múlásának felismerése

KÖZLEKEDÉS

- önállóan tájékozódjanak a gyalogos közlekedésben (irányok, jelzések megismerése)
- ismerkedjenek szárazföldi, vízi, légi közlekedési eszközökkel
- hasonlítsanak össze személy- és teherszállító járműveket

SZÍNEK

- különböztessenek meg világos és sötét színeket, ismerjék a színárnyalatokat

Környezetalakítás

Életkori szinten gyakorolják, alkalmazzák a gyermekek a tapasztalati úton megszerzett készségeket, ismereteket. Az életre való felkészítés nem nélkülözi a munkatevékenységek lehetőségeinek kiaknázását.

A környezetalakítás céljából nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés ne időszakonkénti, hanem rendszeres tevékenység legyen, ami beépül az óvodai nevelés komplex folyamatába.

A tárgyról, jelenségről szerzett benyomásokat, ha azok érzelmileg megalapozottak, a gyermek továbbéli, átrendezi.

A gyakorlás legtermészetesebb színterei:

- kötetlen játék (játékhelyek átrendezése, csoportszoba rendjének helyreállítása, ünnepek előtti díszítésben való részvétel stb.)
- célzott tanulási folyamat: gyűjtögetés, dugványozás, csíráztatás, ültetés, gyomlálás, öntözés, kísérletezés
- természetes élethelyzetek: a természet kincseinek alkotó módon történő felhasználása, átalakítása
- virágos- és konyhakert, természet és élősarok, termések, levelek, csigaházak, kavicsok, növények nézegetése, válogatása, játékukban történő felhasználása
- alkalmanként kisállatok megfigyelési lehetőségének biztosítása (például hörcsög, akváriumban halak, teknősbéka stb.)

Az óvónő és a dajka környezethez, természethez fűződő pozitív viszonya, aktív környezetalkotó munkája minta a gyermek számára.

Fontos, hogy az ügynek a szülőt is megnyerjük, hiszen így alakítható eredményesen a szép, tiszta környezet iránti belső igény.

Környezetvédelem

A környezetvédelmi nevelés elsősorban a felnőttek pozitív mintáján, a szokásokon, a környezettel való kapcsolattartáson, hétköznapi apró történésein keresztül érvényesül.

Az udvari élet, a séta, a kirándulás azért fontos, mert az óvónő segítségével a gyermekek rácsodálkoznak a természetre, észreveszik a szépet és jót, de a károsat is. Évente 2 alkalommal környezetvédelmi projektnapot tartunk, amelybe bevonjuk az óvoda partnereit, így a gyerekeket, a szülőket, óvodai dolgozókat, iskolásokat a kisebbségi önkormányzat tagjait stb.

Fontos teendőink

- Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák kialakítása, amelyek lehetővé teszik, hogy a gyermekek harmonikus kapcsolatba kerülhessenek környezetükkel.
- Érdeklődésük-kíváncsiságuk felkeltésével, érzelmeik alakításával olyan tapasztalatokhoz, ismeretekhez juttatni őket, melyek révén megtanulják a létrehozott értékek védelmét, megbecsülését. Mintaként szolgál a felnőttek környezettudatos magatartása.

Udvarunk kiváló terep a környezet szeretetének, védelmének állandó gyakorlására.

- Velünk, körülöttünk élő növényekre, állatokra vigyázzanak, ne tépjék le a virágokat, ne tapossák el a bogarakat, csigákat, békákat, s ne kezeljék játékszerként!
- Ne szemeteljenek, aki igen, felszólításra tegye azt a kijelölt tárolóba.

A környezetvédelmi nevelés feladatának eredményes megvalósításához a nevelőtestület tagjainak szoros együttműködésére és a szülőkkel való sokrétű kapcsolat kialakítására van szükség. (Pozitív minta, példamutatás)

A környezet megismerésére nevelés helyszínei

CSOPORTSZOBA	UDVAR, KÖZVETLEN KÖRNYEZETÜNK	KIRÁNDULÁSOK, SÉTÁK
<p>Élő természet sarok: Gyűjtött termések, kavicsok, kagylók, növények, hajtások, csírák. Természettudományi könyvek, kísérletek eszközei.</p> <ul style="list-style-type: none"> - zöldségfélék, gyümölcsök feldolgozása (saláták, ivólevelek, befőttek, kompótok) - képkártyák, fényképek elhelyezése - kísérletek: növényekkel, természeti jelenségekkel (víz, jég, hó, hó, anyagok) - kisállatok megfigyelése a csoportban - jeles napok, hagyományok ápolása, annak jelképei: <p>ADVENT</p> <ul style="list-style-type: none"> - adventi koszorú, - Mikulás napi jelképek - Luca napi búza - mézeskalácssütés, <p>FARSANG</p> <ul style="list-style-type: none"> - maskarák <p>HÚSVÉT</p> <ul style="list-style-type: none"> - tojásfestés 	<p>Tevékenységek a természetben, a természet átalakítása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - betakarítás, - levélsöpítés, - talaj-előkészítés, - madáretető kihelyezése és folyamatos gondozása, - veteményezés, talaj gond. - kísérletek (szél, hó, jég, víz, föld, levegő) - jeles napok, hagyományok ápolása - szituációs játékok, népi játékok - „farsang farka” - lakodalmas játék, - kukoricamorzsolás, - kiszabáb vízre bocsájtása, - májusfaállítás, - madarak, fák napja, - Föld napja, - víz napja 	<p>A természet változásainak, szépségeinek, jelenségeinek megfigyeltetése:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vízpart, - közkert, - kertek-udvarok, (szüret) - mezőgazdasági területek, - piac - társadalmi környezet: - határlátogatás (kukoricatörés, tavaszi munkák) - erdő - emberi munka megfigyeltetése, géppark, nagyüzemi állattartás, pékség - középületek megfigyelése (faluház, község háza, posta, orvosi rendelő, ABC, tájház, - köztéri szobor, - emlékmű, - állatok és életterük megfigyeltetése - állatkert, vadaspark - múzeumok - vasútállomás

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- A gyermekek életkoruknak megfelelően érdeklődnek a szűkebb és tágabb környezetük iránt.
- A gyermekek irányított és spontán megfigyelésekből adódó önálló véleményüket, tapasztalataikat problémahelyzetek mérlegelésével el tudják mondani, mesélni
- A gyermekek elemi ismerettel rendelkeznek:
 - Tudják lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét, életkorukat
 - Ismerik a testrészek neveit, helyét, funkcióját, igényesek testük tisztaságára

- Különbséget tudnak tenni évszakok között, ismerik az évszakok jellemzőit
- Felismerik az időrendiséget, oksági viszonyokat, a napszakok tevékenységeit
- Ismerik a hagyományokat, a nemzeti, multikulturális értékek egyes elemeit
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, jellemzőit, azonosságait és különbségeit
- Alkalmazzák a főbb közlekedési szabályokat
- Óvják környezetük tárgyi, természeti jelenségeit, alakul környezettudatos magatartásuk. Részt vesznek aktívan a környezetvédelmi munkákban.
- Önállóan gyakorolják – dajkák bevonásával – a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit, ismernek növényekkel, állatokkal kapcsolatos munkákat.

14.6.2. A külső világ tevékeny megismerése – mennyiségi és formai összefüggések

A környező valósággal való ismerkedés, a folyamatos cselekedtetés kapcsán a gyermekek sokoldalú tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő tárgyak, jelenségek formai és mennyiségi jellemzőiről. Matematikai tartalmú elem valamennyi tevékenységben jelen van, és a súlyozottan mozgáson, érzékelésen alapuló tapasztalatszerzés szinte észrevétlenül megvalósítható.

Az óvodapedagógus elsődleges feladata gondoskodni a megfelelő eszközök és tevékenységek biztosításáról, amely felkelti a gyermek érdeklődését és változatos, sokszínű lehetőséget nyújt az alapvető matematikai készségek, képességek fejlődéséhez. A matematikai tevékenységhez jó színvonalú eszköztár – MINIMAT, színes rúd, logikai játék, tükrök, testek, síkmértani formák, mérleg, mérőegységek, kártyák, dominók, képes kirakók, saját készítésű munkalapok, fejlesztőfüzetek (például diszlexia megelőző feladatgyűjtemény), mozgáskotta, DIFER programcsomag egyes elemei stb. – állnak rendelkezésre. Célszerű berendezni egy helyet, ahol ezek az eszközök manipulációs tevékenységblokkban megtalálhatók, és szisztematikus, konkrét tapasztalatszerzést kínálnak folyamatosan a számolás, sorrendiség, számtani műveletek és összehasonlítás terén.

A külső világ tevékeny megismerése – mennyiségi és formai összefüggések célja

- A gyermekek rendelkeznek életkoruknak és egyéni fejlettségüknek megfelelően
- sokoldalú érzékszervi megtapasztalásból eredő mennyiségi, formai és kiterjedésekkel összefüggő ismeretekkel, készségekkel,
 - tapasztalataikat tevékenységekben tudják alkalmazni.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek spontán és irányított helyzetekből adódó matematikai tapasztalatszerzés útján történő érdeklődésének felkeltése.
- Pozitív viszony kialakítása, a problémahelyzetek megoldásához a logikus gondolkodás megalapozása, az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, tevékenységekben, élethelyzetekben való gyakorlása.
- A kognitív képességek cselekvés során történő fejlesztése, különös tekintettel az érzékelés, észlelés, emlékezés, megértés fejlesztésére.
- A gyermeki tevékenység változatos formáinak (egyéni, páros, mikrocsoporthoz) biztosítása, a cselekvéses tanulásból adódó tapasztalatok összegzése.
- A gyermekek önálló véleményalkotásának, döntési képességének megalapozása, sajátos logikájának elfogadása egymás véleményének meghallgatásával, kortárs kapcsolatokban és problémahelyzetekben.
- A gyermekek aktív, passzív szókincsének, mennyiségi-minőségi gyarapítása, a fogalmak, relációk körének és tartalmának bővítése, új fogalomrendszer kialakítása. A gondolatok, a problémamegfogalmazás pontos, egyértelmű, a gyermekek számára érthető közvetítése.
- A gyermekek egyéni fejlődésének nyomon követése, differenciált képességfejlesztés.
- Tehetségfejlesztő műhely működtetése

A külső világ tevékeny megismerése – mennyiségi és formai szinterei

- A spontán matematikai megismerés általános szintérének tekintjük a játékot, a mozgásos tevékenységeket, ahol természetes környezetben folyik a tapasztalatgyűjtés. Létrejönnek olyan, a játék során adódó szituációk, amelyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére, ok-okozati összefüggések felismerésére.
- A célzott tanulási helyzetekről úgy gondoljuk, hogy – a gyermekek eltérő, egyéni képességei, ismeretei, szociokulturális környezete miatt – a leghatékonyabb közvetítői az egyéni képességfejlesztés és ismeretszerzés alkalmainak. Az egyéni, páros, mikrocsoportos és kooperatív tevékenykedtetés, foglalkoztatás kapcsán az óvodapedagógus differenciáltan foglalkozik a gyermekekkel. Megfigyelheti előrehaladásukat, fejlettségi szintjüket, s ennek függvényében tervezheti – egyénre és csoportra szabottan – a magasabb szintre emelést.
- Négyéves kortól kötetlen formában játékos cselekedtetés, sokoldalú érzékelésen alapuló tapasztalatszerzés útján valósul meg a matematikai nevelés.
- Nagycsoportban mikro csoportban szervezzük a tevékenységeket.

Fő alapelvünk, hogy ne kész ismereteket közöljünk, ne kész műveleti sémákat sajátítsunk el, hanem bevonjuk a gyermekeket az anyaggyűjtésbe, a kitalálás, a kigondolás folyamatába, az önálló feladat- és problémamegoldó tevékenységekbe, amelyek során összehasonlítható, megkülönböztető, lényeges sajátosságokat kiemelő konkrét műveletekre is sor kerül.

A motoros (mozgásos), az észleléses, a verbális és a szociális tevékenységek aktív átélése együttesen nyújt lehetőséget a matematikai ismeretek és összefüggések megláttatására.

A komplex foglalkozások alkalmasak arra, hogy az iskolai alkalmassághoz szükséges

- tapasztalatokat elmélyítsük, rendszerezzük,
- a részképességeket fejlesszük,
- a gondolkodási műveleteket gyakoroljuk, a kognitív képességeket fejlesszük,
- a szükséges szokásokat kialakítsuk, és koruknak megfelelő ismereteket sajátítsunk el.

A fejlesztés tartalma

- Az összetartozó dolgok megfeleltetése
- Csoportosítás: tulajdonságok szerinti szétválogatás és halmazba sorolás
- Számfogalom megalapozása
- Halmazok számossága, a számok sorrendben történő ismételtetése és a „Hány?” kérdés megválaszolásának képessége
- Halmazok összehasonlítása tulajdonságaik szerint
- Sorba rendezés megnevezett mennyiségi tulajdonságok és felismert szabályosság szerint
- Számítási műveletek, halmazokkal végezhető játékos műveletek
- Építések, alkotások szabadon és másolással
- Geometria: a forma és a minta felismerése, azonos és eltérő formák csoportosítása
- Tevékenységek tükörrel
- Tájékozódás térben, síkban, téri irányok

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- Felismerik a környezetükben lévő elemi matematikai összefüggéseket.
- A halmazokkal való műveletek végzésében jártasak; összehasonlítás: mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Megoldanak alapvető problémahelyzeteket, felismernek tapasztalati összefüggéseket, következtetéseket.
- Értik és helyesen alkalmazzák az összehasonlítást kifejező szavakat, relációkat, matematikai összefüggéseket; tapasztalataikat, ismereteiket a játéktevékenységekben tudják alkalmazni
- Felismerik az alapvető geometriai formákat
- Kialakul az alapvető helyzetek, relációk, az irányok megkülönböztetése, a balról jobbra való haladási irány követése.

14.7. A munka jellegű tevékenység

A munka a gyermek mindennapi tevékenységének része, mely az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat. Megerősítést nyer a munka jellegű tevékenység nevelőértéke. A fejlesztés csak és kizárólag a gyermek örömteli, örömmel vállalt tevékenységén belül valósul meg.

A munka sajátossága, hogy bizonyos külső kényszer is motiválja, lemérhető, konkrét célja van.

A munkálkodásuk során ismerkednek szűkebb és tágabb környezetükkel, szülőföldjükkel, a tárgyi és természeti világról egyre pontosabb információ birtokába jutnak, a biztonságos és elérhető munkaeszközök használata közben lehetőség nyílik – a különböző észlelési formák összekapcsolásával – a munkavégzés pontosabbá és szervezettebbé tételére. A munka nem csak a gyermekre gyakorol hatást, hanem azzal kölcsönhatásban környezetére is, azt formálja, átalakítja tevékenysége során.

A munka jellegű tevékenység is játék a gyermek számára, a munkavégzés öröm számára, és szükséglete is a gyermeknek. Kiemelten fontos tehát a való élet munkajellegű tevékenységeinek biztosítása (folyamatos reggeli). Az önként vállalt feladatok, munkafolyamatok végzése során éli meg a gyermek a közösségért való tevékenykedés örömét is, ami a normák kialakulásához vezet.

14.7.1. A munka célja

- A gyermeki munka megszerettetésén keresztül alakulnak a munkavégzéshez szükséges attitűdök, készségek, képességek, erkölcsi tulajdonságok, kompetenciák:
 - Kognitív: pontosan értsék meg, mit várunk el tőlük, sajátítsák el az eszközök célszerű használatát, alakuljon az összpontosítási és munkaszervezési képességük.
 - Érzelmi-akarati: alakuljon ki önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, kitartásuk.
 - Szociális társas: alakuljon ki a felelősségérzetük, feladattudatuk.

14.7.2. Az óvodapedagógus feladatai

- ➤ A munkavégzéshez alapvető feltételek biztosítása (idő, hely, eszköz, légkör)
- A gyermekek önkéntesen, önállóan, örömmel, képességeik szerint végezhesék a személyükkel kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a közösség érdekében végzett munkatevékenységet. Aktív-cselekvő részvétellel a munkavégzés lépéseinek elsajátíttatása.
- Tudatos pedagógiai munka során a munkavégzéshez szükséges szokások kialakítása és betartásának konkrét, reális, fejlesztő értékelése. Az iskolakezdéshez szükséges munkaérettség kialakítása.
- Saját és mások munkájának elismerésére, megbecsülésére nevelés.
- Önálló véleményalkotás, döntési képesség fejlesztése kortárs kapcsolatokban, együttműködés közben.
- A közösségért végzett munkák vállalásánál jelenjen meg a helyes önértékelés és önbizalom.
- Beszélő környezet biztosítása, a kommunikációs kedv fenntartása, a gyermeki kérdések támogatása a munkavégzés során.
- A munkatevékenységek során – eszközhasználat, helyi jellegzetességek – a szülőföldhöz, nemzethez kötődés erősítése.
- A sajátos nevelési igényű gyermekekkel – speciális szakemberekkel – végzett pedagógiai munka során a munkavégzéshez szükséges készségek formálása.
- A munkavégzésben a szülők közreműködésének, aktív részvételének ösztönzése (például növény-, állatgondozásba betekintés, gyűjtőmunka, környezetvédelmi napok).

Területei

- a) Önkiszolgáló munka
- b) Környezet rendjének megőrzése
- c) Alkalomszerű munka (egyéni megbízatás)
- d) Felelősi munka
- e) Naposi munka
- f) Növény, állatgondozás

a) Önkiszolgáló munka

Az önkiszolgálás a gyermek személye körüli feladatok ellátását jelenti. A felnőtt segítségével ismerkedik a tevékenység folyamatával, sorrendjével.

Területei:

- Testápolás
- Étkezés
- Öltözködés

(lásd: az egészséges életmód)

b) Környezet rendjének megóvása

Lehetőséget adunk a gyermekeknek az őket körülvevő szűkebb és tágabb környezet átalakítására és rendjének megőrzésére.

- Például: a csoportszoba berendezési tárgyainak átrendezése (játékok, foglalkozási eszközök, tisztálkodási szerek, bútorok)
- A csoport rendjének helyreállítása (asztaltörlés, söprögetés stb.)

- Udvari játékok, kerti szerszámok rendezése, használata, megfelelő, elérhető és biztonságos helyen való tárolása
- Környezetvédelmi tevékenységekben való részvétel (levélsöprés, gereblyezés, hulladékgyűjtés)

c) Alkalomszerű munkák

Egyéni, alkalmi megbízatások a napi élet során folyamatosan adódnak, mely feladatok elvégzése egyfajta önállóság kialakulását eredményezi. Időnként olyan megbízatásokat is teljesítenek, amelyek otthoni előkészületet igényelnek.

- Eszközök, tárgyak, üzenetek átadása
- Gyűjtőmunka
- Ünnepi készülődés (ajándékkészítés, játék javítása, tisztítása, készítése)

Kisebbségek segítése

d) Felelősi munka

- Fokozatosan vezetjük be, tartalmát folyamatosan bővítjük.
- Olyan tevékenységekben alkalmazzuk, ahol nem jelenik meg felesleges várakozási idő, például öltözői rendfelelős, fürdőszoba felelős, fogkrémosztó, ebédfelelős stb.
- Kis- és középső csoportban, például étkezésnél alkalmazzuk.

e) Naposi munka

- 5-7 éves korban vezetjük be
- A várakozási idő elkerülése ebben a tevékenységben is fő szempont. A munkáért felelős gyermek jelölése, ami segíti a motiváció kialakulását, oly módon történik, amely nem akadályozza a gyermeket a folyamatba és abból való kilépésben, illetve az egész napos tevékenysége során (például kötény, karszalag, kendő).
- Elsősorban az étkezéseknél, foglalkozási eszközök előkészítésében, teremrendezésben valósul meg.

14.7.3. A munkajellegű tevékenység tartalma

A gyermek önkéntességét, aktivitását, érdeklődését igyekszünk tudatosan felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében.

Nagy fontosságot tulajdonítunk a munkavégzés során a teljes önállóság biztosításának. A munkavégzés nem időszakos, hanem rendszeres, folyamatos tevékenység, amely beépül az

óvoda nevelési folyamatába. Fontosnak tartjuk az élősarok kialakítását és a kerti munka fontosságát.

A közösen gyűjtött gyümölcsöt és zöldségfélét feldolgozzuk (például megfőzzük, tartósítjuk). Ösztönözzük a szülőket, hogy a gyermekek otthon is gyakorolják az önkiszolgálást és a családért végezhető munkajellegű tevékenységet. Megismertetjük azokat a multikulturális elemeket, munkaformákat, tevékenységeket, amivel otthon is találkozhatnak: például kosárfonás, seprűkötés, vályogverés, fafaragás.

14.7.4. A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- Szívesen vállalnak egyéni és közösségért végzett megbízásokat, és azokat felelősséggel teljesítik.
- Kitartóan, aktívan tevékenykednek, munkatempójuk különbségei ellenére képesekké válnak az együttműködésre, szociális magatartásuk (kivárási, tolerancia) a közösségi kapcsolataikat pozitívan befolyásolja.
- Munka jellegű tevékenységeiket a felelősségérzet, a feladattudat és a kitartás jellemzi.
- Képesek – életkori szinten – saját személyükkel kapcsolatos feladatok ellátására.
- Kialakul a környezet rendjének, megtartásának, megóvásának, gondozásának igénye.
- Kialakul az iskolakezdéshez a testi, lelki és szociális érettség.

14.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli, ezért a tanulás során is ebből kívánunk kiindulni.

A tanulás tevékenységekben valósul meg. A tanulás a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Az óvodapedagógus által szervezett foglalkozásokon, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A világban mindent, ami megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent, komplex foglalkozások rendszerén keresztül juttatnak el a gyermekekhez.

- együttnevelése.
- A gyermek megismerési technikák: a diagnosztikus mérések mellett/helyett közös tevékenységeken, megfigyelésen alapuló vizsgálatok sora, amelynek célja a gyerek adottságainak, lehetőségeinek megfigyelése
- differenciáló pedagógia egyéni fejlesztés: az azonos korú gyerekek különböző érdeklődését, képességeit, fejlettségét figyelembe vevő feladatok, követelmények és értékelés
- kooperatív technikák: az együttműködésen, egyenlő részvételen és felelősségvállaláson alapuló közös munka,
- komplex művészeti fejlesztés: az alkotás fejlesztő hatásának tudatos alkalmazása, beépítése a tanulási folyamatba.
- **14.8.1. A tevékenységekben megvalósuló tanulás célja**

- Változatos tevékenységek során, a gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire, építés közben
- alakuljon kompetenciájuk,
- erősödjön attitűdjük, készségeik, képességeik
- fejlődjön kreativitásuk.

14.8.2. Az óvodapedagógus feladatai

- A megismerési vágy, kíváncsiság, sokoldalú érdeklődés kielégítése, az óvodában folyó tevékenységekhez való pozitív viszony kialakítása
- A gyermekek tanulását támogató környezet megteremtése, az előzetes tapasztalatok figyelembe vételével
- Különböző élethelyzetekben a gyermekek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből szerzett spontán tapasztalatainak, ismereteinek a célirányos fejlesztése
- Tevékenység közben szokások formálása, szociális együttlét iránti igény felébresztése; türelem, kivárás, alkalmazkodás, egymás segítése
- A gyermek önkifejező törekvéseinek segítése
- Modellértékű kommunikációs helyzetek teremtése a gyermeki kérdések támogatására
- Értelmi, kognitív és kommunikációs képességek fejlesztése (érzékelés, valósághű észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás, valósághoz közelítő képzelet)
- A gyermekek személyiségének fejlesztése; önállóság, kitartás, pontosság, feladattudat
- A gyermek érési folyamatához, személyiségéhez igazított pedagógiai módszerek alkalmazása
- Személyre szabott pozitív értékeléssel a cselekvéses tanulás segítése
- A gyermekek egyéni képességeinek, fejlődési ütemének, szociokulturális hátterének figyelembe vételével differenciált, egyéni fejlesztése
- Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése, az alábbi módon: Az iskolaérettséget támogató pedagógiai munka
 - a) Az iskolaválasztás támogatása
 - b) Az iskolával való kapcsolat fenntartása
 - c) Az óvoda–iskola átmenetet segítő program kidolgozása, megvalósítása

14.8.3. A tanulás feltétele, formái, típusai, elvei

A tanulás feltétele

Sokoldalú érzékelésen, észlelésen alapuló tapasztalatszerzés lehetőségének biztosítása.

Az óvodánkban lehetséges tanulási formák

- spontán játékban tapasztalatszerzés
- gyermeki kérdésekre-válaszokra épülő ismeretszerzés
- célzott megfigyelés, tapasztalat- és élményszerzés (séta, kirándulás)
- cselekvés közben, felfedezés során megvalósuló tanulás
- egyéni és kiscsoportos differenciált képességfejlesztés
 - Megelőzés
 - Fejlesztés
 - Tehetséggondozás

A differenciált képességfejlesztés feltétele:

- A gyermek és környezetének sokoldalú megismerése.
- Differenciált tervezés a gyermek érési folyamatához, személyiségéhez igazított pedagógiai módszerek alkalmazásával.
- A fejlődés nyomon követése, az eredmények elemzése, szükséges korrekciója.

A gyermek és környezetének sokoldalú megismerése

A sajátos diagnosztikai eszközök pontos vezetése elősegíti a problémák korai felismerését. Lehetőség nyílik arra, hogy az egyénre szabott feladatot tudatosan tervezzük. Képet kapunk arról is, hogy melyik gyermeknek lesz szüksége más szakember (logopédus, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus) segítségére.

A gyermek érési folyamatához igazított differenciált tervezés

A differenciálás az a folyamat, melyben a gyermekek egyéni szükségletéhez igazítjuk a tapasztalatszerzés, élményszerzés alkalmait.

A kötetlenség a legalkalmasabb tevékenységi keret, foglalkoztatási forma. Az óvodapedagógus tudatosan és tervszerűen biztosítja a fejlődéshez szükséges differenciált tevékenységek feltételrendszerét és módszereit.

A differenciálás gyakorlata:

- szociális differenciálás (munkaformák kiválasztása, képességek figyelembe vétele a

- csoportszervezésnél)
- módszertani (metodikai) differenciálás (cselekvéses, felfedező tanulás, megfelelő ingerek, keresztcsatornák működtetése, egyéni munkatempó, teljesítőképeség figyelembe vétele)
- célra irányuló differenciálás (prevenció, korrekció, tehetséggondozás, életkori szint, hajlamok és érdeklődés figyelembe vétele)
- eszköz szerinti differenciálás

A fejlődés nyomon követése, az eredmények elemzése, szükséges korrekciója

A gyermekek fejlődését az erre a célra szolgáló fejlettségmérő lapon követjük az óvodába lépéstől az iskolakezdésig. Az óvodai nevelés a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek keretében folyik. A gyermekek iskolakészültségét az egyéni érési tempó figyelembe vételével állapítjuk meg, amely az óvodából az iskolába történő lassú átmenetet segíti. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés eredményeként kialakul az iskolai munkához szükséges fejlettségi szint.

A tanulás típusai

Az óvónő pedagógiai szabadsága alapján dönt az elvárható és a szükséges szervezeti keretekről, a tevékenység alapú tanulási formákról. A foglalkozások kiterjesztett formában alkalmazandók a szükséges módszertani felkészültség mellett, tervezettek, fokozatos időtartamúak, gyakorlatiasak, tevékenykedtetők. A csoport aktuális fejlettségi állapota, az egyes gyermekek igénye, szükséglete, a foglalkozások tartalma és a helyi adottságok függvényében tervezzük, hogy melyik napon milyen tanulási keretet-formát választunk.

A tanulás szervezési elvei

- műveltségterületek komplexitása
- a gyermekek egyéni élményei, tapasztalatai, mozgásos és beszédhelyzetek meghatározó szerepe az ismeretszerzésben
- tervszerűség és spontaneitás összhangja
- egyéni fejlettséghez, eltérésekhez igazodó pedagógiai módszer és differenciált fejlesztés.

14.8.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.

- a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a térbeli észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálódásnak, a térbeli tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
 - elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megővéséhez szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

15. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

15.1. Szervezeti és időkeretek

Csoportszervezés elvei:

- Aránytalan terhet nem jelent az intézményben dolgozókra.
- Nem sérti az integrációs gyakorlatot, kerüli a szegregációt.
- Óvodán belül, ha a feltételek adottak, többféle csoportkialakítási elv is érvényesülhet, amennyiben az nem sérti a helyi nevelési gyakorlat alapelveit.

A csoportalakításnál a homogén (azonos életkorúak) gyermekcsoportok kialakítását szorgalmazzuk, amennyiben ezt a beóvodázott gyermekek száma lehetővé teszi, a fenti szempontok figyelembe vételével. A csoportszervezésről évente a nevelőtestület véleménye alapján az intézményvezető dönt.

Az óvodapedagógusok törekvése: segíteni a gyermekeket eljutni a lassú fejlődési folyamatnak abba az átmeneti állapotába, amelyben óvodásból iskolássá érnek. Nevelési hatékonyságunkat a tudatos képességfejlesztéssel – kognitív, kommunikációs – magyarázzuk, melyekhez nélkülözhetetlenek a „kortársi csoporthatások”, ezért az azonos életkorú gyermekek esetében a csoportok közötti átjárhatóságot biztosítjuk. Az azonos életkor nem jelenti azonban a gyermekek homogén fejlettségi szintjét. Fontos feladatunk az egyéni fejlettségi szintnek megfelelő differenciált fejlesztő munka (felzárkóztatás, képességfejlesztés).

A csoportszervezés szempontjai:

- Átlaglétszám 20 fő, maximum 25 fő
- Csoportszoba férőhelye
- A nevelőtestület pedagógiai elvein alapuló szervezési elképzelések
- Tartalmi szempontok alapján:
 - életkor
 - fejlettség

Az óvoda teljes nyitva tartási idejében a gyermekekkel történő tevékenységek mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

15.2. Napirend, heti rend kialakítása

A gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces), csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez, a gyermek egyéni szükségleteihez, tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítására törekszünk, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

A napirend lehetőséget ad az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedésre, a szabadjáték kiteljesedésére, megfelelő időt biztosít arra, hogy a gyermek minden tevékenységét befejezze, pontosan elvégezze. Figyelembe vesszük a gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítésére fordítható időkeretet. Így a napirendben vannak rendszeresen ugyanabban az időben végzett tevékenységek (étkezés, gondozás, mindennapos testnevelés), melyek segítik a gyermeket eligazodni az időben, és nyugalmat, folyamatosságot, támaszt biztosítanak. A gondozásnak kiemelt jelentősége van a nevelésben, a kapcsolatépítésben, a gyermekek önállóságának, fejlődésének elősegítésében, együttműködve a gondozást végző óvodapedagógusokkal és dajkákkal.

Valamennyi csoportban biztosítani kell az alternatív pihenést, az 5-7 évesek esetében minimálisra kell csökkenteni a délutáni pihenő időt. Lehetőséget kell teremteni a csendes tevékenységek és a szabad játék megvalósítására.

A nyári időszak napirendjét is gondosan és tartalmasan tervezzük meg. Az év közben már kialakított szabályok, szokások normarendszer megtartásával adjunk lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy az évszak örömeit szabadabban élvezzék, és kötetlenebb formában biztosítsuk számukra a változatos tevékenységet.

A heti rend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportokban, és lehetőséget nyújt a normarendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A befogadás idején ügyelünk a rugalmasabb és alkalmazkodóbb heti rend összeállítására. Később az iskolára való felkészítés feladatai a heti rend pontosabb betartását kívánják meg.

NAPIREND szeptember 1. – május 31.		
IDŐTARTAM		TEVÉKENYSÉG
7	10.30	Párhuzamos tevékenységek: gyülekezés, szabad játék, szabadon választott tevékenység, tízórai, óvodapedagógus által szervezett tevékenységek Kötelező testnevelés heti egy alkalommal, mindennapos mese, mindennapos testnevelés
10.30	12.30	Udvari játék, levegőzés Öltözködés, testápolás, ebéd
12.30	14.45	Előkészület a pihenéshez, pihenés, egyéni szükséglethez igazodó ébredés
14.45	16.30	Párhuzamosan tevékenységek: Öltözés, testápolás, uzsonna, szabad játék, szabadon választott tevékenység, óvodapedagógus által szervezett tevékenységek

NAPIREND június 1. – augusztus 31.		
IDŐTARTAM		TEVÉKENYSÉG
7	11.30	Párhuzamos tevékenységek: gyülekezés, szabad játék, szabadon választott tevékenység, tízórai, óvodapedagógus által szervezett tevékenységek, mindennapos mese, mindennapos testnevelés, udvari játék, levegőzés, a test edzése (napfürdő, vízfürdő)
11.30	12.30	Öltözködés, testápolás, ebéd
12.30	14.45	Előkészület a pihenéshez, pihenés, egyéni szükséglethez igazodó ébredés
14.45	16.30	Párhuzamosan tevékenységek: Öltözés, testápolás, uzsonna, szabad játék, szabadon választott tevékenység, óvodapedagógus által szervezett tevékenységek

15.3 Az óvodai nevelés tervezése

A tevékenységek megszervezésénél maximálisan biztosítjuk a gyermeki jogokat – vallási, nemzetiségi, etnikai – figyelembe vesszük a gyermek aktuális állapotát, szükségleteit, érdeklődését, terhelhetőségét. Mindezek kielégítésére indirekt, a gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazunk.

HETIREND		
KORCSOPORT	KÖTELEZŐ FOGLALKOZÁS	CSOPORTOS FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSE
3-4 éves		A külső világ tevékeny megismerése Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Testnevelés Mindennapi testnevelés
4-5 éves	Testnevelés Mindennapi testnevelés	A külső világ tevékeny megismerése Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
5-7 éves	Testnevelés Mindennapi testnevelés	Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A szervezett tanulás munkaformái:

Frontális	Testnevelési játékok, Mindennapi mese
Mikro csoportos	A külső világ tevékeny megismerése, verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, ének, zene, énekes játék, gyermektánc, testnevelés, mindennapi testnevelés
Kooperatív	A külső világ tevékeny megismerése, verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
Egyéni	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint
Páros	Együtműködés rokonszenvi alapon, mely segíti a nevelés eredményességét. Tanulási motiváció kialakítását célozza, részképességeket fejleszt.

Az óvodapedagógus által szervezett foglalkozások időkeretei korcsoportonként

Az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozások:	3-4 éves korban	4-5 éves korban	5 – 7 éves korban
Testnevelés	Heti 1× (10-15perc)	Heti 1× (20-30 perc)	Heti 2× (35-40perc)
A külső világ tevékeny megismerése	Heti 1× (10-15 perc)	Heti 1× (15-20 perc)	Heti 1× (30-35 perc)
Verselés, mesélés	Napi 5-10 perc	Napi 10-15 perc	Napi 20-25 perc
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Heti 1× (10-15 perc)	Heti 1× (15-20 perc)	Heti 1× (30-35 perc)
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Heti 1× (10-15 perc)	Heti 1× (15-20 perc)	Heti 1× (30-35 perc)
Egyéni fejlesztés	Naponta, illetve a sajátos nevelési igény szerint.		
Logopédia		Heti 2×	Heti 2×

15.4. A gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődés nyomon követését szolgáló dokumentumok

A gyermekek mérése és értékelése az óvodában

Cél: Olyan mérési, értékelési eljárások alkalmazása, amelyek a gyermekek megismerését szolgálják. A reális és szakmailag megalapozott értékelés az alapja a további fejlesztési feladatoknak.

A szülők folyamatos és egyéni tájékoztatást kapnak gyermekük fejlődéséről.

Alapelvnek tekintjük, hogy az óvoda nevelési intézmény, így a lehetséges és szükséges mérések ennek megfelelően tervezettek. A nevelés-tanulás egymásra ható és egymást feltételező folyamatát kívánjuk a mérésekben tükröztetni.

Az egyéni fejlődést tartalmazó dokumentum intézményi szintű szempontjai

A differenciált egyéni képességfejlesztésnek mindenhol érvényesülni kell, kiemelten a hátrányos helyzetű és a tehetséges gyermekek esetében. Minden óvodapedagógusnak tudnia kell, hogy melyik gyermeket miben, mivel kell megsegíteni, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön. Ehhez elengedhetetlen a fejlődési szakaszok nyomon követése, mérése, értékelése és a további fejlesztési menet meghatározása.

Kiemelt jelentőségű a gyermekek megfigyelése, a spontán és irányított szempontok alapján szerzett információk rögzítése.

Az információk rögzítését szolgáló dokumentumok

Dokumentum	Mérési, értékelési területek, szempontok	Információ rögzítése
Anamnézis-lap Beilleszkedés tapasztalatai	A gyermek óvodáskor előtti fejlődésének, a család szocio-kulturális jellemzőinek megismerése	Óvodáskor kezdetén Kiscsoport január
Fejlődési napló	<ul style="list-style-type: none"> - Mozgásfejlettség - Testséma - Téri tájékozódás - Térbeli mozgás fejlettsége - Értelmi fejlettség - Finommotoros koordináció fejlettsége - Nyelvi kifejező készség - Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés - Mozgás - Külső világ tevékeny megismerése-környezet és természet - Külső világ tevékeny megismerése-mennyiségi és formai összefüggések - Verselés, mesélés - Rajzolás, festés, mintázás - kézimunka - Ének, zene, énekes játék, gyermektánc 	Évente 2x Kiscsoport évente 1x év végén
DIFER mérőanyag	<p>a hét elemi alapkészség diagnosztikus tesztje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szocialitás, - írásmozgás koordináció, - tapasztalati következtetés, - tapasztalati összefüggés-megértés, - elemi számolási készség, - relációszókincs, - beszédhanghallás. 	Évente 1x, minden év áprilisában Első alkalommal a 4. életévüket betöltött gyermekeknél

A mérés során keletkezett dokumentumok felhasználása

Az óvodapedagógus számára	A szülő számára
<p>A kapott eredmények alapján megvalósul az egyénre szabott fejlesztés</p> <p>Újabb mérések adataival bizonyítják a változásokat.</p>	<p>Jelentős információhordozó</p> <p>A szülő a konkrét adatokból látja gyermeke aktuális fejlettségi szintjét.</p> <p>A tájékoztatás a családdal való együttműködés gerincét képezi.</p> <p>A mérési eredmények megbeszélése a HHH gyermek szüleinek és pedagógusának részvételével 3 havonta</p>

A csoport előrehaladásának értékelése

Cél: A nevelés folyamatát nyomon követve a csoportok szokás- és szabályrendszerének megfigyelése, mérése, értékelése, a kapott eredmények alapján továbbfejlesztés.

A csoport előrehaladásának figyelemmel kísérésével az óvodapedagógusok munkájának, „hozzáadott értékének” meghatározása.

Nevelési év végén az óvodapedagógusok értékelik a csoportnak az egészséges életmód, az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés, a mozgás, a játék, a munka, a külső világ tevékeny megismerése, verselés, mesélés, rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, ének, zene, énekes játék, gyermektánc területén elért eredményeit.

Az összegzett tapasztalatokra, valamint az éves mérési eredményekre épül a következő nevelési év nevelési, fejlesztési terve.

A csoporton belüli neveltségi szint személyes megfigyelésen alapul, amely a csoportban dolgozó két óvónő munkájának megfigyelésére, valamint az egyéni összegző mérés eredményeire épül.

15.5. Az óvoda speciális szolgáltatásai

Lehetőség szerint az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógusoknak kell irányítani, így a szolgáltatások idején is. Amennyiben erre nincs lehetőség – nem óvodapedagógus irányítja a tevékenységet –, felügyeletet kell biztosítani.

A szolgáltatások igénybevevőit nyilatkoztatjuk az igénybevételről, majd ezt követően alakítjuk ki a szolgáltatások körét. (Csak abban az esetben szervezzük meg, ha legalább 10 fő igényli.)

A szülők kérésére az alapfunkción túl az alábbi szolgáltatásokat szervezzük:

Szolgáltatás tartalma	Szolgáltatás ideje	Szolgáltatást igénybevevők köre	Szolgáltatást vezeti	A szolgáltatást felügyeli
Hittan -református -katolikus	heti 1x heti 1x	gyerekek	-református lelkész -református hitoktató -katolikus hitoktató	óvoda- pedagógus
Gyerekfoci	heti 1x	gyerekek	-testnevelő tanár	óvoda- pedagógus

A szülők kezdeményezésére helyet adunk külső szolgáltatások igénybevételére

15.6. A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés eredményeként belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben óvodásból iskolássá érik.
- A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

16. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

16.1. Óvoda–iskola

Nevelésünk egyik fő feladata, hogy a gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés eredményeként belépjen a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. A zökkenőmentes iskolakezdés elősegítése érdekében a helyi sajátosságok, szokások figyelembe vételével korrekt kapcsolatra törekszünk az iskolával.

Az együttműködés alapelvei

- Kölcsönös nyitottság, bizalom, nevelőpartneri viszony
- Közös dokumentumok ismerete
- Nevelési feladatok összehangolása
- Kölcsönös hospitálás, közös továbbképzésen való részvétel

Céljaink

- Kudarcmentes iskolakezdet és az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése

Feladataink

- Az iskolakészültséget támogató pedagógiai munka (tanulási képességek, kulcskompetenciák, egyéni differenciált képességfejlesztés)
- Képességfejlesztő programok megvalósítása (fejlesztő team, DIFER-mérés bevezetése, közös értékelése)
- Tanulási zavarok kialakulását megelőző módszerek alkalmazása (dyslexia megelőző programok, korszerű tanulási munkaformák, drámapedagógia, konfliktuskezelési technikák)
- Az iskolaválasztás segítése (tanítónók megismerése, nyílt napok, közös kirándulások)
- Közös szabadidős programok szervezése (közös évnyitó, közös játszóházak, sportrendezvények, kirándulások)
- Hospitálásra épülő együttműködés (jó gyakorlatok megismerése, „átтанítás” az iskolába, óvodába)
- Gyermek fejlődésének után követése (DIFER- mérés kontrollja az iskolában)

Az együttműködés formái

Látogatások, tapasztalatcserék, közös programok, bemutatók, fórumok, egymás rendezvényein való részvétel

Az együttműködés tartalma

- Pedagógusok kölcsönös látogatása az óvoda nagycsoportjában, illetve az első osztályban
- Az intézményi programok megismerését célzó fórumok, előadások szervezése
- Az óvodai szokások megtartását célzó, új szokások kialakítását segítő szakmai feladatok ellátása („áttanítás”)
- Folyamatos tervszerű ismerkedés az intézmények munkájával és a gyermekekkel (nyílt napok, iskolai óvodai látogatások)
- Az intézményi programokon való részvétel (szabadidős, szakmai előadás, szülői értekezletek)

16.2. Óvoda–fenntartó

Kapcsolatunk egyrészt a közoktatási törvényből adódóan és egyéb jogszabályok alapján hivatalos, rendszeres, másrészt támogató, segítő jellegű.

Problémáink megoldására a konstruktivitás a jellemző. Kapcsolattartásunk formája a kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések, beszámolók.

A Polgármesteri Hivatal Gyermekjóléti szolgálatának vezetőjével gyermekvédelmi felelősünk tartja a naprakész kapcsolatot, az étkezési segélyezés, karácsonyi ajándékozás és a gyermekvédelmi támogatás biztosítása érdekében.

16.3. Óvoda–közművelődési intézmények

A művelődési ház és könyvtár kínálatából a nevelési feladatok sokoldalú színes megoldását segítő programokat választunk, melyek alkalmazkodnak a gyermekek életkori sajátosságaihoz és életkorához.

- A rendezvények jó alkalmat teremtenek, otthont adnak a szülőkkel való kapcsolat mélyítésére (például farsangi bál, leendő óvodások köszöntése).
- A könyvtárlátogatás jól szolgálja az irodalmi nevelés feladatainak megvalósítását, a hazai és nemzetközi irodalommal való ismerkedést.
- A képzőművészeti kiállítások és játszóházak, zenés foglalkozások szervezése színessé teszi a művészeti nevelési feladatainak megvalósítását.
- A községi szintű kirándulások szervezése és közvetítése alkalmat teremt a közeli és távoli környezet megismerésének olcsó megvalósítására.
- A nyaranta szervezett közös programok jól szolgálják a hátrányos helyzetű gyermekek nyári foglalkoztatását.
- A könyvtárban dolgozók ének- és zenei ismerete gazdagítja rendezvényeink műsorát (például karácsonyi műsoron való gitárjáték, ének).

Az együttműködés tartalma

- Közös programokon való részvétel (3 év alatti gyermekek, idősök köszöntése)
- Gyermekműsoron való részvétel (színház, író – olvasó találkozó)
- Rendhagyó foglalkozás a közművelődési intézményben és az óvodában, irodalmi, zenei, vizuális nevelés területén, például kiállítások, mesevetítés, költészet napja.

16.4. Óvoda–civil szervezetek

Az egyesület aktív szerepet vállal nyitott óvodai programok megvalósításában, szabadidős programok feltételeinek megteremtésében, multikulturális elemek gyakorlati megvalósításában, valamint bekapcsolódnak a környezetvédelmi tevékenységekbe az óvodai környezetvédelmi napokon.

Az együttműködés tartalma

- az óvoda programjaiba történő bekapcsolódás
- környezetvédelmi napon való együttműködés
- közös pályázaton való részvétel

16.5. Óvoda–egyház

Figyelembe vesszük a lelkiismereti és vallásszabadságról szóló rendelkezést, amely óvodánkban lehetőséget biztosít speciális szolgáltatások keretében hittan igénybe vételére. Évente történik felmérés a szülői igényekről, és ennek alapján biztosítjuk a hitoktató számára a helyet.

Az együttműködés tartalma

- Heti rendszerességgel hitoktató foglalkozásszervezése az óvodában
- Ünnepek előkészítése, templomban szervezett megfigyelés
- A hitoktató és az egyház vezetőjének részvétele az óvodai rendezvényeken

17.MELLÉKLETEK

17.1. Felhasznált szakirodalom

- Dr.Buda Mariann: A gyermeki agresszió
- Erik Fromm: A szeretet művészete
- Perlaki Dezsőné: Az óvodáskor viselkedéskultúrája
- Tóthné Szecskó Piroska: Óvodába készülök
- Dr.Hegyí Ildikó: Fejlődési lépcsőfokok óvodáskorban
- Lénárt Krisztina: Kincses ládám játékaí
- Kósáné Ormai Vera: A mi óvodánk
- Aszalai Anett: Amit az óvónőknek észre kell venni

18.ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉS

- A helyi nevelési program érvényessége: 2016.09.01.
- A helyi nevelési program módosítása jogszabály szerint
- A helyi nevelési program nyilvánossága : az óvoda nevelői szobájában elhelyezve

